

# Seminar o parlamentarnoj praksi

Saborsko izaslanstvo u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe i Međunarodni institut za demokraciju organizirali su 12. i 13. travnja 2002. seminar "Usklađivanje parlamentarne prakse na putu u europske integracije". Vodili su ga istaknuti međunarodni stručnjaci i parlamentarci, a bio je namijenjen prvenstveno zastupnicima.

O stanju u jugoistočnoj Europi i euroatlantskim integracijama izvijestio je šef izaslanstva Europske komisije u Republici Hrvatskoj Jaques Wunenburger i iznio kako je ocjena stanja u Hrvatskoj pozitivna, međutim, slabost se uočava u djelovanju pravnog sustava i provedbi zakona, a vladavina prava je jedno od temeljnih načela EU. Također je ukazao na potrebu većeg angažmana za povratak izbjeglica.

O složenosti i zahtjevnosti procesa ulaska Hrvatske u EU informirala je Mirjana Mladineo i istakla kako je potrebno uložiti velike napore zakonodavne i izvršne vlasti da bi 2006. naša zemlja bila pripravna za članstvo u EU.

Gordan Markotić govorio je o primjeni Pakta o stabilnosti koji nije ispunio velika očekivanja ali je ipak dosta toga učinjeno.

O kodeksu ponašanja zastupnika u parlamentu govorio je lord Russel Johnston i iznio vlastita iskustva iz svog dugogodišnjeg zastupničkog rada. Istaknuo je kako zastupnicima treba osigurati povoljne uvjete i dobru plaću, a da su oni dužni dati podatke o svojoj imovini. Rumunjska parlamentarka Minodora Clivetti iznijela je iskustva iz svog parlamenta. Tamo se u parlamentu čuvaju podaci o imovini zastupnika, međutim, nisu dostupni široj javnosti. Interesantno je to da tamo postoji, uz opomenu, stegovna mjera udaljenja iz parlamenta do 30 dana.

U britanskom parlamentu imunitet štiti zastupnike samo za ono što je izrečeno u zgradi parlamenta, a ne i za ono što je drugdje rečeno. Puno se govorilo i o odnosu medija i parlamenta koji je složen jer političari žele povoljan učinak, a novinari punu istinu. Frank Boulin je iznio kako su u Francuskoj ograničili informiranje putem Interneta jer se smatra da se novinari ne smiju zaobilaziti.

U završnoj riječi lord Johnston je iznio važnost medija u izbornom postupku, ključnu ulogu TV, te je istaknuo zabrinutost zbog utjecaja novinskih tajkuna na medije, kao i zbog pojave pada kvalitete novina.

Ž.S.

|   | strana |
|---|--------|
| - Uvodnik urednika  | 2      |
| - Prijedlog nacionalnog programa za borbu protiv korupcije, s Prijedlogom akcijskog plana za borbu protiv korupcije   | 3      |
| - Stand-by aranžman između Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda   | 16     |
| - Prijedlog zakona o lokalnim službenicima i namještenicima   | 26     |
| - Prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama   | 31     |
| - Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2002. godinu   | 36     |
| - Konačni prijedlog zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite  | 40     |
| - Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji | 44     |
| - Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Savezne Republike Njemačke o osnivanju regionalnog središta za pomoć u verifikaciji i provedbi kontrole naoružanja (RACVIAC)  | 47     |
| - Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju  | 48     |
| - Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o brdsko-planinskim područjima   | 49     |
| - Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o patentima   | 49     |
| - Konačni prijedlog zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva - glasovanje  | 49     |
| - Glasovanje o Prijedlogu ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske   | 54     |
| - Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva  | 56     |
| - Izbori - imenovanja - razrješenja   | 57     |
| - Odgovori na zastupnička pitanja   | 57     |

## PRIKAZ RADA:

- 20. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 20, 21, 22, 27. I 28. VELJAČE TE 1, 6, 14, 15, 19, 20. I 21. OŽUJKA 2002.

PRIJEDLOG NACIONALNOG PROGRAMA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE, S PRIJEDLOGOM AKCIJSKOG PLANA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

# Konkretne mjere protiv zloporabe položaja i ovlasti

Korupcija je veliko zlo. Tema je današnjice. Prioritetna je borba protiv korupcije. Traže se najbolji putevi za suzbijanje korupcije u nas i u svijetu. Rečeno je to, među ostalim, u raspravi koja je vođena o Prijedlogu nacionalnog programa za borbu protiv korupcije, s Prijedlogom akcijskog plana za borbu protiv korupcije. Nakon višesatne rasprave Hrvatski sabor donio je većinom glasova - 76 glasova "za", 19 glasova "protiv" i 2 "suzdržana", Nacionalni program za borbu protiv korupcije s Akcijskim planom za borbu protiv korupcije.

## O PRIJEDLOGU

Za prikaz Prijedloga Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije s Prijedlogom akcijskog plana za borbu protiv korupcije koristit ćemo uvodno izlaganje **Ingrid Antičević-Marinović**, ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

Korupcija nije mit. Ona je stvarnost koju sami stvaramo ili još gore joj se i prilagođavamo. Ona nije privid, nego odraz problema kojima smo se ranije rijetko bavili. Suprotstavljanje korupciji u temeljima je ozdravljenja društva. Upravo tako, ovim riječima **dr. Derenčinović**, naš veliki stručnjak, govori o korupciji. Opasnost od korupcije je velika. Ona je postala politička veličina. Nadvila se nad demokratski i pravni poredak suvremenih društava. Stoga ne začuđuje da je korupcija tema današnjice. Dominantna je tema političkih, a osobito kriminalno-političkih diskusija. Borba protiv korupcije prioritetna je socijalno politička zadaća. O

njoj se donose međunarodne konvencije, raspravljaju parlamenti mnogih zemalja. Nedavno je Biskupska konferencija Katoličke crkve raspravljala također o korupciji. U mnogim zemljama mijenjaju se i kazneni zakoni. Traže se najbolji i najpovoljniji putovi za suzbijanje korupcije. O značaju koji Vijeće Europe pridaje tom problemu govori i Kaznenopravna konvencija protiv

### *Korupcija je most između politike, vlasti, gospodarstva i organiziranog kriminala.*

korupcije. Ona je dio cjelokupnog Akcijskog programa Vijeća Europe u borbi protiv korupcije. Hrvatska je prije dvije godine ratificirala tu konvenciju. Kaznenopravna konvencija o korupciji je pravni instrument kojim se na razini Europe određuje i standardizira pojam aktivne i pasivne korupcije. To je obuhvaćeno i našim zakonodavstvom. Konvencija kriminalizira podmićivanje stranih dužnosnika, utvrđuje korupciju u postupku dobivanja poslova u međunarodnim organizacijama, vezu između korupcije i "pranja novca". Uz to, pred nama je donošenje Zakona o zaštiti svjedoka.

Korupcija danas nije ona korupcija od jučer. Očit je prijelaz korupcije od neke slučajne, akcidentalne, do kronične pojave. U zemljama autoritarnih režima ona je u pravilu njegova konstanta. U demokratskim zemljama, sa solidnom pravnom državom, javlja se kao marginalan fenomen. Za korupciju se kaže da je ključna prijetnja pravnoj državi, da utječe direktno na sposobnost i

stabilnost države. Raširena zahvaća bitne dijelove sustava, razara nepriistranost službi i povjerenje u državu i pravo. Ako se ona ugnijezdi u politici, naročito u upravi, pa i gospodarstvu, to je proces koji je gotovo bespovratan. Može doći čak do stvaranja paralelnog sustava, onog službenog i ilegalnog.

### **Korupcija - srce organiziranog kriminala**

Stabilno i pravedno političko uređenje zahtijeva bazična i zajednička uvjerenja, moralne vrijednosti i građanske vrline. Međutim, očito je da se oni gube, upravo zbog ove pojave. Njih potkopava prevelika društvena nejednakost u materijalnim dobrima, utjecaju i položaju. Upravo to šire otvara vrata korupciji. U tako nastalim promjenama izgubilo je snagu uvjerenja kod građana da je društvo u stanju oduprijeti se korupciji. Težište leži u društvu, a manje u ljudskim slabostima. S pravom se ističe da je korupcija most između politike, vlasti, gospodarstva i organiziranog kriminaliteta. Korupcija je srce organiziranog kriminaliteta. Posebno su ugrožene tranzicijske zemlje. Zločinačke mafi-

### *Korupcija slabi poredak, narušava ugled i autoritet vlasti.*

jaške organizacije, koristeći se slabostima takvih država, nastupaju na širokoj fronti na mnogim područjima i žele učvrstiti svoje pozicije. Na ruku im ide i siromaštvo u tim zemljama, upropašteno gospo-

darstvo, kaotično stanje. Korupcija posebno u procesu pretvorbe čeka svoju šansu.

Međunarodna zajednica traži nove pristupe u borbi protiv organiziranog kriminaliteta. U prvom redu jednu čvrstu i široku suradnju među državama i njihovim tijelima. Predlaže se čak da određena tijela, organi, institucije dobiju kompetencije da mogu djelovati izvan granica svoje države, bez posredovanja diplomacije i nadležnih ministarstava. Posebna se pažnja poklanja preventivnim mjerama za suzbijanje korupcije. U prvom redu u onim tijelima koji su najviše izloženi korupciji. Upravi i drugim tijelima koji su jače izloženi korupciji da se poklanja veća pažnja. Protiv korupcije ne može se boriti samo represivnim sredstvima.

Još 1999. godine međunarodna istraživanja pokazala su da je Hrvatska tada bila visoko korumpirana zemlja. Našla se na 74. mjestu te ljestvice od 90 anketiranih, odnosno promatranih zemalja. Zemlja koja je prva na toj ljestvici najmanje je korumpirana. Napredak je Hrvatska učinila u zadnje dvije godine. Popela se na 51. mjesto. U zadnje dvije godine poboljšali smo kazneno zakonodavstvo u pogledu antikorupcijskih inkriminacija, novih bića kaznenih djela te visine zapriječanih kazni. Radi se o korupcijskim inkriminacijama - zloporabi obavljanja dužnosti državne vlasti, protuzakonitom posredovanju, primanju i davanju mita, zloporabi položaja i ovlasti. Kazneni okviri daju dobre mogućnosti za sankcioniranje ovog zla. Međutim, politika kažnjavanja za djela korupcije ne zadovoljava. Sankcioniranje korupcije nije efikasno. Tek 17,2 posto prijava završava pravomoćnom presudom. Izrečene osude obično su uvjetne, čak od 58 do 70 posto.

Radi provođenja Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije predlaže se i Akcijski plan konkretnih mjera koje je potrebno poduzeti u suzbijanju korupcije. Akcijski plan sadrži osam točaka koje je nužno usklađeno i simultano provoditi. Radi se prvo, o vladavini prava i učinkovitosti pravne države. Drugo, posebno tijelo za učinkovitost suzbijanja korupcije. Treće, podizanje učinkovitosti kaznenog progona korupcije. Četvrto, organizacijske mjere u upravnom sustavu. Peto, decentralizacija. Šesto, mjere financijske odgovornosti i druge

ekonomske mjere. Sedmo, međunarodne aktivnosti. Osmo, poticanje političke i građanske odgovornosti.

Nacionalni program inzistira i na političkom značenju akcije i ima značaj koncenzusa svih faktora. Korupcija slabi poredak, narušava ugled i autoritet vlasti. Vlast time gubi povjerenje među građanima i izaziva njihov revolt. Taj revoltirani građanin istovremeno je poljuljan u svom uvjerenju ima li se uopće smisla boriti za ideale prava i pravde, pravne države, ako sve ionako ima svoju cijenu. Poučen iskustvom građanin zazire od državnih tijela. A kad je prisiljen obratiti im se bilo bi dobro da upravo odlučnošću borbe protiv korupcije a ne samo jeftinom demagogijom državni dužnosnici, službenici i namještenici pokažu primjerom. Državni dužnosnici moraju prednjačiti. Oni ne samo da ne smiju biti korumpirani, nego moraju ostavljati i dojam da su nekorumpirani. Svaki državni dužnosnik kojemu je uopće ponudeno mito mora se ozbiljno zamisliti, bez obzira što nije niti mu je palo na pamet primiti mito, kakav to dojam on svojim radom i ponašanjem ostavlja u javnosti. Ako to postignemo onda ćemo svi zajedno, a i građani, vjerovati da ima smisla boriti se za moralne vrijednosti društva, da je borba protiv korupcije i korupcionaša dugotrajna i teška, da se pravda ponekad čini uspavanom, ali da ipak nikad ne umire.

## RADNA TIJELA

U raspravi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** izraženo je zadovoljstvo činjenicom da se, nakon što su stvorene zakonske pretpostavke za suzbijanje korupcije, sada raspravlja i o Nacionalnom programu i što je posebno važno o Akcijskom planu sa zaduženjima i utvrđenim mjerama i rokovima za svako pojedino ministarstvo.

Kako je borba protiv korupcije dugoročan proces, neophodno je uključivanje, osim institucija države, i nevladinih udruga pa i najšire javnosti da bi se postigao željeni rezultat. Ovom procesu će doprinijeti i zakonske odredbe o sprječavanju sukoba interesa u upravljanju i obnašanju vlasti. Upozoreno je, kada je u pitanju državna uprava, da je neophodno pravila ponašanja utvrditi za nositelje javnih političkih

funkcija, primijeniti i na sve državne i javne službenike. U borbi protiv korupcije u državnoj upravi i javnim službama treba uvesti višestruke mehanizme kontrole, rigorozne mjere za utvrđene slučajeve korupcije, ali također i odgovarajuće vrednovati radna mjesta.

U raspravi su se članovi Odbora posebno osvrnuli na dijelove Programa koji se odnosi na zdravstvo. Iako u zdravstvu ne postoji značajniji stupanj korumpiranosti od onog u drugim sustavima društva, s obzirom na izrazito humani karakter ove javne službe, i pojedinačni primjeri korupcije su tu uočljivi te predstavljaju osjetljiv moralni problem. Izmjenama Zakona o zdravstvenoj zaštiti smanjena je mogućnost sukoba interesa kod liječnika koji imaju vlastite privatne ustanove i rade u državnoj ustanovi. Time je napravljen značajan korak u uređenju sustava zdravstva.

Članovi Odbora složili su se da je za uspješnu realizaciju ciljeva Programa nužno osigurati učinkovite sustave kontrole. Članovi Odbora predložili su da svaki nositelj zadatka iz Akcijskog plana utvrdi organizacijske i kontrolne mjere koje će provoditi na suzbijanju korupcije u vlastitom sustavu. Članovi Odbora jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru usvajanje Nacionalnog programa i Akcijskog plana.

Na sjednici **Odbora za pravosuđe** istaknuto je više stajališta prema Programu u cjelini i pojedinim rješenjima. Postignuta je suglasnost oko ocjene različitih pojava oblika korupcije. Radi se, kako o sastavnom dijelu "tamne" strane ljudske prirode, tako i pojavi imanentnoj različitim oblicima institucionalnog i državnog ustroja u raznim vremenima i na raznim prostorima.

Korupcija nije samo davanje i primanje mita. Radi se o različitim zloporabama položaja, ovlasti, sklaapanja štetnih ugovora u gospodarstvu. Svi ti pojava oblici traže suradnju i visoka znanja u tijelima koja su nadležna za progona i suđenje tih kaznenih djela (policija, državna odvjetništva, sudovi) sa stručnjacima gospodarskih znanja.

Tamna brojka koruptivnih kaznenih djela vjerojatno je velika. Međutim, nužno je iskazati oprez kod definiranja područja i struktura gdje je ona najizraženija. Posebno opasnom ocijenjena je korupcija koja se pojavljuje među takozvanim "bijelim ovratnicima", društvenom elitom.

Predloženi nacionalni program i akcijski plan ocijenjeni su kvalitetnim i konciznim. Provedene izmjene pojedinih zakona kao i novi institucionalni oblici suprotstavljanja korupciji ocijenjeni su dobrim početkom. Sada se treba odrediti prema nekoliko prioriteta koji su označeni kao generirajući čimbenici negativnih pojava, a to su: nezaposlenost, neodređenost propisa po kojima postupa lokalna i središnja uprava, pitanje propisa koji će regulirati sukobe interesa od lokalne do državne razine, organizacija državne uprave, pravosuđa, zdravstva, školstva itd. Predloženi program i akcijski plan mjera dobra su osnova za suprotstavljanje pojavama korupcije. To je i na crti izvršavanja međunarodnopravnih obveza Hrvatske. Odbor za pravosuđe odlučio je većinom glasova predložiti Hrvatskom saboru donošenje Nacionalnog programa s Akcijskim planom.

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o Prijedlogu nacionalnog programa za borbu protiv korupcije, s Prijedlogom akcijskog plana. Odbor podupire donošenje Nacionalnog programa s Akcijskim planom. Odbor ukazuje da je navedeni Nacionalni program raspravio i na 21. sjednici održanoj 13. ožujka 2001. godine. Tada je na temelju brojnih primjedaba predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka, kojim predlaže provođenje rasprave kao kod zakona u prvom čitanju, kako je i provedeno. Budući da u konačni tekst prijedloga ovoga Nacionalnog programa predlagatelj nije ugradio tada iznesene primjedbe i prijedloge, a nije ni utvrdio razloge njihova neprihvatanja, očekuje se da će to učiniti do okončanja rasprave.

## RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja **Ingrid Antičević-Marinović**, ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, kojeg smo rezimirali, u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila je **Snježana Biga-Friganović**, predsjednica tog odbora te u ime Odbora za pravosuđe njegov predsjednik **Luka Troconić**. (Izvjescja s tih odbora smo rezimirali.)

Potom se prešlo na izlaganje predstavnika klubova zastupnika. U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je dr. **Ante Simonić**. On je upozorio da

nepouzdana statistički podaci o korupciji kazuju da korupcija nije stvarni problem Hrvatske. Bilo je svega 475 kaznenih prijava u razdoblju od 1996. do 2000. godine. Međutim, iskustvo nas uči da su korupcijski primjeri dio svakodnevnog ponašanja u našoj zemlji. Iskustvo ukazuje da postoji jedan cijeli svijet, koji ima svoju logiku, koja je HSS-u neprihvatljiva, logiku djelovanja koja se temelji na koruptivnim principima.

Kultura vladavine prava u nas još čeka svoju priliku. Razlozi korupcije u nas jači su od razloga vjerskog i tradicijskog morala, razloga struke, principa građanske uljudenosti. Gotovo svi današnji državljani Hrvatske živjeli su u društvu u kojem je visok stupanj korupcije prihvatljiv način življenja. Zbog toga i mjere koje se predlažu za suzbijanje korupcije neće

**Gotovo svi današnji građani Hrvatske živjeli su u društvu u kojem je visok stupanj korupcije prihvatljiv način življenja.**

biti dovoljne ako se akcija svede na program Vlade, samo na liječenje posljedica a ne na otklanjanje uzroka.

Nema demokratskog društva tamo gdje prevladava korupcija. Bitka protiv korupcije doista je bitka za izgradnju generacija ljudi koji će se gnušati koruptivnog ponašanja kao njima tuđeg. U zemljama razvijenog gospodarstva korupcija je marginalna i ekscenčna pojava. Hrvatska je pred kritičnim trenutkom u kojem se procesi moraju pokrenuti. Pitanje je kako to izvesti. Uspjeh je uvjetovan dovoljnim brojem pojedinaca, kritičnom masom ljudi u koju su usađeni mehanizmi neprihvatanja korupcije kao svjetonazora i kao načina rješavanja osobnih, obiteljskih ili društvenih potreba. Vrlo često hrvatski građani neprijeporno, verbalno i idejno, prihvaćaju sustav vladavine prava, ali su državne javne službe te nositelji javnih ovlasti istodobno na udaru njihovih molbi i zahtjeva.

Klub zastupnika HSS-a podržava predložene mjere Vlade, iako im je obilježje da dolaze na gotovo, to jest kada je građanin već oblikovan na postojećem poretaku kojem je korupcija bila i u dobroj mjeri ostala značajno određenje. U predloženom nacionalnom programu nije posebno

istaknuto ratno profiterstvo kao materijalno i moralno zlo. Dok prevladava uvjerenje da su ratni profiteri prošli glatko dotle umjesto spremnosti za borbu protiv korupcije među građanstvom će vladati ogorčenje i skepticizam. Javljat će se zapravo uvjetovana reakcija da treba ušicariti gdje je moguće. Program Vlade HSS podržava. Ali u pitanju korupcije nedostajat će i nadalje strateška podloga i plan aktivnosti upravljenih na mijenjanje nas samih. Borba protiv korupcije je prije svega osobna, unutarnja, a ne samo vanjska. Ona treba biti preventivna, a ne samo naknadna, ona je moralna a ne samo materijalna. S korupcijom je isto kao sa zdravljem. Učinkovitija je ako se sprječava nego liječi. Predloženi dokument je taktika borbe protiv korupcije i ne bi se mogao smatrati strategijom. Strategija borbe protiv korupcije treba biti smještena u okrilje obitelji, predškolskih ustanova i školstva, u područje duha. Kod jednakog materijalnog statusa nisu svi njegovi sudionici jednako poštjeni. Dapače, ponekad je korumpiran bogataš a siromah nije. U dijelu Prijedloga nacionalnog programa borbe protiv korupcije pod naslovom Poticanje političke i građanske odgovornosti stoji: "iako je korupcija sistemski prouzročena masovni pokret protiv kršenja moralnih standarda u obavljanju dužnosti vrlo je značajan". To je značajno radi podizanja javne svijesti o uzrocima i štetnosti korupcije, ali i stvaranja pretpostavke za odgovoran građanski odgoj u školama i svim obrazovnim institucijama. I dalje: "Vlada RH naravno ne može tražiti ni od koga takav angažman...". Na što ukazuje ovaj navod? Ukazuje na okolnost da Vlada kao da ne želi biti okrivljena za

**S korupcijom je isto kao sa zdravljem. Učinkovitije je sprječavati nego liječiti.**

neprihvatljiv prelazak granice u ime neke posebne ideološke svjetonazorske orijentacije. To izgleda razumno, politički trezveno. Međutim, borba protiv korupcije ne vodi se samo sredstvima zakona već bi za uspjeh bila potrebna raznovrsnija i šira vrijednosna i društvena platforma. Bez toga je borba protiv korupcije tek udaranje po posljedicama i gašenje požara. Ovaj prijedlog programa budući da se zaustavlja najdalje na

granicama Vlade i ministarstava mogao bi se smatrati programom izvršne vlasti. To bi se moglo izmijeniti tako da se u Hrvatskom saboru ustroji povjerenstvo za provedbu Nacionalnog programa. Zadatak bi mu bio trajna suradnja Hrvatskog sabora, državnih i drugih tijela, kao i ostalih političkih čimbenika, zaduženih za provedbu nacionalnog programa. Zadaća bi mu bila i nadzor tijela zaduženih za provedbu Programa. Prihvaćanjem ovog prijedloga HSS-a proširile bi se razmjere i ambicije Programa, zaključio je dr.sc. Ante Simonić.

Klub zastupnika SDP-a prihvaća konačni tekst Prijedloga nacionalnog programa s Prijedlogom akcijskog plana, rekao je **Željko Malević (SDP)**. Kao država preuzeli smo konkretne međunarodne obveze. Na globalnom planu to je Konvencija Ujedinjenih nacija o transnacionalnom kriminalu. Zatim Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda broj 3514 iz 1975. godine te općenito djelovanje Hrvatske sukladno Globalnom programu Ujedinjenih nacija za borbu protiv korupcije. U okvirima europskih inicijativa važna je Rezolucija 24 Vijeća Europe od 20 vodećih načela za borbu protiv korupcije. Osim toga, Hrvatska je prihvatila i ratificirala Kaznenopravnu konvenciju o korupciji.

## Korupcija ne poznaje političke boje

Slijedom tih konvencija već smo poduzeli brojne korake, kao što su izmjene Kaznenoga zakona i Zakona o kaznenom postupku te formirali posebno tijelo za borbu protiv korupcije i organiziranoga kriminaliteta. Kao država ratificirali smo i aktivno provodimo Konvenciju o pranju novca. Donijeli smo i Zakon o sprječavanju pranja novca. Hrvatska je pristupila i Inicijativi za borbu protiv korupcije Pakta o stabilnosti. Borba protiv korupcije postaje sastavni dio međunarodnih obveza svih suverenih i međunarodno priznatih zemalja.

U tekstu Nacionalnog programa dobro je postavljen glavni smjer borbe protiv korupcije u Hrvatskoj. Ta se borba doista mora odvijati kao sastavni dio borbe za ukupnu demokracizaciju društva, modernizaciju države i javne uprave, postavljanje poštenih uvjeta utakmice u

gospodarstvu, uspješnije djelovanje sudstva, policije i medija.

Javnost doista najdjelotvornije ubija korupciju. Važno je također postaviti društvene instrumente kojima će se preventivno djelovati da bi se spriječila nove korupcionaške sveze. U SDP-u želimo otkloniti predrasude koje vladaju na ovom planu. Prva je da je korupcija nešto što ima ideologijski, politički, stranački ili zavičajni predznak. Ne prihvaćamo takvu nepravednu simplifikaciju, jer je ona ne samo neistinita i netočna, već i smišljeno skriva problem, pa je tako s njime teže izaći nakraj.

Linija bojišnice u ovom ratu ne može ići linijom manjeg otpora i logikom "naši su bolji, zlo su uvijek drugi" već postavljanjem jasne i stroge društvene kontrole koja treba biti pojačana i permanentnom aktivnošću svih institucija sustava te sve tri grane vlasti - izvršne, zakonodavne i sudbene. Korupcija, dakle, ne poznaje političke boje.

Prvo, strategija borbe protiv korupcije podrazumijeva prepoznavanje toga zla. Drugo, utvrđivanje planova i aktivnosti borbe. Treće, zakonske izmjene. Četvrto, mobiliziranje svih raspoloživih društvenih i političkih aktera u borbi protiv korupcije.

Hrvatska sada ima vlast koja sebe ne smatra politički nedodirljivom i nepogrešivom nego je otvorena prema javnosti i odlučna u namjeri da rješavanjem problema korupcije učini Hrvatsku još jedan korak bližom europskim integracijama. Rješavanje ovoga pitanja jedan je od uvjeta za približavanje Europskoj uniji. Klub zastupnika SDP-a drži da je Prijedlog akcijskog plana za borbu protiv korupcije dobro postavljen. Njegovim donošenjem treba završiti priču o legislativnom dijelu borbe protiv korupcije. Čeka još jedan dio legislativnog posla na donošenju različitih zakonskih tekstova. Čeka nas planirana i sveobuhvatna akcija za borbu protiv ovog zla današnjice, zaključio je **Željko Malević**.

## Šta znači visokolegitimirana vlast?

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks** upozorio je da bi dio Prijedloga nacionalnog programa, gdje se opisuju štetne posljedice korupcije, mogao biti za bilo koju

zemlju u svijetu. Jasno je da se pod korupcijom podrazumijeva svaki oblik zloporabe radi osobne ili skupne koristi, bilo da se radi o javnom ili privatnom sektoru.

Kaže se da je u 1991. godini za djela korupcije, primanja i davanja mita, osuđeno 62 osobe. Malo dalje kaže se da napredak Hrvatske na ljestvici korumpiranih zemalja, silaženje sa 74. na 51. mjesto, treba pripisati općem napretku političke situacije u zemlji. Ne vidim koji je tu opći napredak političke situacije u zemlji, povećanje ugleda u svijetu? Koji je to niz mjera i konkretnih postupaka u procesuiranju gospodarskog i organiziranog kriminala? Što znači ideologizirani opis da smo svjesni i tereta tradicije, tragova proteklih političkih režima. Što je sa Račanovim režimom i ovim režimom? Vrlo je zanimljivo kako se samohvalno i samoreklamerski navodi da su promjene u političkom sustavu dovele do visokolegitimirane vlasti. Što znači visokolegitimirana vlast? Ta, dakle, vlast predstavlja poticaj u borbi protiv korupcije. Jako lijepo. Je li to visokolegitimirana vlast kada ministri u Vladi dobivaju jamstva za svoje tvrtke koja im daje Vlada? Ili kada partijski drugovi dobivaju jamstva u svojim tvrtkama, kao u brodogradilištu Vrhovnik? Ili kada u tvrtkama Goranka Fižulića službenici i namještenici obvezno moraju bonovima kupovati?

Kaže se dalje da je korupcija rezultat sustava i da strategija borbe protiv korupcije podrazumijeva i uklanjanje uvjeta u kojima korupcija uspijeva. Među tim se nabraja i nezaposlenost i neučinkovitost vlasti. Što je s tom strategijom kada nam nezaposlenost od 2000. godine raste za 140.000 ljudi? Budući da se povećava nezaposlenost, da će se povećavati otpuštanjima u Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu obrane, onda ćemo u toj strategiji borbe stvarati uvjete za raširenost korupcije a ne za njeno snižavanje.

U upravljanju i obnašanju vlasti potrebno je izbjeći sukob interesa. To je jako lijepo napisano. Međutim, gdje je Zakon o sprječavanju sukoba osobnih i javnih interesa? Zašto se dopušta da Vladini dužnosnici imaju svoje tvrtke? U Akcijskom planu Vlada identificira osam prioriteta. Prvi je vladavina prava i učinkovitost pravne države u kojem je glavno da treba raditi na permanentnom

obrazovanju profesionalne samosvijesti, etici i edukaciji sudaca, državnih odvjetnika. To je lijepo napisano, ali ne rješava ništa. Kod podizanja učinkovitosti kaznenog progona korupcije spominju se i mjere osposobljavanja policije i slično. Opet ništa od toga. Kod organizacijskih mjera u upravnom sustavu opet je naglasak na permanentnom obrazovanju, edukaciji i profesionalnoj etici. Fraze koje u ozbiljenju ne znače ništa. Decentralizacija je slijedeća mjera. Treba pojačati lokalnu kontrolu i odgovornost otvaranjem prema javnosti, dinamiziranjem političke scene, novim izbornim pravilima, jasnim ustrojem lokalne vlasti. To može biti napisano i u Danskoj. To su teorijske odrednice. Mjere financijske odgovornosti i druge ekonomske mjere opet su jedno teorijsko naznačivanje. Da su mnogim tranzicijskim zemljama značajni izazov korupcije javni natječaji za kupnju roba i usluga to znaju i vrapci na krovu. Kada se govori o školstvu i zdravstvu navodi se da je pojavnost oblika korupcije posebno osjetljiva i opasna u zdravstvu.

Kada se radi o međunarodnim aktivnostima, ratifikacija različitih konvencija i ugovora - sve je to jako lijepo, ali ništa od toga. Jasno je da je bilo teško i delikatno sastaviti Prijedlog nacionalnog programa, a osobito Prijedlog akcijskog plana. To je složen i odgovoran multidisciplinarni zadatak kojega je trebalo obaviti i u kojem je trebalo sudjelovati puno ljudi. A to nije, rekao je na kraju Vladimir Šeks.

Za ispravak krivog navoda javila se **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Rekla je da je Vladimir Šeks od 1993. godine kontinuirano, posebno pred izbore, bio na čelu državnog povjerenstva za borbu protiv kriminala. Ne sjećam se rezultata tih povjerenstava. Drugo, uspjeli smo napraviti ono što vi nikako niste uspjeli, a to je napokon izmijeniti odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti, gdje smo onemogućili sukob interesa. Dali smo rok od 12 mjeseci ljudima hoće li raditi u privatnim ili u državnim ustanovama. Potom se **Miroslav Rožić (HSP)** javio u vezi s povredom Poslovnika upozorivši da Snježana Biga-Friganović nije ispravila ništa od izlaganja Vladimira Šeksa. Ispravljajući netočan navod **Marin Jurjević (SDP)** rekao je da je Vladimir Šeks implicite ustvrdio da ova Vlada nije

ništa napravila što se tiče smanjenja korupcije. Upravo obrnuto. U samom materijalu piše da je međunarodna organizacija - Transparency International - konstatala da je Hrvatska 1999. godine bila po korumpiranosti "najrazvijenija" zemlja među tranzicijskim zemljama. Dvije godine poslije napredovala je za 23 mjesta u pozitivnom smislu. Kolega Vladimir Šeks spominjao je spektakularni rast nezaposlenosti. Stopa rasta nezaposlenosti koju je ostavio HDZ bila je 11,9 posto godišnje. Da je bilo po Vašoj stopi sada bi bilo 700.000 nezaposlenih. Prema Poslovniku, rekao je **Vladimir Šeks**, zastupnik ne može zatražiti riječ da bi replicirao predstavniku kluba zastupnika. To su učinili zastupnici Snježana Biga-Friganović i Marin Jurjević. Imam ispravak netočnog navoda - rekao je Šeks - nisam stajao na čelu nikakvih komisija uoči izbora za borbu protiv kriminala. Dalje, od 3. siječnja 2000. godine stopa nezaposlenosti je povišena i nezaposlenost je porasla sa 296.000 na 417.000.

### Korupcija - stil života!

Korupcija je nedvojbeno veliko društveno zlo i o tome ne treba trošiti riječi, naglasio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Miroslav Rožić**, upitavši kako korupcija utječe na život naših građana, pa i nas samih. Zabrinjavajuće je da hrvatska javnost drži kako je korupcija u Hrvatskoj postala već stil života, a ne zapravo devijantno ponašanje. Nije to teško razumjeti. Korupcija kao stil života posljedica je totalitarnoga komunističkog režima u kojem smo svi godinama živjeli. S tim problemima susreću se sve bivše socijalističke zemlje i države kao jednim od najznačajnijih problema. Mnogi se sjećaju problema kada su određeni partijski dužnosnici odlučivali o svemu mimo bilo kakvih propisa i zakona. U takvim situacijama carevala je korupcija. Posljedica je da hrvatski građani sumnjaju praktički u sve.

Prosječan građanin Hrvatske danas više ne vjeruje ni u kakve institucije. To je ono što je porazno. Ne vjeruje u institucije društva i države, policiju, vojsku, sudstvo, Hrvatski sabor, političare, Vladu, ministre. Na koncu sada se kroz medije pokušava isprovocirati i to da se ne vjeruje niti onom što kaže Hrvatska nadbiskupska konferencija. Prema tome na

sceni je izazivanje nepovjerenja u sve institucije društva i države, sa ciljem stvaranja određene revolucionarne atmosfere. Ako stvorite revolucionarnu atmosferu ne vjerujete ni u jednu instituciju, sustava države. Na koncu rušite te institucije sustava države, a u krajnjoj liniji rušite i samu državu. Kako zapravo da hrvatski građani ne bi podlijegali takvoj atmosferi kada oni koji bi trebali braniti i predstavljaju te institucije, kao državni odvjetnik Radovan Ortynski u stranoj zemlji izjavi kako je hrvatsko sudstvo korumpirano, prođu posve nekažnjeno, bez ikakvih konzekvenci. Taj isti državni odvjetnik u posjeti drugoj zemlji izjavljuje da ga predsjednici države i Vlade sprječavaju u obračunu s organiziranim kriminalom. Kako vjerovati u institucije sustava kada ministar Radimir Čačić izjavljuje kako je korumpirano poglavarstvo i državni službenici u Zagrebu? Kako kada on sam posve nekažnjeno i paušalno tvrdi da je uprava grada Zagreba korumpirana. Kako vjerovati u borbu protiv korupcije kada glavni promovirani borac protiv tog zla Kregar sam sebi dodijeli kredit iz poduzeća u kojem se nalazi u upravnom odboru i to iz posmrtno pripomoći. Kako dakle vjerovati ovakvom Programu kada je rašireno javno mišljenje u Hrvatskoj da su nositelji navedeni u Nacionalnom programu i Akcijskom planu zapravo istovremeno nositelji same korupcije.

### Državni dužnosnici moraju biti primjer

Ministrica je izjavila kako drži da upravo državni dužnosnici trebaju biti primjer. S tim se slažemo. Međutim, iz nabrojanih primjera jasno je da su državni dužnosnici loši primjeri. Od same korupcije opasnije je jedino neodgovorno manipuliranje korupcijom. U 12 godina Hrvatske države, uza sve ratne profitere, uza svu privatizaciju, koju bi u izvjesnim dijelovima moglo okarakterizirati divljom, uza sav ulazak stranog kapitala, nije bilo niti jedne korupcijske afere koja bi završila sudom, osudom, zatvorom, tipa onih kakve imamo u Francuskoj, Velikoj Britaniji, Njemačkoj a da o Italiji i ne govorimo. U usporedbi s njima u nas je sve zapravo čisto. Teško je u to vjerovati.

Jesu li, dakle, građani u pravu kada vjeruju da je korupcija prodrila u sve pore našeg života i da su sve državne i društvene institucije prožete korupcijom. Nadam se da nisu u pravu kada tako misle. No kako u tako nešto ne vjerovati, kada Vlada daje u raspravu ovako širok i općenit teoretski dokument kojega možemo podržati u načelu. Međutim, još uvijek Vlada nije Hrvatskom saboru predložila Zakon o sukobu interesa. Zato je teško ne vjerovati da je ovo samo jedna dimna zavjesa više na cjelokupni problem korupcije u Hrvatskoj.

Ministrica **Ingrid Antičević-Marinović** izvijestila je da je u Vladinoj proceduri Prijedlog zakona o sukobu interesa. On će uskoro biti u saborskoj proceduri. On predviđa ono što je prije bilo nezamislivo, da državni dužnosnik, a to su osim izvršne i zakonodavna vlast i svi članovi Vlade, pokažu narodu svoju imovinu i imovinu svoje obitelji onog trenutka kad su došli na vlast i s čime odlaze. Ovoj vlasti upućuje se osnovan prigovor da je vrlo neefikasna politika gonjenja kriminaliteta. Nije efikasna iz više razloga. Prije svega iz prirode samog bića kaznenih djela. To su bića susretanja, gdje su oni koji daju i primaju mito u zajedničkom interesu. Stoga je tamna brojka otkrivanja ovakvog kriminala najveća kod nas i u svijetu.

Niz je mjera koje je upravo predložila Vlada, a koje nose naziv mjere za suzbijanje sive ekonomije. Do sada su bile uperene prema nekom sitnom obrtniku. Glavno je pitanje koliko su državni dužnosnici imali plaću, a što su stekli. S jedne strane date prihode, a s druge rashode. Onda će sve biti jasno. Te mjere trebaju prije svega zahvatiti državne dužnosnike. Sustav mjera kojima je krenula Vlada ide u pravom pravcu. Mnoge to zbunjuje, mnoge plaši. Naravno da mnogi onda šire tezu - sve je korumpirano, ništa se tu ne može. Želi se stvoriti dojam da ništa nije moguće, da država nije sposobna suprotstaviti se tom zlu. To je vrlo opasno. Stvari se polako kreću, teško i mukotrpno, ali se kreću.

## Imovinske kartice

**Ivan Jarnjak (HDZ)** podsjetio je da je Hrvatski sabor 22. ožujka 2001. godine imao raspravu o ovoj temi. To je bilo prvo čitanje. Nakon toga došao je konačni tekst. Ako je to tako, prema Poslovniku prekoračeno je

vrijeme, jer je u roku unutar šest mjeseci trebalo donijeti taj program. Ako nije tako trebalo je pisati da se donosi po hitnom postupku ili ponovo imati prvo čitanje. Ministrica **Ingrid Antičević-Marinović** rekla je da je točno što govori zastupnik Ivan Jarnjak. Točno je da se radi o prvom čitanju. O tome nema dvojbe. Greškom piše konačni, a radi se o tekstu prvog čitanja. Netočnost je, upozorio je **Drago Krpina (HDZ)**, koju je izrekla ministrica da je do sada bilo nezamislivo da državni dužnosnici na početku i kraju mandata prijavljuju svoju imovinu. Prema postojećem zakonodavstvu dužnosnici ispunjavaju obrazac o svojoj imovini. Zar je moguće da ministrica pravosuđa nije postupila po zakonu i na početku svoga mandata da nije ispunila svoju zakonsku obvezu? Ministrica **Ingrid Antičević-Marinović** odgovorila je da je postupila po Zakonu. Dodala je da su neki ispunjavali, a neki nisu tu obvezu. Zbog toga nisu postojale nikakve posljedice. Uskoro će u Hrvatski sabor doći prijedlog zakona u kojem će postojati posljedice. Postojat će određene mjere i sankcije, ali posljedice su dalekosežne naspram drugih obveza. Ono o čemu sam malo prije govorila to su mjere koje Vlada predlaže donijeti u borbi protiv sive ekonomije. **Milan Kovač (HDZ)** podsjetio je da je 2000. godine Hrvatski sabor donio zaključke kojim su obvezali Vladu da javno objavi imovinske kartice dužnosnika koji su obnašali određene funkcije do 1999. godine. Vi to niste napravili. Niste to objavili jer se ne bi poklapalo sa vašim predizbornim lamentiranjem o bogatstvu HDZ-ovaca. Imovinske kartice imali su svi ministri, svi zastupnici HDZ-a i svi oni koji su obnašali određene funkcije. Zašto ih niste objavili? Objavite ih sutra. Imate imovinske kartice u sefu Hrvatskoga sabora, nas zastupnika, i u Vladi kod premijera.

**Ivan Šuker (HDZ)** javio se za ispravak krivog navoda. Podsjetio je da je gospođa ministrica rekla kako porezni inspektori dolaze s mercedesom u kontrolu. To nije točno. Oni imaju službene aute kojima idu u kontrolu. A ako je tvrdnja ministricе istinita onda je dužna na to upozoriti ministru Matu Crkvenca i gospodina Trbojevića, ravnatelja Porezne uprave. A ovako nije korektno da ministar govori tako o službenicima i namještenicima u državnoj upravi. To je uvreda za te službenike. Govorila sam

o tome, pojasnila je ministrica **Ingrid Antičević-Marinović**, da bi uprava imala vjerodostojnost kod građana morat će položiti nekakve račune, morat će se kontrolirati. Govorila sam o kontroli državne uprave i administracije. Morat ćemo reći odakle nam automobil koji vrijedi pola milijuna maraka, a imamo plaću pet, deset ili petnaest tisuća kuna. Potom se ponovo za ispravak netočnog navoda javio zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** koji je rekao da je naprosto nevjerojatno da ministrica pravosuđa ustraje u obmani hrvatske javnosti. Evo obrasca izjave koji počinje tekstom: "Na temelju članka 3. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika dostavljam Predsjedniku Hrvatskog državnog sabora popis svoje imovine te imovine bračnog druga i djece koja sa mnom žive u zajedničkom domaćinstvu ili zajednički poslovno djeluju kako slijedi. Kao zastupnik već sam u nekoliko mandata na početku i na kraju ispunjavao ovu izjavu. Jeste li Vi izvršili svoju zakonsku obvezu? Ako ste ispunili ovaj obrazac kako možete tvrditi da je tako nešto nezamislivo, upitao je **Drago Krpina**. Ministrica **Ingrid Antičević-Marinović** još jedanput je potvrdila da je ispunila obrazac te dodala da do sada nije bilo sankcionirano da li ga je netko ispunio ili ne.

Riječ je potom dobio **Ivan Šuker (HDZ)** koji je rekao da su prema Zakonu o sprječavanju pranja novca svi oni koji kupuju pokretnine i nekretnine iznad 100.000 kuna dužni dati izjavu. A gospođa ministrica ne može si dozvoliti ovoliko paušalnih ocjena, koliko je izrekla u ovih par minuta. Ukoliko postoji dobra želja vrlo se lako može provjeriti od kuda nekome novci za pokretnine i nekretnine. Dvije godine ste na vlasti. Imali ste vremena to napraviti da ste željeli, ali očigledno niste željeli.

Ispunio sam svoju karticu da sam imao mercedes 1990, a imam ga i sada i imat ću ga dok sam živ, rekao je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Jučer smo govorili o 800 milijuna kuna gubitaka u Riječkoj banci. Nitko nije rekao da je Vrhovnik predsjednik Nadzornog odbora, da je član uprave gradonačelnik Rijeke. Potpredsjednik Vlade kaže da je gubitak države 30 milijuna dolara. A za branitelje smo ukinuli prava. Država za njih nema 25 milijuna kuna na godinu. Dok ne raščistimo s lopovima pojedincima iz bivše vlasti HDZ-a i sadašnje vlasti, a

odgovorno kažem da su to kriminalci koji su se udružili, neće biti boljitka hrvatskom narodu i državi. Nema budućnosti, upozorio je Ljubo Česić-Rojs.

Gospođa ministrica je nekoliko puta ustvrdila da su neki dužnosnici i zastupnici ispunili imovinske kartice, a neki ne, rekla je ispravljajući krivi navod **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Najavljuje pri tome sankcije i govori o budućnosti. Koje su to sankcije? Što ćete mi učiniti?

Potom je kao predstavnik predlagatelja ponovo nakratko govorila ministrica **Ingrid Antičević-Marinović**. Mislim da se u biti svi slažemo oko toga da je korupcija zlo, da je treba suzbijati. Primjedba je da je Nacionalni program s Akcijskim planom općenit, da se mogao odnositi na svaku zemlju. To je točno, jer je korupcija univerzalni problem. Također vidim da postoji konsenzus oko Prijedloga zakona o sprječavanju sukoba interesa da nam je on potreban.

### Policijski i kazneni progoni nisu dostatni

Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a zaključio je da Prijedlog Nacionalnog programa s Prijedlogom akcijskog plana za borbu protiv korupcije predstavljaju dobru osnovu za analizu postojećeg stanja i poticaj za sustavnu borbu protiv korupcije, naglasio je **Darko Šantić**. U kaznenopravnom smislu pojam korupcije obuhvaćen je

**Korupcija nije mit. Ona je danas definitivno stvarnost koja prati naše društvo.**

slijedećim kaznenim djelima: davanje i primanje mita, protuzakonito posredovanje, zloraba obavljanja dužnosti državne vlasti, zloraba položaja i ovlasti, zloraba u postupku stečaja, nelojalna konkurencija u vanjskotrgovinskom poslovanju, sklapanje štetnih ugovora, odavanje službene tajne i izdavanje i neovlašteno pribavljanje poslovne tajne. Dakle lista tih kaznenih djela je podugačka. Međutim, što kaže statistika. U razdoblju od 1996. do 2000. godine za ta kaznena djela prijavljeno je 475 osoba, od toga 333 osobe su optužene. Pravomoćno je osuđena 171 osoba. Percepcija, dakle javno mišljenje u našoj i među-

narodnoj javnosti bitno odudara od ovakvih statističkih podataka. Javno mnijenje kaže da je korupcija vrlo raširena i to njih 65 posto. Što se tiče međunarodne javnosti pomaknuli smo se sa 74. na povoljnije 51. mjesto. Ovi podaci su u direktnoj suprotnosti s podacima statistike. Možemo dakle izvesti zaključak da je prostor za sustavno djelovanje na otkrivanju, suzbijanju i kažnjavanju korupcije izuzetno širok. Stoga je dobro da imamo Prijedlog nacionalnog programa s Prijedlogom akcijskog plana. Dobro je da u ovom dokumentu imamo i pregled međunarodnih akata i institucija. Slažemo se da policijski i kazneni progon nije dostatan. Trebaju slijediti dublje promjene u društvu - političke, zakonodavne, odgojne, kulturološke. S tim u vezi na strani 9. kaže se: "Politički i kazneni progon ne daju rezultate". Vjerujemo da je to greška. Mora stajati "policijski i kazneni progon", jer ne bih se složio s ocjenom da postoji politički progon.

Što se tiče Prijedloga akcijskog plana točke 1., 2. i 3. mogli bismo smjestiti u jednu točku, pa bi raspravili jedinstveno o učinkovitosti pravne države kod nas. Kada je riječ o USKOK-u (Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala) država zaista treba osigurati njegovo financiranje.

Ovdje piše, upozorio je Darko Šantić, "sve što nije zabranjeno treba se u poduzetništvu smatrati dozvoljenim". Slažem se s takvom liberalizacijom. Ali da vidimo što činimo u Hrvatskome saboru kada je u pitanju liberalizacija. U vezi sa Zakonom o gradenju kao Klub dali smo amandman prema kojem ako upravni organ ne donese u datom roku određenu odluku, uvjerenje smatrat će se da je takvo odobrenje izdano u pozitivnom smislu. To je upravo ta deregulacija i smanjenje prostora korupciji, mitu i drugim zlorabama.

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio zastupnik **Mladen Godek**. Već sam naziv ovog Prijedloga nacionalnog programa za borbu protiv korupcije na svoj način sugerira da se radi o ozbiljnosti područja koje ono regulira. Istovremeno otvaraju se velike mogućnosti raspravljanja o preširokim temama koje gotovo da i nemaju svoje limite. Možemo govoriti o efikasnosti pravosudnog sistema. Možemo govoriti o pitanju javnog morala, moralnosti ili dubokoj nemoralnosti

ljudi koji su povezani s vlasti, bilo da se radi o političarima, državnim dužnosnicima, službenicima ili namještenicima.

**Ako želimo da pučki pravobranitelj ima funkciju koja mu pripada treba mu osigurati potrebna sredstva u državnom proračunu.**

Kad Vlada predlaže donošenje ovakvog programa onda uočavamo dva momenta koje je potrebno istaknuti. Prvo, Vlada ispoljava svojevrstu hrabrost. Drugo, Vlada šalje jasnu poruku da ona nije zadržala u korupciju. Da jeste ne bi podnosila Program. Onda bi šutjela. Opozicija pak ispoljava kratko pamćenje i kao da zaboravlja na prošla vremena i deset godina u odnosu na dvije, dakle pet puta više te bezbrojne novinske napise. Barem jednom mjesečno smo čitali o korupciji, nezakonitosti, zlorabotrebama vlasti.

Mogu se podvrgnuti sumnjanja ocjene međunarodne zajednice da spadamo u krug relativno visoko korumpiranih država. Dakako, bilo bi potpuno pogrešno da to ignoriramo. No drugo je pitanje moramo li baš sa sigurnošću sve prihvatiti. Postavlja se logično pitanje, usvajajući da je korumpiranost ovdje prisutna u visokoj mjeri, koji je njezin uzrok, zašto tako nadprosječno u ovom društvu postoji.

Na Odboru za pravosuđe čulo se mišljenje da se jedan od uzroka korupcije nalazi u siromaštvu ovog društva. Treba podsjetiti na ogromne afere korupcije u Japanu, SAD-u, Italiji, Francuskoj. To samo pokazuje da bi se moglo zaključiti da je ovo strašan problem i kao takav da naprosto ne može imati jednoznačni odgovor.

### Korupcija je šira od mita

Kao uzrok korupcije u tijelima državne vlasti, upravne i pravosudne, mogli bi se navesti zatvorenost tih organa vlasti, birokratizam i svemoćnost koja je određenim ljudima dana. Istovremeno organizirajući razne nadzorne službe zapravo nemamo dovoljno educiranih ljudi za te poslove. Nezaobilazno je kad se govori o ovoj temi ne dotaknuti efikasnost pravosuda. Korupcija postaje takvo društveno zlo da zbog

stupnja društvene opasnosti nužno zadire na teren kaznenog zakonodavstva.

Davanje i primanje mita često se u javnosti potpuno identificira i izjednačuje s korupcijom. Korupcija je mnogo širi pojam od mita i obuhvaća mnoge druge zabranjene djelatnosti. Davanje i primanje mita ostaje nešto što je najraširenije. Istovremeno to je i najteže dokazivo.

Očekujemo donošenje promjena Kaznenog zakona, zatim Zakona o sprječavanju sukoba interesa, određene promjene oko USKOK-a. Zastupnici HSLŠ-a će s posebnom pažnjom razmatrati zakonske prijedloge i aktivno sudjelovati u njima, rekao je na kraju Mladen Godek.

Ispravak krivog navoda imao je zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** podsjetivši da je Mladen Godek rekao da ne želi čitati sve te slučajeve iz raznih novina. Vjerojatno je mislio na sve te slučajeve iz Globusa, Nacionala, Feral Tribunea, iz toga smeća koje se zove hrvatski mediji. Ali trebalo bi pročitati i o sudskim presudama za klevetu koje te novine ne mogu plaćati za koje predsjednik države traži da se mogu podnositi samo u visini jedne kune. Hoćemo li tako štititi dignitet ljudi? Gospodin Ante Beljo me nije ni u čemu ispravio. Ono što je rekao bila je replika, uzvratilo je **Mladen Godek** te upozorio da Ante Beljo izriče neprihvatljive tvrdnje da su spomenute novine smeće. **Ante Beljo** je ustvrdio da je njega smeće od Globusa koštalo 25.000 maraka.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Drago Krpina (HDZ)**. Podsjetio je da je zastupnik Mladen Godek rekao kako je u vrijeme HDZ-a bilo pet puta više korupcije. Materijal o kojemu raspravljamo to demantira. U razdoblju od 1996. do 2000. godine bilo je 475 prijava za ta kaznena djela, a u 2001. ih je bilo 114. Kada 475 podijelite sa 4 dobijete 118. Dakle, stvar je gotovo ista. Netočna je i tvrdnja da to što su novine prije pisale više da je to dokaz da je korupcije bilo više. Kaznenih prijava je bilo jednako. Novine sada vjerojatno pet puta manje pišu nego u vrijeme HDZ-a.

**Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** odgovorno je ustvrdio da nikada korumpiranost nije cvjetala kao danas, ali od najviših državnih dužnosnika. Iračku i bilo koju drugu sirovu naftu po popustu od 30 posto INA može dobiti preko Groming mreže pod uvjetom, a to je da Al'Qaidi, zločinačkoj organizaciji se daje zeleno svjetlo za kupnju sirove

nafta po tim diskontnim pogodbostima. Gospoda koja su organizirana u tu mrežu stoje i oko lokacije za izgradnju džamije u Rijeci. Tu su upleteni najviši dužnosnici Hrvatske.

### Školstvo i zdravstvo

Bez obzira što je bilo ozbiljnih primjedbi opozicije, rekao je u svom izlaganju **Željko Malević (SDP)**, ovdje se radi o tekstu koji je dobra početna osnova za vrlo široku društvenu akciju, borbu i otvaranje široke fronte prema suzbijanju ovog društvenog zla. SDP kao stranka, a niti ja osobno, ne smatramo da je korupcija nešto što se tiče samo jedne vlasti, političke opcije, svjetonazora ili samo nekih pojedinaca. To je društvena opasnost koja jednako prijete svima. Javnost ubija mogućnost korupcije. Najveća zapreka učinkovitijoj borbi protiv korupcije je civilizacijska činjenica, a to je da nemamo definirano javno mnijenje koje bi bilo dovoljno osjetljivo da na svaku pojavu nepravilnosti, bilo o kakvom se autoritetu radi, reagira žestoko i spriječi takve pojave u samom početku.

### *Rat i tranzicija u Hrvatskoj pridonijeli su razvoju korupcije.*

Neki su rekli da je pomalo pristrano izdvajati samo dva segmenta posebno izložena korupciji, a to su školstvo i zdravstvo. Tu se radi o pomalo prenaplašenju kvalifikaciji. Istovremeno imamo tepanje pravosuđu i sudstvu, gdje se korupcija proglašava incidentom. Notorna je činjenica da imamo ogroman problem uključenosti pravosudnih struktura u korupcijske lance. Zbog te veze bilo je nemoguće do sada uspješnije se suprotstavljati korupciji. Čitava ova borba nije samo zbog načela. Ona se vodi zbog zaštite interesa običnog čovjeka, građanina koji stoji na vjetrometini, često puta dobro uvezanih, opasnih, političko mafijaških korupcijskih sprega.

Kolega Vladimir Šeks pita koje su se to promjene dogodile. Promjena je velika. Uvaženi kolega danas traži da u jednom takvom materijalu pišu imena. Ranije tog zahtjeva nije bilo. Zalažem se za imena, kako god ona krupna bila i uvjeren sam da ćemo do njih uskoro početi dolaziti.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Kolega

Željko Malević rekao je da prihvaća ovaj papir. To nije papir. To je Prijedlog zakona i zaštita interesa običnog čovjeka. Upravo iz tih razloga govorio sam o cestovnoj mafiji. Radovan Ortynski podiže protiv mene optužnicu za onu jednu sirotinju koja je ostala bez posla. Za doček Svetog Oca radilo se od 0 do 24 sata kad se potrošilo 40.000 PVC čaša. Ovo je zločin prema malom običnom čovjeku. Tražim da mi se skine imunitet, rekao je Ljubo Česić-Rojs.

Kada zaokružili dosadašnji dio izlaganja, upozorio je **Branislav Tušek (SDP)**, mogli bismo reći da se svi slažemo u tome da je borba protiv korupcije prije svega borba svih nas, a ne samo pravosuđa, policije ili USKOK-a. Dakle zajednička borba, ni u kojem slučaju jedne stranke ili neke koalicije stranaka, jer ona nema izborne rokove. Ona je danas definitivno stvarnost koja prati naše i sva društva. Kao društvo suočeni smo s pitanjem o kojemu se inače premalo javno govorilo, a previše tajno. Stoga bih u ovom uvodnom izlaganju pokušao naznačiti neke uzroke korupcije. Uvodno izlaganje je dala ministrica, upozorio je Branislava Tuška predsjedavajući sjednici, potpredsjednik Hrvatskog sabora mr.sc. **Mato Arlović**, dodavši da zastupnik ne bi trebao uzimati posao ministrici.

Postavlja se pitanje, nastavio je Branislav Tušek, kako i na koji način spriječiti korupciju ili se boriti protiv korupcije. Jedno je značajno pitanje vezano uz investicijske aktivnosti. One su najavljene od Vlade u iznosu od gotovo 12 milijardi kuna. Riječ je o infrastrukturnim objektima, autocestama, HEP-u itd. Takve aktivnosti su dosta izazovne. To su aktivnosti koje moraju biti pod snažnijim reflektorima hrvatske javnosti. Mora biti prisutna javnost rada. Značajno je i pitanje privatizacije javnih poduzeća. O tome se malo govori u predloženom Akcijskom planu. Što se tiče privatizacije treba snažno afirmirati tri bitna elementa. Prije svega to je kontrola javnosti, zatim kontrola sredstava i treće to je otvorenost prema tiskovnim i elektronskim medijima.

Pitanje koje također treba biti snažnije naglašeno u ovom Akcijskom planu je pitanje decentralizacije. Radi se o financijskoj decentralizaciji. Sva sredstva koja se spuštaju na lokalnu zajednicu moraju biti pod većom kontrolom javnosti. I nadalje, tema

koja je dosta zatvorena i o kojoj postoji šutnja je javno financiranje političkog života. Postoji dosta nepoznanica upravo oko financiranja političkog života. Stoga bi ovaj dio trebao biti značajnije prisutan u Akcijskom planu.

### Stanje "dešperacije"

Korupcija je zastrašujuće pužajuće zlo. Korupcija je opasna zbog svoje nagrizajuće i razarajuće snage i sasvim sigurno mnogo je šira i opasnija od davanja ili primanja mita. Upozorila je na to **Jadranka Kosor (HDZ)** te dodala da borba protiv korupcije mora biti stalna, odgovorna, oštra i beskompromisna kroz tijela vlasti, ali i kroz organizaciju državne uprave. Oko toga postoji apsolutni konsenzus i u ovoj dvorani.

Zbog primjedbi koje su izrečene i koje će još biti izrečene u ime klubova bilo bi dobro da ova dva važna dokumenta objedinjena u jednom možemo raspraviti još jednom. Ovaj Program, ali i Akcijski plan su prilično slabašni. Na ovim dokumentima trebalo bi još raditi. Ovdje se, među ostalim, govori o općem napretku u zadnje dvije godine. Sa 74 stigli smo na 51 mjesto. To se treba pripisati općem napretku političke situacije u zemlji i povećanju ugleda u svijetu. Kad je riječ o političkoj situaciji u zemlji nisam sigurna da se može govoriti o nekakvom velikom općem napretku. Naime i sami vodeći političari, čelnici stranaka vladajuće koalicije, govore ovih dana o tome da narod mrzi političare, da se političari gade narodu. Zatim ti čelnici govore o foteljaškim aferama. Po mom sudu politička situacija je nestabilna kad govorimo o vladajućoj koaliciji, odnosno Vladi. Ovdje se govori o promjenama u političkom sustavu, o visoko legitimiranoj vlasti. I dosadašnja vlast, budući da je birana na demokratskim izborima, bila je visoko legitimirana.

Posebno želim upozoriti na mjesto gdje se govori o uklanjanju uvjeta u kojima korupcija uspijeva. To je posebno važno mjesto koje mora biti dobro obrađeno i razrađeno. Tu se govori o uklanjanju uvjeta među kojima su nezaposlenost, društveno siromaštvo, nizak standard. Ta situacija upravo kroz ove navedene primjere me stavlja u stanje "dešperacije". U situaciji kada imamo nezaposlenih 415.000, kad se mnogi osjećaju siromašnima, kad su blo-

kirani računi 32.000 poduzeća, ne može se u ovakvom dokumentu samo nabrojiti neke činjenice. Naprosto mora se nuditi i nekakav izlaz.

Na stranici 8. govori se o tome da treba učiniti preglednim osobne prihode i rashode nositelja javnih političkih funkcija, da treba urediti i legalizirati oblike lobiranja i financiranja političkih stranaka. Slažem se, ali to treba učiniti i s pojedincima i potpuno transparentnim, primjerice učiniti sve predsjedničke kampanje.

### *U bankarskom miljeu provlači se informacija da je Slovenija za 300 milijuna maraka otkupila dio hrvatskog teritorija na kopnu i moru.*

U vezi s Prijedlogom akcijskog plana među ostalim govori se i o instituciji pučkoga pravobranitelja i njegovoj ulozi u borbi protiv korupcije. Njegova je uloga velika. Ali odnos prema toj instituciji prije svega ogleda se u proračunu. Sredstva proračuna za pučkog pravobranitelja i ove su godine vrlo mala i nedostatna. Ako želimo da pučki pravobranitelj ima funkciju koja mu pripada, onda mu treba osigurati sredstva u državnom proračunu.

U točki 6. Prijedloga akcijskog plana izdvajaju se samo područje zdravstva i školstva kao legla korupcije. Kaže se - javna percepcija zdravstva popraviti će se s prijedlogom mjera za suzbijanje korupcije. Nezavidan materijalni položaj, oskudice sredstava i odlučivanje o važnim pitanjima zdravlja i života, čine korupciju u tom području opasnim problemom i važnim pitanjem morala. Plan bi morao biti poboljšanje materijalnog položaja zdravstva. Ne prihvaćam ove konstatacije o školstvu i zdravstvu. Recimo za školstvo se govori da se umnožavaju javne optužbe za korupciju. Koje su to optužbe, gdje su, koliko ih je dokazanih? Tko je proveo ta istraživanja? Dakle, baca se stigma, sjena na dva područja života. To je neopravdano i nepravedno. Tražim da se potpuno ispuste ova dva segmenta iz Plana. Liječnici, sestre, učitelji, profesori to naprosto nisu zaslužili.

Također se upozorava da se novinare i medije ne smije zastrašivati kaznama. Mnogi vršitelji javnih dužnosti, pa i ministri, govore da je dosta blebetanja tih novinara i medija. Na taj način im se želi začepiti usta.

Kakve će kazne i sankcije biti za vršitelje javnih funkcija, ako o novinarima odnosno medijima govore na taj način, upitala je Jadranka Kosor.

Riječ je potom imala **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Upozorila je da je borba protiv korupcije tema brojnih međunarodnih organizacija, parlamenta i vlada u gotovo svim europskim i svjetskim državama. Uspješnost u borbi protiv korupcije je različita u tim zemljama. Hrvatska je negdje u sredini te ljestvice. Procjena o stupnju korumpiranosti nešto je ublažena u odnosu na prošle godine.

Rat i tranzicija u Hrvatskoj pridonijeli su razvoju korupcije. Predstoji nam snažna borba protiv korupcije. Za pozdraviti je zakonodavnu regulativu koju smo donijeli i koja se planira u budućnosti. Danas se u nekoliko navrata spominjalo zdravstvo. Smatram da nema značajnije korupcije u segmentu zdravstva od ostalih segmenata u društvu. Zakon o zdravstvenoj zaštiti početkom ove godine stupio je na snagu. U tom segmentu bit će ozbiljno i razrješenje sukoba interesa koje je bilo u jednom segmentu zdravstva.

### *Korupcija uvlači zemlju u sferu djelovanja međunarodnoga organiziranog kriminala i privlači kapital sumnjivog porijekla.*

Prijedlozi obveza pojedinih ministarstava su načelne. Svako ministarstvo nadležnom radnom tijelu u Hrvatskome saboru trebalo bi podnositi izvješće jednom godišnje što je poduzelo povodom ove problematike. Bilo bi dobro da jednom godišnje Vlada da izvješće povodom provođenja nacionalne strategije suzbijanja korupcije.

### Sprječavanje sukoba interesa

Za pozdraviti je i Prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti. Međutim, sprječavanje sukoba interesa mora se protezati i primijeniti na sve državne, lokalne i javne službenike. Vrlo je važno odrediti pojedine institute koji će se doticati svih - od predsjednika države, dužnosnika, ministara, zastupnika pa do zaposlenih u državnoj i lokalnoj upravi.

Ovdje se povela rasprava o imovinskim karticama. Spadam u one zastupnike koji su javno rekli da neće ispuniti tu imovinsku karticu odnosno da neće sudjelovati u toj farsu koja je tog trenutka bila prisutna. Hrvatskoj javnosti sam obznanila moje imovinsko stanje. U to vrijeme članovi Vlade ispunjavali su te imovinske kartice prije zastupnika. S obzirom na način na koji su to ispunili doveli smo se u situaciju da ih sažaljemo zbog njihovog teškog materijalnog položaja. Nekoliko mjeseci nakon toga bila je zanimljiva afera. Predsjednik jedne stranke a usput predsjednik države nije prijavio novac kao imovinu. Nakon toga nitko više o imovinskim karticama nije niti govorio. Zašto? Zbog toga što nisu postojale sankcije. Upravo zbog toga podržala bi Nacrt Vladinog programa za borbu protiv sive ekonomije. Također vrlo je važno uvesti više-struke mehanizme kontrole i adekvatno ustrojiti institucije kontrole, rekla je na kraju Snježana Biga-Friganović.

Zastupnica Snježana Biga-Friganović pohvalila se "ja neću poštovati zakon", upozorio je **Drago Krpina (HDZ)** upitavši što može očekivati hrvatska javnost kada se zastupnici u Hrvatskom saboru hvale da neće poštovati postojeći zakon, jer misle da je to farsa. Ako imate pravo smatrati farsom članak 3. Zakona o pravima i dužnostima zašto onda bilo koji drugi građanin za odredbu bilo kojeg zakona ne bi mogao isto reći "ja to neću poštovati, jer to je farsa", upitao je Drago Krpina. Rekla sam da neću sudjelovati u farsu, pojasnila je **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Prošlo je mjesec dana i pokazalo se da je to zaista bila farsa.

Za repliku se javio **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Kolegica Snježana Biga-Friganović rekla je, podsjetio je zastupnik Česić-Rojs, da bivši predsjednik HDZ-a nije prijavio svoju imovinsku karticu. Zastupnik je potom nastavio da se u bankarskom miljeu povlači informacija da je Slovenija otkupila dio hrvatskog teritorija na moru i kopnu iz fondova Ljubljanske banke. Banka je iz kamata od štednje hrvatskih građana ostvarila dobit. Transakcija je strogo kodirana. Glavna firma koja vrši transakciju i raspodjelu je off shore firma Viktor Overcar. Otvoreno je 14 kodiranih bankovnih računa u Tel Avivu. Na čelu toga je gospodin Vrhovnik i pojedini visoki dužnosnici.

Radi se o 300 milijuna maraka, od čega za SDP ide 75 milijuna ili 25 posto. Ovo je nacionalna sramota. Ovakve stvari treba naći. Tko ima vani račune ili off shore kompanije. Da li je član HDZ-a ili SDP-a nemojmo žaliti

### ***Kod mita i korupcije osnovno je pravilo da se nađu dvije zainteresirane strane koje je vrlo teško probiti.***

ni jedne ni druge. Tek onda će biti blagostanje u Hrvatskoj. Za cjelokupni iznos transakcije od 300 milijuna maraka suglasnost je dala Deutsche banke iz Zagreba uz znanje centrale.

### **Korupcija i organizirani kriminal**

U nastavku rasprave **Mirjana Didović (SDP)** naglasila je da je izuzetno značajno da Hrvatski sabor podrži Prijedlog Nacionalnog programa kao i sve kvalitetne prijedloge saborskih odbora i zastupnika. Kroz Nacionalni program s Akcijskim planom za borbu protiv korupcije, jasno se iskazuje politička volja i opredjeljenje ove vlasti za odlučnu i učinkovitu borbu protiv korupcije.

### ***Ovo nije ništa drugo nego pokušaj stvaranja iluzije kako Vlada nešto ozbiljno poduzima u borbi protiv korupcije.***

Prvi put u Hrvatskom saboru od samostalnosti RH, donosi se Nacionalni program za borbu protiv korupcije. Program sadrži i konkretne provedbene mjere, zadaće i rokove, koje državna tijela moraju poštovati i ispuniti.

Svakome je jasno da se naši ekonomski i socijalni problemi mogu rješavati jedino u dužem razdoblju. U takvom postojećem okruženju valja rješavati i druge probleme kao što je problem korupcije. Vrlo je važno da Program sadrži prioritete u smislu uzroka i težine pojave korupcije i naravno borbe protiv nje. Stoga predlažem da se na samome početku teksta uvrsti jasna definicija što je to korupcija u užem i širem smislu. Važno je da Program sadrži i ocjenu stanja korupcije Hrvatske na način da pored ocjena međunarodnih istraživanja stoji i neke konkretne ocjene hrvatskih stručnjaka i institucija.

Korupcija u konačnici ugrožava temelje opstanka zajednice. Osim toga korupcija uvlači zemlju u sferu djelovanja međunarodnog organiziranog kriminala i privlači kapital sumnjivog porijekla. Tranzicijske zemlje, kakva je Hrvatska, imaju znatnih poteškoća u suprotstavljanju i zaštiti nacionalnih interesa, dobara i vrijednosti. Potrebno je zato jasnije pokazati vezu korupcije i organiziranog kriminala i mjere suprotstavljanja u ovom Programu.

Treba upozoriti da ima nepreciznosti u formulaciji teksta koje mogu izazvati dvojbe. Na stranici 4. stoji "sporedno je da li je korupcija naslijeđena ili stvorena". To ne može biti sporedno. U poglavlju "Vladavina prava i učinkovitost pravne države" na stranici 11 kontradiktorna je tvrdnja da su "kvalitete sudaca izuzetne i visoke, ali da je istodobno vrlo slab učinak". U istom poglavlju na strani 12. gdje se govori o izbjegavanju svakog pritiska na sud, to treba pojasniti na način da pritisak na sud ne smije biti u smislu donošenja konkretne presude, ali da mora biti snažan društveni pritisak. Na stranici 24. netočna je i preuska formulacija: "javna vlast se obnaša u interesu zajednice". Tu treba dodati "u interesu građana i zajednice". Na istoj stranici govori se o borbi protiv korupcije i odgovornosti onih koji imaju političku vlast i moć. U toj formulaciji moglo bi se zaključiti da politička vlast po automatizmu znači i potpunu moć. Međutim, u posljednje vrijeme znanstvenici uvjeravaju da u našoj realnoj situaciji to ipak nije tako.

### **Političke floskule**

Zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)** podsjetio je da je Hrvatski sabor točno prije godinu dana raspravljao o ovoj temi. Danas se kao i tada pokušava u nedostatku argumenata u raspravi o tom zlu koristiti političke floskule. Predlažem da se ovo zove Prijedlog nacionalnog programa za borbu protiv mita i korupcije. Za to ima razloga. Jer mito se smatra kao nekakav niži rang korumpiranosti. Kada se govori o mitu onda je to nešto što je kao već uvriježeno i normalno. Kada je u pitanju korupcija onda je to otprilike jedna druga grupa ljudi koji se bave samo korupcijom. Prijedlog nacionalnog programa za borbu protiv korupcije je preopćenit. Opterećen je stvarima koje unutra ne trebaju biti.

Na uzorku od 11 godina, dakle od 1990. do 2001. godine, po mojoj procjeni bilo je blizu 5000 podnesenih

***Ima puno razloga da tvrdimo da je korupcija ugrađena u sustavu.***

kaznenih prijava. Na takvom uzorku treba napraviti analizu sa stanovišta koliko je uopće bilo primanja mita, a koliko je bilo korupcije, koliko je bilo protuzakonitih posredovanja, zloraba obavljanja dužnosti državne vlast, zloraba položaja i ovlasti, sklapanja štetnih ugovora. Koliki je bio ukupan broj prijavljenih osoba, broj odbačenih predmeta. Treba analizirati i mjesta događanja, pravosuđe, policija. Analizom bi trebalo utvrditi koji je to način prijavljivanja u Hrvatskoj najčešći. Jer da vidimo kako prodrijeti u to zlo. Kod mita i korupcije osnovno je pravilo da se nađu dvije zainteresirane strane koje je vrlo teško probiti. Dakle, na temelju stručne analize dobili bismo niz kvalitativnih podataka na osnovi kojih bismo mogli raditi i jasan program borbe protiv mita i korupcije. Ono što je izuzetno bitno je da preventivno država sama mora učiniti najviše da otkloni mjesta gdje se to događa. Tako treba otklanjati uska grla u državnoj upravi. To je najbolji način da se borimo protiv mita i korupcije.

Kad je riječ o zdravstvu zna se da ljudi godinama čekaju na transplantaciju organa. Predlagao sam da onaj kome je u pitanju život, pa ponudi nekome mito, ako i bude uhvaćen da bude oslobođen. A onaj kome je ponudio i primio mito treba biti tvrdo kažnjen. Ili imamo nenaplaćena potraživanja. Ljudi čekaju godinama da bi ih naplatili. Danas nema zaštite vjerovnika. Ljudi prodaju svoja potraživanja 20, 30 ili 50 posto umanjena da bi došli barem do dijela novca. Treba vidjeti zašto još nije donesen Zakon o proviziji. Nadalje, u situaciji velike nezaposlenosti za očekivati je da čovjek i plati da bi došao do posla. To su objektivne okolnosti i činjenice koje stoje. Ili pitanje pravovremene i pravomoćne presude. Mnogima je od životnog interesa da dobiju pravomoćnu presudu. Drugima je od životnog interesa da ne dobiju pravomoćnu presudu. I jedno i drugo u situaciji kada imamo milijun neriješenih predmeta. Zbog svega iznesenog očekujem da u drugom

čitanju ovaj Program dođe pun podataka kako riješiti te probleme. Rješavanje tih problema najbolja je borba protiv korupcije. A kad je u pitanju Akcijski plan, ono što piše da je zadaća ministarstava, to im je zapravo radna dužnost. Ne prihvaćam takav Akcijski plan. Akcijskim planom treba reći na koji način ćemo uska grla koja smo uočili otklanjati, rekao je na kraju Ivan Jarnjak.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** svoje izlaganje počeo je s nekoliko pitanja. Je li u Hrvatskoj bilo korupcije do 3. siječnja 2000. godine? Mislim da je. To pokazuju podaci. Je li korupcije bilo nakon tog datuma u protekle dvije godine? Da. I to pokazuju podaci. Postoje li dokazi o poboljšanju stanja glede smanjenja raširenosti korupcije? Materijal pokazuje da ne postoje. Dokaza da se nešto u tom pogledu promijenilo, nema. Postoji li ozbiljna politička volja sadašnje vlasti da se stanje promijeni nabolje? Ne, ta politička volja apsolutno ne postoji.

Sličan papir kao ovaj, nastavio je Drago Krpina, raspravljali smo prije godinu dana. Vladi je trebalo godinu dana da ponovo nešto slično pošalje u Hrvatski sabor. Zar treba drugih dokaza da ne postoji politička volja da se ozbiljnije suoči s tim problemima? Ako se ovaj papir analizira od stranice do stranice vrlo jednostavno je dokazati da ovo nije ništa drugo nego pokušaj stvaranja iluzije kako ova Vlada nešto ozbiljno poduzima u borbi protiv korupcije. A jamčim da ovaj papir glede učinkovitosti i stvarnog suprotstavljanja korupciji neće imati apsolutno nikakvo učinka.

### Satira

U Akcijskom planu uočio sam snažnu satiričku dimenziju. U njemu citate rečenicu: "Korupcija je štetna". To je stvarno veliko otkriće. Ili na primjer: "Napredak RH treba pripisati općem napretku političke situacije u zemlji". Hrvatska je jako napredovala politički na način da sadašnja Vlada mjesec - dva zabavlja hrvatsku javnost, kako bi rekao kolega Zlatko Kramarić, "foteljaškom krizom". Ili ova rečenica: "Korupcija je društveno zlo koje zahtijeva sistemski napor i visoki stupanj mobilizacije svih društvenih snaga." Ovakvih rečenica ne bi se postidjeli ni autori tamo 1948. ili 1968. godine. Najbolji put za borbu protiv korupcije jest inzistiranje na poštivanju zakona.

Ako je vjerovati novinama, a zastupnik Mladen Godek sugerira da sudimo po onome što novine pišu, onda se u "Jutarnjem listu" moglo pročitati i izjavu predsjednika Hrvatske udruge sudaca Vladimira Gređelja o imenovanju predsjednika sudova. On tvrdi da su u postupcima

***Šaltersko podmazivanje najblaži je oblik korupcije. Dva daleko teža oblika korupcije su kršenje zakona i sprega visoke politike i biznisa.***

imenovanja sve razvidniji grubi previdi i šlamperaj koji vrijeda dignitet sudaca. Ako je to tako, kako novine pišu, onda se i u tom pogledu nije ništa promijenilo. Inače u ovom materijalu samo je ovlaš spomenuta mogućnost korupcije pojedinih odvjetnika. Danas također pišu novine da se ukidaju odjeli za borbu protiv droge u policijskim upravama. Pojedini odvjetnici specijalizirali su se za oslobađanje osoba osumnjičenih da su dilali drogu.

Došlo je vrijeme da se kaže o ovom saborskom problemu koji se naziva Drago Krpina, rekao je **Mladen Godek (HLS)**, dodavši da priznaje svakome pravo da govori na način koji sam odabere, no to ne smije biti uvredljivo. A zastupnik Drago Krpina bez izuzetka u par desetaka svojih nastupa vrijeda redom sve - predsjednika države, Vlade, pojedine ministre, saborske zastupnike. Došlo je vrijeme da se to spriječi na način da se gospodina Krpinu kazni po Poslovniku. Zbog tih, ustvrdio je **Drago Krpina (HDZ)**, uvreda i političkih optužbi na njegov račun zatražena je stanka. Nakon stanke **Drago Krpina** je pojasnio da je jedan od razloga nezadovoljstva zastupnika HDZ-a taj što je potpredsjednik Hrvatskoga sabora, vjerojatno nehotice, propustio opomenuti gospodina Godeka zbog njegovog uvredljivog istupa. Potom se javio **Petar Žitnik (HSS)** koji se u cijelosti pridružio onome što je kazao zastupnik Mladen Godek. Dodao je da zastupnik Drago Krpina u poznatoj maniri trpanja svega u bosanski lonac, izvrtanjem činjenica i poznatim demagoškim floskulama već godinama zastupnicima drži predavanja. Trpio sam ga četiri godine dok sam bio u oporbi. Nikada ga nisam uvrijedio. S

Vladimirom Šeksom stalno sam se prepucavao, ali nikada me nije uvrijedio. Krpina Šeksu nije ni do pete i ne želim njegove uvrede trpjeti, zaključio je Petar Žitnik. Potom je predsjedavajući, potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Mato Arlović** izrekao Petru Žitniku opomenu i oduzeo mu riječ.

Zastupnik **Ivan Ninić (SDP)** podsjetio je kako je zastupnik Drago Krpina rekao da ne postoji politička volja. Međutim, politička volja itekako postoji. Nije postojala 10 godina za vrijeme vladavine HDZ-a. I međunarodna zajednica prepoznala je da postoji politička volja. Efekti se vide, jer smo sa 74. došli na 51. mjesto. Nakon ovih mjera za dvije godine ćemo biti sigurno mnogo bolji. Posljedice gotovo državnog šverca oružjem, drogom, automobilima, reketa u stranačkim interesima, jer se državni dug nije mogao platiti ako nije plaćeno 10 posto za stranačke interese, su to da zlo korupcije još teško iskorjenjujemo.

U odgovoru na ovu repliku **Drago Krpina (HDZ)** rekao je da je kao argument kako ne postoji politička volja iznio činjenicu da Vlada nije bila kadra u roku od šest mjeseci od rasprave doći s papirom u drugom čitanju, nego je tek nakon godinu dana došla ponovo u prvo čitanje. Što se tiče međunarodnih institucija ne znam jesu li upoznate s odnosima "Viktora Lenca", Riječke banke, SDP-a, premijera Ivice Račana. Da li su to uzeli u obzir kao znakove smanjenja korupcije u Hrvatskoj. A što se tiče šverca oružja Hrvatskoj je bio nametnut embargo. Bila je prisiljena na jedini način na koji je mogla nabaviti oružje za samoobranu. Bilo je to, nažalost, crno tržište i šverc.

Predsjedavajući potpredsjednik Hrvatskog sabora **Mato Arlović** obrazložio je da Program o kojem se raspravlja spada u ostale akte. Sukladno Poslovniku može se donijeti u jednom čitanju. Možemo se dogovoriti, ako Hrvatski sabor odluči drugačije, da onda bude u više čitanja.

## Moral

Žao mi je da ovako dobra ideja i Program raspravom tipa čija je korupcija ljepša, mekša i bolja bude upropašten u Hrvatskom saboru, naglasio je **Josip Leko (SDP)**. A korupcija je korupcija ma kako mi na nju gledali. Ona sasvim sigurno ne doprinosi razvoju društva, pravde, a

posebno ne socijalne pravde. Program za borbu protiv korupcije i Akcijski plan svesrdno podržavam. Ne vjerujem u normativno rješavanje problema. Nitko to ne očekuje, ali i to je potrebno. Više vjerujem u društvenu akciju i stvaranje novog društvenog morala. Složit ćemo se da je srušen socijalistički moral, a nije izgrađen novi. Tu svi imamo mjesta za djelovanje, a posebno mediji, intelektualci i ljudi od značaja u društvu. Društvo izašlo iz Domovinskog rata, u tranziciji i privatizaciji, kada su mnogi postali bogati preko noći, nisu stvarali dobru podlogu za razvoj morala na bazi rada, na stvaranju uvjeta da se cijeni rad.

Što reći o uzrocima korupcije? Jesmo li spremni te uzroke eliminirati? Naime, svi ćemo utvrditi da nemamo usklađene urbanističke planove, a život ne može stati. Utvrdit ćemo da je za građevinsku dozvolu potrebno 20 ili 25 dozvola, a da gradnja ne može stati. Utvrdit ćemo da dijete treba upisati u školu, a da nema dovoljno mjesta u školi. Tvrdit ćemo da se treba liječiti, ali da nema dovoljno kreveta ili lijekova. Sve su to dobre podloge za razvoj korupcije. Ima puno razloga da tvrdimo da je korupcija ugrađena u sustavu. Zakoni su nedorečeni ili su dorečeni da omogućuju neopravdano, bez rada, bogaćenje. Pozivam da grijeh pojedina ne prebacujemo na društvo. Pozivam sve u društvu vrijedne ustanove, pa i Crkvu, da u svom djelovanju propagiraju moral koji je suprotan korupciji, zaključio je Josip Leko.

Zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** ustvrdio je da je povrijeđen Poslovnik jer predsjedavajući nije izrekao zastupniku Petru Žitniku opomenu zbog upotrebe termina bosanski lonac. Petar Žitnik dobio je opomenu s oduzimanjem riječi o ovoj točki dnevnog reda, odgovorio je potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Mato Arlović**. U ispravci krivog navoda **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** upozorio je da je Josip Leko rekao kako je korupcija ugrađena u sustav. To nije točno.

## Šaltersko podmazivanje

Ako je korupcija doista problem hrvatskog društva onda je ovaj dokument trebao ugledati saborsku raspravu daleko prije, naglasio je **Tonči Tadić (HSP)**. Dojam je da se

ovdje potpuno nepotrebno korupcija pokušava pojednostaviti i usmjeriti pozornost na najobičniju, šaltersku korupciju. U narodu je poznata kao podmazivanje. To je najblaži oblik korupcije. Bilo bi loše da se sva borba protiv korupcije usmjeri samo na šaltersku. Postoje dva teža oblika korupcije. To je kršenje zakona i pravne države da bi se postigao određeni profit. Drugi oblik je ispreplitanje politike i biznisa. Pozornost je trebalo posvetiti njima. Problem korupcije je u tome što se puštanjem maha korupciji razbija povjerenje kod svih investitora, domaćih i stranih, da se ovdje neki posao može na legalan način sklopiti i provesti. Najveća se opasnost krije u sprezi politike i biznisa. Zato je stranom investitoru i domaćem poslovnom čovjeku sumnjivo i opasno kada ministar može dobiti jamstva od države za svoju firmu.

Drugi veliki problem jest problem javne nabave, odnosno namještanje poslova. To je problem s kojim se suočavaju i druge države. Da bi se to izbjeglo potrebno je da ministri ne budu članovi nadzornih odbora javnih poduzeća, odnosno da bilo koji političar sjedi u bilo kojem nadzornom odboru, bilo kojeg poduzeća, bilo privatnog, bilo državnog. To nisu savjeti samo nas iz HSP-a. To su savjeti bilo koga tko se ikad suočio s problemom korupcije.

O kupnji političara u izbornoj kampanji ovdje nema ni riječi. Nadalje, u Hrvatskoj će uskoro početi djelovati od Vlade neovisne agencije za posredovanje pri zapošljavanju. One mogu biti, ako ne bude dobre zakonske regulative, prostor za pranje novca i za korupciju pri dobivanju posla. Sve to najlakše je spriječiti Zakonom o sprječavanju sukoba interesa. Kada ćemo imati u Hrvatskom saboru Konačni prijedlog toga zakona?

Kad se radi o međunarodnom aspektu problema kojiput iz političkih pritisaka pojedinih političara na Hrvatsku moglo se nazrijeti da je to sve skupa zato jer su ti pojedinci članovi nadzornog odbora određene multinacionalne kompanije. Ipak nitko to nije smatrao potrebnim prikazati kao korupciju najviše razine. Na Hrvatskoj Vladi je zadaća da takve slučajeve prepozna. Od korupcije nisu imuni ni drugi. U SAD-u je nedavno buknuła afera Enron. Tu je primjer i Japana, kada je na doista

neobičan način propala velika osiguravajuća kuća.

Time je višesatna rasprava o ovoj temi okončana. Završnu riječ imala je ministrica **Ingrid Antičević-Marinović**. Naglasila je da je usvajanje Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije s Prijedlogom akcijskog plana pretpostavka za jačanje unutarnje stabilnosti Hrvatske. To je pretpostavka i za uključivanje u različite političko gospodarske i globalne integracije. Usvajanje tih akata temelj je borbe Hrvatske za suzbijanje korupcije i kriminaliteta.

Bilo je dosta riječi da su Nacionalni program, pa čak i Akcijski plan, preširoki i preopćeniti. S druge strane bilo je i primjedbi da su preuski. Ni jedno ni drugo nije baš krajnje ispravno. Mislim da je pronađena ravnoteža. Istina oni sami po sebi nisu dovoljni. Potrebni su posebni zakoni, koje smo donijeli i koje ćemo donijeti. Zakonom o sprječavanju sukoba interesa riješit će se mnoge dileme. Možda je prava šteta što paralelno nije došao u saborsku proceduru istodobno s raspravom o ovoj temi. U Nacionalnom programu pa i Akcijskom planu gotovo nijedna javna djelatnost nije pošteđena od opasnosti da se u njoj ugnijezdi korupcija. Naravno, ako se ugnijezdi u pravosuđu, u javnoj upravi, onda je to zaista najrazornije djelovanje.

Ova mala i burna rasprava ukazuje i na nešto dobro. Ukazuje da nitko nije ravnodušan prema ovome. Postoji i nepodijeljena podrška javnosti. Jedinstveno djelovanje svih političkih snaga te povezanost Hrvatske s međunarodnom zajednicom u borbi na suzbijanju korupcije može dati upravo takve i očekivane rezultate, zaključila je **Ingrid Antičević-Marinović**, ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

## GLASOVANJE

Prije nego što se pristupilo glasanju u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks** rekao je da je u ožujku 2001. godine provedeno prvo čitanje koje se odnosilo na Nacionalni program za borbu protiv korupcije. Proteklo je puno vremena od toga. Došao je ponovo, ali ovoga puta kao Konačni prijedlog programa s

Akcijskim planom. Ispravno je Odbor za zakonodavstvo primijetio da nisu uopće uvažene primjedbe. Ministrica i Vlada su prihvatili da se radi o Prijedlogu programa s Akcijskim planom u prvome čitanju. HDZ je iznijela niz primjedbi da se radi o previše apstraktnim i uopćenim dijelovima te da to neće donijeti nikakvih željenih rezultata u antikoruptivnoj djelatnosti države i društva. Ipak ćemo prihvatiti u prvom čitanju ovaj Prijedlog programa i Akcijskog plana, ali s tim da Vlada do drugog čitanja ugradi djelotvorne mehanizme i prijedloge u borbi protiv korupcije.

Predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** rekao je da je proveden postupak čitanja ovog akta na način kako je to Poslovnik predvidio. Potom je **Vladimir Šeks** podsjetio da je ministrica pravosuđa Ingrid Antičević - Marinović ustvrdila da se radilo o omašci kad je navedeno da se radi o Konačnom prijedlogu programa, te je navela da se radi o prvom čitanju. Ne mogu nama ministri određivati kako će se pojedini akti donositi, rekao je predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić**. Poslovnik je posve jasan. Proveli smo čitanje točno onako kako Poslovnik predviđa. Pogledajte članak 177. Poslovnika.

Ovdje se radi o Nacionalnom programu. To nije regulirano Poslovnikom, prvo ili drugo čitanje. To je ostavljeno predlagatelju. Ako Vlada predlaže prvo čitanje onda je to prvo čitanje, rekao je **Vladimir Šeks** te predložio da se ovo prihvati kao prvo čitanje. Potom je **Mato Arlović** (SDP) ustvrdio da se ovdje radi o onoj kategoriji akata koje ulaze u "druge akte Hrvatskoga sabora". Kako nismo prethodno odlučivali da li ćemo provesti raspravu u dva čitanja, proveli smo raspravu faktično u prvom i drugom čitanju. Raspravljali smo o načelima i pojedinostima bez obzira na izjavu ministrice vezano uz greške u podnesenom aktu.

Usljedio je glasanje. Većinom glasova - 76 glasova "za", 19 "protiv" i 2 "suzdržana" - donesen je Nacionalni program za borbu protiv korupcije, s Akcijskim planom za borbu protiv korupcije.

A.Š.

## Obitelj Kostelić u Hrvatskom saboru

Tijekom sjednice 20. ožujka, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** obavijestio je zastupnike da su na diplomatsku galeriju pristigli predsjednik Hrvatskog olimpijskog odbora **Zdravko Hebl** zajedno sa zimskom olimpijskom reprezentacijom u kojoj je bila obitelj **Kostelić**. S ocem **Antom** bili su **Janica** i **Ivica**. Bio je i direktor skijaške reprezentacije **Vedran Pavlek**. Uz buran pljesak predsjednik **Zlatko Tomčić** zaželio im je u svoje i ime svih zastupnika dobrodošlicu. "Nakon svih uspjeha i čestitki teško je naći, iskreno ću priznati, još neizgovorene riječi radosti kojima bismo mogli zahvaliti i dodatno naglasiti svu veličinu postignutih uspjeha, rekao je predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić**. Nemoguće je postalo moguće. Živjeli ste, disali, sanjali jednu ideju i san olimpijskog odličja. Umor je nebrojeno puta bio nadvladan, upornost i snaga svaki put iznova pronađeni, bol utišana, a neizbježna razočarenja pretvorena u trijumf želje, volje i spremnosti da čovjek sportaš pruži sve od sebe pa i više nego što misli da može. I još nešto. Bez potpore i ljubavi čitave obitelji ni najbolji uvjeti za rad, besprijekorna organizacija i pregršt novca ne bi mogli učiniti da **Janica** i **Ivica Kostelić** budu ono što jesu, pobjednici ne samo u alpskim disciplinama nego i u svojim životima.

Naši su skijaši pokazali put mnogim generacijama, prije svega svojim vršnjacima, kako se dosežu osobni vrhunici. **Draga Janica** i **Ivice** i mi stariji, što posjedujemo nešto više životnog iskustva, proteklih smo tjedana od vas učili o hrabrosti, želji, predanosti i ustrajnosti. Na kraju još jednom, najiskrenije vam čestitamo na svemu što ste postigli. Zahvaljujemo na onome što ste učinili da na najljepši mogući način u svijetu predstavite Hrvatsku", rekao je predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić**.

A.Š.

STAND-BY ARANŽMAN IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNARODNOG MONETARNOG FONDA

## Prije potpisivanja aranžmana - rasprava u Hrvatskom saboru

Nakon duže rasprave o ovoj točki dnevnoga reda Hrvatski je sabor primio na znanje materijale vezane uz Stand by aranžman - vrijedan 200 milijuna specijalno vučenih prava (250 milijuna dolara) za razdoblje od 14 mjeseci a odobren 19. ožujka 2001. - između Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda. Hrvatski je sabor ujedno obvezao Vladu RH da prije eventualnog potpisivanja novog stand by aranžmana o svojim namjerama izvijesti Hrvatski sabor i ne potpiše ga prije provođenja rasprave u Hrvatskom saboru.

Te je materijale dostavila Hrvatskom saboru Vlada RH a na traženje rasprave zastupnika Demokratskog centra i 50 drugih zastupnika.

### O MATERIJALIMA

Za prikaz materijala u vezi s ovom točkom dnevnog reda - Pismo namjere Vlade RH, Ministarstva financija i HNB-a generalnom direktoru MMF-a i Memorandum o ekonomskoj i socijalnoj politici od 31. siječnja 2001; Prvo preispitivanje Stand by aranžmana od 14. rujna 2001; Izjava izvršnog direktora Nizozemske konstitucije gosp. Wijnholdsda, dodatni Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici; odnosi Hrvatske s MMF-om; odnosi Hrvatske sa Svjetskom bankom i drugi - poslužiti ćemo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske Slavka Linića na sjednici Hrvatskoga sabora.

U želji da dobije potporu za svoj gospodarski program u razdoblju 2001-2003. Vlada RH obratila se Međunarodnom monetarnom fondu za sklapanje Sporazuma tzv. Stand by aranžmana, a sve u cilju osiguravanja sredstava pod nazivom specijalno pravo vučenja, iako smo i tada znali

da nam sredstva Fonda neće trebati, rekao je potpredsjednik Vlade Linić. U ožujku 2001. Odbor Fonda prihvaća sklapanje ugovora s Hrvatskom i to

*U želji da dobije potporu za svoj gospodarski program u razdoblju 2001-2003. Vlada RH obratila se Međunarodnom monetarnom fondu za sklapanje Sporazuma tzv. Stand by aranžmana, a sve u cilju osiguravanja sredstava pod nazivom specijalno pravo vučenja, iako smo i tada znali da nam sredstva Fonda neće trebati.*

na 200 milijuna specijalno vučenih prava - mogućnost sklapanja ugovora o 250 milijuna dolara po Stand by aranžmanu. Taj način ugovaranja s MMF-om znači praćenje programa Vlade RH u reformama u gospodarstvu, u bitnim politikama i financijskim dokumentima, monetarnoj i fiskalnoj politici, ali isto tako praćenje programa u strukturnim promjenama u gospodarstvu. To je razlog da su odmah po sklapanju Sporazuma Vlada RH i Hrvatska narodna banka zajednički izdale Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici u RH za razdoblje do 2003. godine. S Fondom su utvrđeni kvantitativni kriteriji ali i indikatori prema kojima bi se mogla ocijeniti (ne)uspješnost reformskih programa Vlade. Na posljednjem sastanku Vladine delegacije s MMF-om data je pozitivna ocjena za provedeni program gospodarskih reformi i ocijenjeno je da su ostvareni svi zacrtani indikatori. A očekujemo da Uprava Fonda krajem ožujka i službeno donese ocjenu da je Stand by aranžman između Fonda i Vlade RH

uspješno okončan, rekao je potpredsjednik Vlade Linić.

### U stanju smo provesti teške reformske zahvate

U nastavku je objasnio zašto je Vlada ocijenila da je neophodno zaključiti ovakvu vrstu ugovora s MMF-om. U siječnju 2000. imali smo potpuni zastoj u hrvatskome gospodarstvu i negativna obilježja (pad gospodarskog rasta, DBP-a, rast zaduženosti itd.), a gledajući fiskalnu politiku najopasnije je bilo preveliko učešće javne potrošnje u društvenom bruto proizvodu, koje je ugrožavalo gospodarstvo. Fiksni tečajem i visokim kamatama potpuno je obustavljeno praćenje gospodarskih aktivnosti a uz goleme unutarnje dugove nije bilo moguće ni vraćati vanjske dugove, rekao je, među ostalim, naglašavajući da je u takvoj situaciji Vlada izradila Program u kojem je naznačila puteve izlaska iz krize i dala ga Saboru na usvajanje. Cilj je bio povećati stopu gospodarskog rasta hrvatske privrede, u prvim godinama najmanje 3,5 posto rasta, ponovio je podatke iz Programa podsjećajući i na dodatne reforme mirovinskoga sustava, zdravstvenoga i reforme socijalnih izdataka. Sve su to mjere navedene u Programu a koje su potvrđene u Hrvatskom saboru na početku mandata ove Vlade, a što je ugrađeno u Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici koji je upućen MMF-u kao sastavni dio Sporazuma.

Pregled kvantitativnih kriterija i indikatora pokazao je da se u Hrvatskoj provode reforme i da daju zadovoljavajuće podatke, prije svega, rast društvenog bruto proizvoda, niža inflacija od zacrtane u Sporazumu s MMF-om, niži rast cijena. Pored toga tu je i nastavak privatizacije, konsolidacija platnog prometa i internoga duga. Potpuno je otvorena trgovina

Hrvatske s Europom, sa zemljama u našem okruženju u Hrvatskoj je omogućena konkurencija sa smanjenjem carina, i, dobrim su dijelom uspješno provedene strukturne promjene u nekim trgovačkim društvima. Zato ocjenjujemo, kaže potpredsjednik Linić, da je ovaj aranžman s MMF-om na neki način pokazao i nama u Hrvatskoj da smo u stanju provesti teške reformske zahvate. Ali je i značajan jer je pokazao financijskim investitorima da se u Hrvatskoj više ne treba okretati špekulativnim ulaganjima jer je investicijska kamata.

Vrlo je bitno, nastavio je potpredsjednik Vlade, da su se vratili i gospodarski investitori i to kroz privatizaciju ali i kroz niz manjih pothvata u green field investicijama. To je rezultat ovog Sporazuma sa MMF-om, rekao je, među ostalim.

## RADNA TIJELA

**Odbor za financije i državni proračun** raspravio je ove materijale i predložio jednoglasno Hrvatskom saboru da donese zaključak da se oni primaju na znanje a Vlada RH obvezuje da prije eventualnog potpisivanja novog stand-by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom o svojim namjerama izvjesti Hrvatski sabor i da takav aranžman ne potpiše prije provedene rasprave u Hrvatskom saboru.

Ovakvom prijedlogu zaključka prethodila je rasprava u kojoj su članovi Odbora iznijeli brojna mišljenja, primjedbe i prijedloge pa tako i ovo da u RH postoji visoko suglasje o potrebi održavanja niske stope inflacije, stabilnog tečaja te urednih državnih financija. Međutim, ne postoji suglasje o ciljanoj stopi gospodarskog rasta te je ukazano na potrebu jasnog određenja planiranja stope rasta BDR-a na razini koja će kroz određeno razdoblje rezultirati ekonomskim pretpostavkama za ulazak u EU. Ukazano je kako su ciljane stope rasta iskazane u Memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici Vlade RH nedostatne. Uz osvrt na nekoliko dosadašnjih nedosljednih poteza i mjera ekonomske politike izraženo je mišljenje o potrebi nedvojbenog određenja ciljane stope rasta na razini od 5 do 7 posto.

Ta bi stopa time postala temeljno mjerilo svih mjera ekonomske politike čime bi se dobilo na njenoj

cjelovitosti i dosljednosti. U tom smislu je ocijenjeno kako suradnja s MMF-om u vidu potpisivanja stand by aranžmana osigurava dosljedno provođenje zacrtane ekonomske politike, ali je i ukazano na predetaljnost potpisanog aranžmana u određivanju mjera i rokova (kod eventualnog novog potpisivanja to neće biti potrebno).

Istaknuto je, među ostalim, i mišljenje kojim se upozorava Vladu RH da ne bude previše zadovoljna s određenim pohvalama MMF-a glede provođenja Stand-by aranžmana budući da je u praksi bilo slučajeva da su Vlade nekih zemalja (Argentina, Turska) koje je MMF hvalio nakon toga izgubile izbore. Naime, ni jedna razvijenija država nema aranžmane s MMF-om pa je postavljeno pitanje potrebe da Republika Hrvatska sklapa s njim novi aranžman.

Rečeno je i da su materijali vezani uz Stand by aranžman između Vlade RH i MMF-a zastarjeli i zakašnjeni glede informiranja cjelokupne javnosti i rasprava o njima može biti isključivo na razini konstatacija, posebno u vezi s nedoumicom o pitanju stvarnog iznosa tekućeg deficita RH u 2002. godini, zatim pitanja podmirenja duga s osnove osigurane štednje i drugo. Ukazano je i na potrebu preispitivanja preporuka MMF-a budući da su neke od njih bile, jedna je mišljenje, loše i neprihvatljivo. To se posebno odnosi na preporuke zemljama u tranziciji glede provođenja postupka pretvorbe i privatizacije i u tom dijelu trebali bismo se ugledati na Republiku Sloveniju koja nije prihvatila preporuke MMF-a.

Novim aranžmanom posebnu pažnju treba usmjeriti na rješavanje problema sive ekonomije te uvođenju veće financijske discipline, jer, nije dopustivo da oko 400.000 zaposlenih (prijavljenih) prima plaću od 1700 kuna dok istovremeno priljev u poslovne banke u 2001. godini, zbog promjene europskih valuta u euro iznosi oko tri milijarde DEM. Treba inzistirati i na rješavanju prevelike nezaposlenosti u RH s tim da se planirane mjere ekonomske politike usklade s realnim mogućnostima, rečeno je, među ostalim u raspravi.

**Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** predložio je također, jednoglasno nakon rasprave, da Hrvatski sabor primi na znanje ove materijale. U raspravi su članovi Odbora razmatrali utjecaj mjera koje

MMF uvjetuje temeljem odobrenog aranžmana na gospodarsku politiku RH. S tim u vezi izneseno je mišljenje

***Suradnja RH s MMF-om trebala bi se provoditi kroz mehanizme konzultacija, bez vezivanja uz stand by aranžmane a buduću suradnju trebalo bi prethodno uskladiti sa socijalnim partnerima.***

da te mjere ne korenspondiraju s ciljevima gospodarske politike RH koji se odnose na gospodarski rast i zapošljavanje. Ti ciljevi trebaju biti u središtu pozornosti u budućim pregovorima s MMF-om, istaknuto je. Prema mišljenju dijela članova Odbora suradnja RH s MMF-om trebala bi se provoditi kroz mehanizme konzultacija a bez vezivanja uz stand by aranžmane a buduću suradnju trebalo bi prethodno uskladiti sa socijalnim partnerima, daljnje je mišljenje.

## RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora uvodno je o ovoj temi govorio potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske **Slavko Linić** (prikaz materijale) te napomenuo da predstoji razmišljanje da li ponovno pokrenuti razgovore u nekom vidu ugovora s MMF-om jer je ostalo još niz mjera i aktivnosti i reformi koje moramo provesti. Jer, i nadalje smo nezadovoljni s odnosom i djelotvornošću uprave, pravosuđa, s problemima radnog zakonodavstva i golemim brojem nezaposlenih. Sve su to problemi koje treba rješavati i programi koji su manje više utvrđeni u Vladi i raspravljani u Saboru i sada ostaje osnovno možemo li točno precizirati način, brzinu i dinamiku odvijanja ovih reformi i da li ćemo u tom dijelu ponovno biti zajednički s MMF-om, da dobijemo nekoga tko će pokušati potvrditi da li se u Hrvatskoj reforme odvijaju željenom dinamikom i da imamo jamca koji će omogućiti da u Hrvatsku uđe i financijski i svaki investicijski kapital, rekao je.

Rasprava je zatim bila otvorena i najprije su govorili predstavnici klubova zastupnika.

## Nije respektiran gospodarsko socijalni trenutak

Dr.sc. **Mate Granić (DC)** u ime Kluba zastupnika DC-a najprije navodi da su Vlada RH i Hrvatska narodna banka u ožujku 2001. potpisale Stand by aranžman o ekonomskoj i financijskoj politici Hrvatske za razdoblje od 2001. do sredine ove godine u iznosu 200 milijuna specijalno vučenih prava, tj. 260 milijuna dolara uz obveze provođenja reformi. Potpisani aranžman ne predviđa povlačenje sredstava i ima karakter predostrožnosti što znači da mu je svrha samo provedba utvrđenih paketa mjera, ekonomskih politika navedenih u Memorandumu i pismima namjere i na osnovi tih dokumenata i preuzetih obveza Vlada RH i HNB provodile su cjelokupnu politiku i zakonodavnu djelatnost. U posljednjih godinu dana u Saboru su često izglasavani zakoni pod pritiskom jer da će u slučaju njihovog nedonošenja doći u pitanje Stand by aranžman.

Preuzeta obveza o hitnom usvajanju paketa 11 zakona kojima su reducirana socijalna prava, prava branitelja, roditelja i doplatka za djecu, prava iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, zatim zakon o izvršenju državnog proračuna, o privatizaciji, zakon o obrani itd. imali su zajednički cilj-isključivo ispunjavanje obveza vezanih uz deficit državnog proračuna od 5,3 posto bruto društvenog proizvoda u 2001. te rokova iz spomenutih dokumenata bez uvažavanja političkoga, socijalno gospodarskog trenutka u kojem se Hrvatska nalazi a posebno bez uvažavanja razvojnih i strateških ciljeva Hrvatske.

## Suradnja s MMF-om definirati u Hrvatskom saboru

O tako važnim dokumentima koji sadrže vrlo jasne mjere i obveze provođenja ekonomsko financijske i socijalne politike te definiranje rokova za njihovo ispunjenje Hrvatski sabor nikad nije raspravljao i radi toga je DC pokrenuo inicijativu o nužnosti rasprave o njima, podsjetio je dr.sc. Mate Granić. A naglašava da bi definiranje budućeg oblika suradnje s MMF-om trebalo biti usklađeno s gospodarskom i razvojnom strategijom Vlade RH koja u načelu treba obuhvaćati ne samo

financijski i makroekonomski okvir već i realni sektor, problem nezaposlenosti, proizvodnje, izvoza i sl. Cilj DC-a je upravo da se buduća suradnja sa MMF-om, budući da odluke o suradnji s MMF-om imaju dalekosežne posljedice i izravno utječu na politiku svake zemlje.

U tom smislu zastupnik vidi mnoga pitanja, počevši od onoga da li je Vlada RH trebala prije potpisivanja ovako teškog aranžmana raspraviti u Hrvatskom saboru, prikazati ga javnosti i dobiti podršku socijalnih partnera kao što je uobičajeno u drugim zemljama, da li će HNB kao nezavisna institucija odgovorna Saboru podržavati mjere Vlade ako se Vlada promijeni; na temelju kojih je to internih zakona regulirana suradnja između Vlade RH i HNB i ograničava li ovime HNB svoju samostalnost. Guverner HNB je najavio svoju ostavku što DC posebno zabrinjava pogotovo u svjetlu izjava da ne treba popustiti pritiscima MMF-a i vjerujemo, rekao je dr.sc. Granić, da bi svaka promjena u HNB mogla imati utjecaja na kredibilitet monetarne politike kao i općenito na kreditni rejting zemlje.

Tko će u konačnici odgovarati za monetarnu politiku Republike Hrvatske, pita zastupnik, pretpostavljajući da će to biti porezni obveznici i Hrvatski sabor, a zastupnici Hrvatskoga sabora nisu imali podatke o tako ključnim odlukama o suradnji s MMF-om. Ovdje je narušeno osnovno ustavno pravo o javnosti rada Vlade RH i HNB i to je glavni razlog zašto tražimo da podnesu izvješće Hrvatskome saboru kako bi Sabor mogao donijeti mjerodavne odluke i smjernice za svoje daljnje djelovanje i djelovanje Vlade RH.

## Suradnja s MMF-om da, ali s jasnim ciljevima

U nastavku je zastupnik govorio o MMF-u i rekao da Hrvatska treba i mora imati dobru suradnju s tim Fondom no da Vlada prethodno mora imati jasne ciljeve ekonomske i razvojne politike. Stav je DC da je suradnja s MMF-om kao glavnom i najmoćnijom institucijom svjetskog monetarnog sustava neophodna i ne treba se ničim dovoditi u pitanje. Međutim, ako Vlada nema svoj jasan i konzistentan program onda će MMF nametnuti svoje ekonomske politike i mjere. Kao primjer suradnje s MMF

zastupnik je naveo susjednu Sloveniju koja suraduje s MMF-om na redovitoj osnovi, bez zaključenih bilo kakvih kreditnih aranžmana. Republika Slovenija provodi svoju vlastitu ekonomsku politiku, koju su izradili njeni stručnjaci uz korištenje tehničke podrške MMF-a i podrške koju su sami birali. Rezultati te ekonomske politike su dobri i uvjerljivi za MMF te Slovenija ne treba ničije tutorstvo, rekao je dodajući da svaka zemlja prihvata uvjete MMF prema težini svoje situacije, i to je slučaj Turske, Argentine, Rusije. O uspješnosti ekonomske politike i mjerama MMF mišljenja bivših visokih dužnosnika MMF-a i Svjetske banke i sadašnjih relevantnih gospodarskih i političkih stručnjaka, uključujući i nobelovce kao što je Josef Schtiglec ili Jerry Sachs, su oprečna i vrlo često negativna.

**DC smatra da niz uvjeta iz Stand by aranžmana nije prihvatljivo Republici Hrvatskoj a poglavito glede njihove dinamike primjene.**

Glavna primjedba se odnosi na činjenicu da MMF i Svjetska banka uglavnom pod parolom promicanja globalizacijskih procesa podržavaju i štite bogate zemlje i njihove industrije te prisiljavaju zemlje dužnike da liberaliziraju svoje trgovinske i financijske sustave prije nego što su provele postupne, strukturalne reforme u svojim zemljama. To je upravo pokazao sveži primjer Argentine, gdje je MMF propisao sve mjere a kojih se ta zemlja pridržavala od 1990. uključujući i promjenu tečajnog režima, uz vezivanje vlastite valute uz američki dolar, administrativne restrikcije u razmjeni i nametanju monetarne politike što je sve dovelo do današnjeg kaosa u Argentini uz duboke socijalne potrebe i poremećaje iz kojih se ta zemlja ne može izvući najmanje sljedećih deset, dvadeset godina. Argentina se danas valja u blatu ekonomskih i socijalnih problema od kojih se MMF udaljio i jednostavno digao ruke te ne želi snositi nikakvu odgovornost za mjere koje joj je nametnuo, rekao je, među ostalim upozoravajući da je Argentina dobar i svež primjer opomene svim zemljama kreditorima i zemljama dužnicima.

DC smatra da niz uvjeta iz Stand by aranžmana nije prihvatljivo Republici

Hrvatskoj a poglavito glede njihove dinamike primjene. Danas RH raspolaže s deviznim pričuvama u iznosu od 4,73 milijardi američkih dolara (HNB) a s nešto manjim iznosom raspolažu i poslovne banke što je ukupno oko devet milijardi i usprkos tako visokoj vanjskoj deviznoj likvidnosti Republika Hrvatska se i dalje zadužuje u inozemstvu isključivo za otplatu starog duga a ne za povećanje proizvodnje za izvoz pa se opravdano nameće pitanje konzistentnosti i monetarne gospodarske politike zemlje, kao i koordinacije Vlade RH i HNB-a.

Budući da nam je postojeći Stand by aranžman pokazao kolike su žrtve takvog aranžmana u Republici Hrvatskoj Vlada RH mora učiniti strateški zaokret u svojem djelovanju. Sadašnju gospodarsku situaciju u RH Vlada ne može više rješavati samo putem sanacija i stečajeva i potpunom rasprodajom strateških grana, privrede, banaka, telekomunikacija, osiguranja itd. Posebno zabrinjava rasprodaja infrastrukturnih strateških grana u čemu se dosadašnji monopol zamjenjuje puno rizičnijim i lošim stranim, vrlo često off shore kompanijama, rekao je, među ostalim zastupnik naglašavajući da građani trebaju biti, prema načelu javnosti, obaviješteni i informirani o odlukama i posljedicama donošenja odluka vlasti koju su sami izabrali.

Zemlja koja sama ne odlučuje o strateškim mjerama svoje politike ne može biti ravnopravna na međunarodnoj gospodarskoj i političkoj sceni niti cijenjeni partner a niti subjekt kreiranja vlastite sudbine i promicanja nacionalnih interesa i izlaže se riziku sudbine vezanih ruku kojima su izložene daleko moćnije zemlje, npr. Argentina, Turska. Taj scenarij, nada se zastupnik, ne želi nitko u ovoj zemlji. Ni jedna demokratska država nije zaključila bilo kakav aranžman, a posebno ne stand by sa MMF-a bez rasprave u parlamentu, rekao je na kraju i u ime Demokratskog centra predložio da ukoliko se ide u bilo kakav aranžman s MMF-om on treba proći raspravu u Saboru i dobiti podršku Hrvatskoga sabora.

### Ostvaren čitav niz makroekonomskih ciljeva

Jadranko Mijalić (HSL) govorio je u ime Kluba zastupnika HSL-a koji

ocjenjuje da je ostvaren čitav niz zacrtanih makroekonomskih ciljeva. Ovaj Klub u tome posebno ističe konsolidaciju sustava javnih financija, smanjenje ukupnog poreznog opterećenja, izmjenama stopa poreza na dobit i dohodak, poboljšanje ukupne likvidnosti. Zaustavljeno je ujedno opadanje bruto domaćeg proizvoda, snižen je deficit tekućeg računa platne bilance itd. Budući da je aranžmanom podržana provedba makroekonomskih ciljeva Vladinog gospodarskog programa za 2001. potpisani Stand by aranžman treba razmotriti u kontekstu opravdanosti i načina sklapanja eventualnog novog aranžmana s MMF-om, mišljenje je Kluba zastupnika HSL-a. To više što je u javnosti često pokretano pitanje u kojoj mjeri sporazum s MMF-om pridonosi poboljšanju položaja RH na svjetskom financijskom tržištu te povlačenje novih povoljnih kredita, a u kojoj mjeri ovakav aranžman ograničava izbor mjera i način vođenja ekonomske politike.

Od posebnoga je značenja uključiti Parlament u proces sklapanja takvog aranžmana odnosno u raspravu prije potpisivanja (premda je riječ o proteklom razdoblju sada se u Saboru prvi put raspravlja o tome). To više što je u protekloj godini bilo slučajeva donošenja zakona zbog poštivanja rokova definiranih aranžmanom a da se pri tom nije poštovala postojeća situacija i u cijelosti sagledali gospodarski, socijalni i drugi učinci njihova donošenja.

Klub zastupnika HSL-a napominje, nastavio je zastupnik, da je potpisani aranžman predetaljan u određivanju mjera i rokova, njihova provođenja te da ne ostavlja dovoljno prostora za kreiranje unutarnje ekonomske politike ovisno o postojećim uvjetima. Stoga bi pri sklapanju stand by aranžmana Vlada RH trebala u memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici definirati temeljne makroekonomske ciljeve programa ostavljajući si pritom dovoljno prostora za manevriranje pri vođenju ekonomske politike. U protivnom moguće su situacije njihova ishitrena provođenja (negativno odražavanje na visinu GDP-a). U tom smislu posebno je u monetarnom dijelu predetaljno definiranje ciljeva i strukturalnih mjera (npr. određivanje kvartalnoga kumulativnog povećanja neto raspoloživih međunarodnih pričuva HNB-a. To dovodi, stajalište je ovog Kluba zastupnika, u pitanje neovisnost

Hrvatske narodne banke u provođenju zacrtane politike, rekao je, među ostalim zastupnik ne zaobilazeći ni temeljna opredjeljenja Vlade. Pozitivnim se ocjenjuje završetak procesa integracije izvanproračunskih fondova u državni proračun u 2002. i u tom kontekstu ovaj Klub podržava neodgodivi nastavak reforme mirovinskog i zdravstvenog sustava.

Primajući na znanje materijale vezane uz Stand by aranžman Klub zastupnika HSL-a kao temeljni orijentir ekonomske politike i nadalje podržava smanjenje javne potrošnje te dinamiziranje gospodarskog rasta uz poticanje poduzetništva i povećanje zaposlenosti. Reforma zdravstvenog osiguranja i mirovinskog sustava jedan je od temeljnih preduvjeta stabiliziranja javnih financija a ostvarivanjem zacrtanih makroekonomskih ciljeva za 2001. godinu stvoreni su dobri preduvjeti za daljnje provođenje gospodarskog programa. U narednom razdoblju težište treba biti na provođenju strukturalnih reformi i napore treba usmjeriti na povećanje udjela privatnog sektora u ukupnom gospodarstvu. Uz smanjenje javne potrošnje, stabilnost cijena, izvoz i konkurentnost treba biti i poticanje zaposlenosti a privatizacijske procese voditi na transparentan način uz zaštitu interesa zaposlenika.

Dokapitaliziranje treba biti isključivo kroz nove investicije čime bi se sačuvala postojeća i stvorila nova radna mjesta a u tom procesu država se mora osloboditi snažnog utjecaja interesnih lobija.

U eventualnom novom aranžmanu s MMF-om, pri čemu mora Hrvatski sabor imati aktivniju ulogu, posebnu pažnju treba posvetiti rješavanju problema nezaposlenosti i prekvalifikaciji radne snage u okviru aktivne politike, predlaže Klub zastupnika HSL-a.

### Suštinsko pitanje - kakva suradnja

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a i najprije naglasio da bi radi ozbiljnosti i vjerodostojnosti Sabora trebalo emitirati snimku ove rasprave na HTV-u.

Za sve naše probleme nije nam kriv MMF niti svjetske institucije već smo uglavnom sami krivi i to sebi trebamo

priznati, kaže. Pri tome treba, dakako, istaknuti sve objektivne okolnosti s kojima se ova zemlja suočavala od 1991. do 1995. godine, počevši od goleme izbjegličke krize do gubitka tržišta na području bivše Jugoslavije, naslijedenoga razorenog bankarskog sustava, a tu je bila i avantura u BiH koja je hrvatsku državu koštala kao izgradnja dva autoputa od Zagreba do Splita.

***Za sve naše probleme nije nam kriv MMF niti svjetske institucije, već smo uglavnom sami krivi i to sebi trebamo priznati.***

Došli su siječanjski izbori 2000. i nova vlast i čitav niz futurističkih obećanja od onog o famoznih 200.000 novih radnih mjesta pa do onog da će se odmah smanjiti PDV na 17 posto, mirovine vratiti umirovljenicima, da će se Hrvatska europeizirati itd. Razumljivo je da je u tom kontekstu Hrvatska imala potrebe i na zaključenje Stand by aranžmana a i da će imati potrebe u budućnosti surađivati s nizom financijskih institucija iz inozemstva na postavlja se suštinsko pitanje - kakva je ta suradnja potrebna i da li će njena cijena biti veća od koristi (slučaj Riječke banke).

IDS je apsolutno za odnos s MMF-om ali na pojedine točke iz ovog aranžmana ima i te kakve zamjerke i, kaže zastupnik, usuđuje se reći da je jedini pravi program kojeg je imala aktualna Vlada za razdoblje 2000-2002. godine Stand by aranžman a ne program usvojen u Saboru. Taj je aranžman stvaran i precizan do te mjere da nam čak hodogramima precizira što i kada učiniti. Primjerice, govori kako treba smanjiti razinu naknada za bolovanja i to već u ožujku 2001, da treba povećati participaciju za lijekove i određene zdravstvene usluge, staviti moratorij na kapitalna ulaganja u zdravstvu.

Pa tko je Svjetska banka (ili druga institucija) da nam određuje hoćemo li mi nešto graditi u našim bolnicama ili nećemo, hoćemo li ulagati u hemodijalizu, a ne suočavati se s posljedicom smrti 20 pacijenata u Istri, pita zastupnik. Govori se i potrebnoj prodaji dionica svih 327 javnih poduzeća do prosinca 2001. (kako su znali da ima 327 poduzeća), o privatizaciji banaka, navodi, među ostalim zastupnik, izražavajući vjeru da se Hrvatska poštanska banka neće

nikome prodati već zajedno sa saniranom ili dokapitaliziranom Riječkom bankom postati osnova može-bitne jedne sutrašnje jake državne banke.

S dijelom navedenih mjera se može potpuno složiti, dio njih drži nužnim ali se ne može složiti, kaže, već u ovoj fazi s prodajom INE, HEP-a, ili, da se zakonodavnim mjerama ide na ionako nizak zdravstveni standard, da se banke prodaju nizašto a s njima i dobar dio hrvatskoga gospodarstva, ili da se samo tako kaže da 20.000 ljudi iz pojedinih državnih institucija mora ići doma.

### **Voditi računa o socijalnoj osjetljivosti**

Aranžman s MMF-om Hrvatskoj je potreban, poželjan, drži zastupnik Damir Kajin ali i da pri njegovom definiranju hrvatska vlast mora voditi računa o socijalnoj izdržljivosti svojih građana a ne smije se ni zanemariti nacionalni sustav - INA, HEP, JANAF, banke, morski obalni pojas. Jasno je da jednu Pazinku treba privatizirati itd., ali ima sustava u ovoj zemlji koje u ovom času zbog socijalne stabilnosti ne bi trebalo rasprodavati, naglasio je zastupnik pitajući je li moguće u novom aranžmanu dobiti blaži režim, socijalno manje bolan.

Bitno je i mnogi si postavljaju pitanje što će biti kad sve prodamo (već danas na čelu najvećih gospodarskih sustava u zemlji, od Ericssona itd., u nadzornim odborima gotovo i nema građana RH) i ako idemo na tako široku privatizaciju hoće li ta sredstva ići u razvoj. Idući stand by aranžman mora doći pred Hrvatski sabor, makar i po prethodno mišljenje, a da je to bilo s ovim bilo bi i manje nespornosti između Vlade i Sabora ali i između javnosti i svih nas, a i Vlada bi imala jaču pregovaračku poziciju, rekao je na kraju.

Zatim je riječ zatražio potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** i istaknuo neke činjenice kako se ne bi, kaže, stvarala zabuna i da se neki dokumenti Vlade ne bi ocjenjivali kao potpisani aranžman.

Podsjetio je da je Program Vlade, usvojen u Saboru, temeljni dokument za daljnju dinamičku razradu, pa primjerice, kod javnih financija jasno je rečeno da su javna potrošnja i troškovi funkcioniranja državne uprave preveliki i da svi moraju smanjiti troškove i štediti na svim

razinama itd., a satnice, termini, sve je to ono što su članovi Vlade i HNB definirali kao svoj doprinos reformama i ubrzanju reformi i to nam nije nitko nametnuo. Naime, realizirajući taj program probali smo samo transparentno napisati s točnim datumima i terminima. Istina je da su neki put zakonski prijedlozi u Sabor dolazili u zadnji čas ali ne zato što se je neodgovorno potpisalo s MMF-om nego što cijela procedura usuglašavanja tih prijedloga nije bila djelotvorna i ocjenjujemo, rekao je, da su mnoge reforme zastale i da idu sporo, mimo zacrtanih programa a ne Sporazuma s MMF-om. Djelotvornost ne možemo postići ni u privatizaciji, što je predviđeno Programom, a nitko nas ne tjera na prodaju, ali ako ne odvojimo balaste u INI i isto učinimo na Željeznici, HEP-u, ako te firme ne konsolidiramo, kako ćemo pustiti konkurenciju na hrvatsko tržište (proizvodnja derivata), naveo je.

Damir Kajin je u ispravku navoda rekao da je i on glasao za Program Vlade no da se u njemu ni na jednom mjestu ne spominje MMF. **Ivan Šuker (HDZ)** je pak napomenuo da su čudne definicije tekućeg deficita jer da je prema dokumentu Ministarstva financija tekući deficit konsolidiranog proračuna za 1999. 2,8 milijardi, za 2000. godinu 7,69 milijardi kuna te da mu nije jasno kako idemo prema smanjenju deficita. Ne treba ovdje utvrđivati tko je i zašto kriv nego konstatirati koji su stvarni problemi javnih financija u RH i tragom toga tražiti rješenje. Dr.sc. **Mate Granić** rekao je da je točno da je ovaj aranžman dao dobre rezultate u makroekonomskoj sferi ali ne i u sferi realnog života što je postavka svih vodećih ekonomista svijeta. A bilo bi manje nespornosti da je Hrvatski sabor o ovom raspravljao prije samog Pisma namjere. Potpredsjednik Vlade Slavko Linić odgovorio je da je deficit državnog konsolidiranoga proračuna bio 7,4 posto ukupnog bruto društvenog proizvoda 1999. godine a ove godine 5,3 posto i ti su podaci ne samo u dokumentima Ministarstva financija nego i u međunarodnim dokumentima. Ivan Šuker je ponovio da treba odrediti metodologiju za izračun deficita, jer 2,8 milijardi kuna sigurno nije 7,4 posto od 154 milijarde kuna, i onda ga ravnomojerno prikazivati (a zbog potrebne dnevne politike prikazivao se i prihod od privatizacije).

## Svjesno zanemarivana tema

Zatim je govorio **Tonči Tadić (HSP)** u ime Kluba zastupnika HSP/HKDU-a naglasivši najprije da je neshvatljivo kako nitko u hrvatskoj Vladi nije smatrao potrebnim konzultirati niti tražiti očitovanje Hrvatskog sabora u svezi s ovim temeljnim dokumentom koji regulira odnose RH sa središtima svjetske monetarne moći, a koji je potpisan u ožujku prošle godine. Vladu nije nimalo smetalo da cijele prošle godine putem svoje većine u Saboru usvaja i podupire čitav niz ograničenja socijalnog standarda i čitav niz privatizacija pravdajući se upravo ovim Stand by aranžmanom. A sve to, ograničenja i u socijalnoj sferi, propisano je Memorandumom o ekonomskoj i socijalnoj politici Vlade RH koji je poslan MMF-u još u siječnju 2001. godine i ova je tema prije godinu dana kao i danas bila svjesno zanemarivana i od izvršne vlasti i od dijela medija (doduše čitav taj set dokumenata moglo je naći onih tri posto hrvatskih obitelji koje imaju internet na web stranicama Hrvatske narodne banke).

Hrvatska Vlada se ovih dana bavi sama sobom, skrećući pri tome pozornost hrvatske javnosti s ove iznimno važne teme o kojoj ovisi gospodarski rast Hrvatske i tako rasprava o odnosima s MMF-om prolazi u sjeni sukoba u vladajućoj koaliciji. I to nije prvi put da Vlada svoje dvojbene gospodarske i socijalne poteze pokušava sakriti iza dimne zavjese sukoba u koaliciji ili iza potenciranja tema vezanih uz Domovinski rat i položaj branitelja, kaže zastupnik. Ta prividna slučajnost, ta dimna zavjesa, ponavljala se uvijek kada je Sabor trebao blagosloviti provedbu jednog dijela Vladinog memoranduma o ekonomskoj i socijalnoj politici, primjerice, rasprava o liberalizaciji hrvatskog tržišta električne energije provedena je u "sendviču" rasprave o Haagu itd.

S druge strane posve je jasno, nastavlja zastupnik, da Vlada koja nije stabilna, konsolidirana, ne može Hrvatskoj izboriti povoljniji aranžman u pregovorima s MMF-om. A isto tako je jasno da stand by aranžman nije jedini mogući oblik suradnje s MMF-om i svaka zemlja može pristati na razne aranžmane, od najblažeg oblika u vidu konzultacija, neformalnog praćenja do aranžmana predostrožnosti, a što je aranžman stroži povlači veću podložnost zemlje

eksperimenta MMF-ovih ekonomista i sve manju vezu sa stvarnim stanjem i učincima predloženih mjera. Neke zemlje poput Poljske upravo su otkazale svoj Stand by aranžman s

***Jasno je da stand by aranžman nije jedini mogući oblik suradnje s MMF-om i svaka zemlja može pristati na razne aranžmane, od najblažeg oblika u vidu konzultacija, neformalnog praćenja do aranžmana predostrožnosti, a što je aranžman strožiji povlači veću podložnost zemlje eksperimenta MMF-ovih ekonomista i sve manju vezu sa stvarnim stanjem i učincima predloženih mjera.***

MMF-om, jer su njihovi učinci bili neprihvatljivi. Druge su poput Makedonije poslušno slijedile MMF što je rezultiralo oštrim padom životnog standarda dok je razvoj gospodarstva ostao samo teorija, a najekstremniji primjer, nažalost, ne i jedini primjer MMF-ovih eksperimenata je Argentina, gdje su MMF-ovi savjeti doveli do destabilizacije države. Ništa blaže posljedice toga nisu bile ni u Tajlandu, Indoneziji i to upravo zato što MMF i Svjetska banka svakoj zemlji nameću potpuno isti koncept neovisno o uzrocima gospodarske krize u pojedinoj zemlji i neovisno o stvarnom stanju i mogućnostima izlaska iz krize. Prema riječima bivšeg glavnog ekonomiste (Josef Schtiglec) Svjetske banke, MMF i Svjetska banka svakoj zemlji preporučaju ista četiri koraka izlaska iz krize, prvi privatizacija u prvom redu velikih državnih javnih poduzeća i banaka, drugi, uvijek liberalizacija tržišta kapitala, treći, tržišno određivanje svih cijena, četvrti, slobodna trgovina po receptima WTO-a, naveo je zastupnik dodajući da svaka sličnost s Hrvatskom nije slučajna.

Ako bivši čelni ljudi MMF-a i Svjetske banke ocjenjuju ova četiri koraka kao put u propast svake zemlje koja ga je nekritički prihvatila onda je jednako tako nedopustivo njihovo nekritičko prihvaćanje u Hrvatskoj, a ipak su sva ta četiri

koraka navedena u Memorandumu hrvatske Vlade MMF-u, a nažalost, sva ta četiri koraka provedena su velikim dijelom i uz priličnu žurbu, mada nitko nije mogao dokazati da će takvi potezi doista voditi ozdravljenju gospodarstva i zapošljavanja, rekao je, među ostalim zastupnik osvrćući se u nastavku na provedbu tih koraka u Hrvatskoj. Posve je jasno da privatizacija velikih sustava, INA, HEP, koja je sama sebi svrhom a nema za cilj dokapitalizaciju pa čak ni punjenje proračuna, već rasprodaju, ne može voditi stabilnosti zemlje, naglasio je. Ako se već želi poticati ulaganje za to nije potreban stand by aranžman i netko bi u Vladi trebao objasniti radi čega je jedan od prvih poslova nove vlasti nakon 3. siječnja 2000. bio ukidanje Agencije za poticanje ulaganja.

Jasno je da su za izlazak zemlje iz krize potrebna određena odricanja ali će ih biti lakše provesti ako su dio nacionalnoga konsenzusa, kratkotrajna i dio smislene strategije razvoja. Ako Vlada želi razvoj onda ne treba ovakav stand by aranžman s MMF-om već najprije jasnu strategiju razvoja i konsenzus o tome i među strankama u Parlamentu i među socijalnim partnerima. Ako Vlada želi gospodarski rast nije se dovoljno razmetati i najavljivati moguće postotke rasta nego je potrebno u prvom redu otići do gospodarstvenika i pitati ih što im doista smeta za bolje poslovanje i što im treba za veću djelotvornost njihovih radnika.

Gospodarska stabilnost je jamstvo budućnosti, neovisnosti i opstanka hrvatske države i ako su nam početkom 90-tih godina ključni nacionalni interesi bili stvaranje države, obrana od velikosrpske agresije i međunarodno priznanje danas je nedvojbeno nacionalni interes postići blagostanje hrvatskoga naroda. To znači ojačati gospodarstvo, postići partnerstvo hrvatskih sindikata i poslodavaca, uskladiti vanjsku politiku s gospodarskim interesima Hrvatske, dok nekritičko prihvaćanje MMF-ovih koncepata vodi Hrvatsku u propast i u ovakvom obliku suradnje s MMF-om se ne smije nastaviti, već po modelu koji će odobriti Hrvatski sabor, rekao je na kraju.

## Kasni se s informiranjem

I **Klub zastupnika HSS-a** drži da su materijali uz Stand by aranžmane između Vlade RH i MMF-a pomalo

zakašnjeli glede informiranja cjelokupne javnosti i Hrvatskoga sabora. No oni ujedno pružaju mogućnost da se s određene vremenske distance ocijene učinci samog aranžmana (možda je previše detaljan i novi bi trebao biti fleksibilniji), rekao je **Luka Roić (HSS)**. Hrvatska je Vlada preuzela obveze Stand by aranžmana i polučila je dobre rezultate i s tim promjenama i programom treba nastaviti, ne radi MMF već radi nas samih. Naslijedili smo puno poslovnih financijskih pretvorbenih promašaja i dubokih političkih podjela u vlastitom narodu. Takvo stanje uništilo je gospodarstvo, osiromašilo hrvatskoga čovjeka, oslabilo naše resurse, a vojska građana je bez posla. Pred nas su stavljeni golemi izazovi i moramo ih u potpunosti riješiti i promjene, koje su često bolne i teške, moraju se odnositi na cjelokupni ekonomski sustav a ne samo parcijalno. Polet u gospodarstvu može se ostvariti samo ako stvorimo uvjete tržišnoga gospodarenja. Hrvatska je mala zemlja i ne može diktirati uvjete već se mora prilagođavati uvjetima svjetskog tržišta a preduvjet njenog razvoja je uključivanje u međunarodnu podjelu rada, prije svega izvozno orijentiranom privredom, otvaranjem prema inozemnim ulaganjima i omogućavanjem privatne inicijative.

Za našu zemlju suradnja s MMF-om za sada nema alternative, rekao je zastupnik u nastavku naglašavajući da je privatizacija jedna od temeljnih zadaća u zemljama s prijelaza iz dogovorane privrede u tržišnu. Privatizacijom društvene imovine treba zaštititi nacionalne interese i postići najpovoljniju cijenu. Potrebno je više ulagati u vlastite ljude i njihovo obrazovanje, a u nas nažalost, još uvijek često caruje birokracija, a u interesu svih nas je informatizacija i prilagodba novim tehnologijama na polju telekomunikacija. Naša pažnja mora biti zaokupljena provođenjem potpisanih dokumenata, a treba biti otvoren za sve konstruktivne prijedloge i ideje s prioritarnim ciljem boljega života svih naših građana. Stoga Klub zastupnika HSS-a ističe zadovoljstvo spoznajom da je stopa rasta u privatnom sektoru već dosegla 7 posto. To nas uvjerava da istrajemo u potrebi strukturnih promjena u smjeru veće zastupljenosti privatnog sektora u ukupnom gospodarstvu. Klub zastupnika HSS-a prima na znanje materijale vezane uz Stand by

aranžman s MMF-om i traži od Vlade da prije eventualnog potpisivanja novog aranžmana o svojim namjerama izvjesti Hrvatski sabor i o tome provede raspravu, rekao je na kraju.

## Situacija bitno drugačija od ocjena

**Hrvoje Vojvoda (HDZ)** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a i najprije naglasio da se dosadašnji rad Sabora odvijao po modelu red Haaga, red ustavnih promjena, nešto malo proračuna s rebalansima, začinjeno brojnim poslovnim primjedbama. A raspravljalo se i o jmbg-u i spašavanju plavih kitova iz Sjevernog mora i zbog toga je gotovo nestvarno da se je gospodin predsjednik Sabora smilovao saborskim zastupnicima (njih 50) koji su zatražili raspravu o stand by aranžmanu koji je potpisan još prije godinu dana a Sabor nije o njemu ni raspravljao a kamoli ga verificirao ili usvojio, rekao je. U nastavku je najprije zbog javnosti napomenuo da je MMF osnovan 1944. godine s jednostavnim ciljem, pomoći zemljama u razvoju, uređivanje mone-

***Problem dolazi tek kad zemlje koje sklapaju aranžman s MMF-om sklapaju taj aranžman pod gotovo diktatorski okrutnim uvjetima i kad MMF vrlo mudro uspijeva jedan skupi ratni kolonijalizam zamijeniti puno rafiniranijim, onim financijsko trgovinskim, jednako tako bezosjećajnim.***

tarne politike i uravnoteženje plaćanja onih koji ne mogu plaćati. I to je korektno no problem dolazi tek kad zemlje koje sklapaju aranžman s MMF-om sklapaju taj aranžman pod gotovo diktatorski okrutnim uvjetima i kad MMF vrlo mudro uspijeva jedan skupi ratni kolonijalizam zamijeniti puno rafiniranijim, onim financijsko trgovinskim, jednako tako bezosjećajnim. Model rada je poprilično jednostavan, malo se poigraš cijenom barela nafte, nakon toga tečajem dolara, pomogneš financijski prijatelju u nevolji a kada ovaj ne može vratiti dugove tada dolazi sklop zamjena dugova za imovinu i po već

ustaljenom poznatom modelu mrkve i batine polako se pretvara ta imovinska i financijska nadmoć u onu opću i političku.

Ipak je prvi zadatak MMF-a (koliko god nas potpredsjednik Vlade pokušava uvjeriti u suprotno) održavanje financijske stabilnosti sa ciljem da bi se financijske transakcije u svijetu mogle odvijati po stabilnim i mirnim financijskim uvjetima, pri čemu se najprije vodi računa o glavnim dioničarima SAD i najrazvijenim zemljama svijeta. A korisnici ovakvih aranžmana u pravilu zapadaju u sve veće poteškoće, uzimajući nove kredite kako bi mogle financirati eksploziju uvoza roba i usluga iz najrazvijenih zemalja. A za Hrvatsku je prije mjesec dana misija MMF-a zaključila (gospodin Flickeschild, "muškarac vrlo naočitih brkova kakvi na ovim prostorima, u Zagrebu, nisu još viđeni od vremena Ilirskog preporoda jednostavno mirno može i nogama otvarati vrata kabineta naših ministara, naše monetarne i izvršne vlasti") da je Vlada dobro obavila posao.

U biti, situacija je bitno drugačija, nastavlja zastupnik. Nezaposlenost raste, životni standard i nije tako dobar, jednako tako rastu i unutarnji i vanjski dug a iskustva pokazuju da one vlade koje MMF hvale gube izbore (da te pohvale nisu dobro došle tu su primjeri Turske i Argentine čije su nacionalne ekonomije pred slomom). Činjenica je da ni jedna uređena zemlja svijeta, ni jedna Vlada koja drži do sebe nema potpisan stand by aranžman s MMF-om, nemaju ga niti naše susjedne tranzicijske zemlje, Slovenija i Mađarska, BIH, naglašava, među ostalim, zastupnik.

Ugovore s MMF-om potpisuju u pravilu oni koji ne mogu vraćati svoje kredite i traže reprograme. Kako je Hrvatska država koja može vraćati svoje kredite zastupniku ne preostaje drugo, kaže, nego zaključiti da svjetska politička i financijska javnost ne vjeruje previše ovoj Vladi i zbog toga traži i uvjetuje stand by aranžman. Gospodin Crkvenac (minister financija) očito nema neke velike šanse i jednostavno mora tražiti kompromis s gospodom iz Washingtona da bi mogao dobiti nove kredite za povrate dugova ( tu je temeljna razlika između njega i prijašnjeg ministra financija Škegre), rekao je. Očito je da je u Hrvatskoj globalni policajac u potpunosti obavio svoj posao no brine ga, kaže, hrvatska

javnost koja uopće nije senzibilizirana i ne reagira na događaje koji se zbivaju u našoj zemlji. Očito je da je Hrvatska iz jedne faze prkosa, ponosa, nacionalne nakostriješenosti prešla u fazu defetizma, osobne nesigurnosti. A što nam puno više i treba, pa nama je u jednoj ovakvoj melodrami dopušteno govoriti čak u Saboru, zaključio je.

## Vjerujemo li sami sebi

Riječ je zatražio predstavnik predlagatelja potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** i rekao da je evidentno da Hrvatska ne treba novac povući po tom aranžmanu Stand by koji se završava sa 31. 3. ove godine (zadnji rok za povlačenje novca do polovice svibnja). To nije defetizam jer ovakvim sporazumom i s ovakvom fiskalnom i monetarnom politikom koju je hrvatska Vlada predočila svjetskom policajcu pokušali smo jasno reći - problemi u Hrvatskoj nisu mali, bili su rat i glad, imamo izbjeglice, porušenu Hrvatsku i naslijeđene dugove (neodgovorna potrošnja) - hrvatski građani mogu vraćati (tuđe) dugove i to je bitna poruka. Sami ćemo provesti na svoj teret strukturne promjene, promjene u gospodarskoj politici i vraćati dugove, naglasio je, među ostalim.

Pitanje je vjerujemo li sami sebi i da možemo svojim promjenama zaista stvoriti hrvatsku ekonomiju koja će nositi potrošnju ovog naroda i biti konkurentna i tu smo mi htjeli reći da, i sada po isteku ovog aranžmana možemo reći da su to bile poruke ovog sporazuma, kaže potpredsjednik Vlade Linić. Čudi se kada se neprekidno govori o tome da nam dolaze samo off shore kompanije, no Ericsson Nikola Tesla Zagreb nije smanjila broj zaposlenih (Ericsson inače ima ove godine najveću recesiju) i povećala je tržište i to ne zato što vjeruje ovoj Vladi nego što vjeruje Upravi i ljudima koji rade i stvaraju u toj firmi. Nitko neće uništavati hrvatske firme ako imamo svoje ljude koji se znaju izboriti za tržište, naglasio je. Nije zaobišao ni pitanje INE te naglasio da trebamo konkurentnu INU, da joj ne trebaju krediti već ulagači jer da je problem socijalizma bio kredit, kredit, kredit.

Sve poruke koje šaljemo su da ćemo sami podnijeti teret problema koje imamo u gospodarstvu. To je mišljenje dijela nas i da bi trebalo to poručiti i sutra, rekao je na kraju.

Mr. Hrovoje Vojvoda u ispravku netočnog navoda kazao je da se može složiti u jednom dijelu s opservacijom predgovornika o ekonomskim ciljevima ove Vlade, no, misli, da to nije tema ove današnje rasprave već Stand by aranžaman. Ako je točno da Hrvatska zadovoljava kriterije MMF-a vezane uz nisku inflaciju, uređene devizne rezerve, uz tečaj koji je siguran onda ne vidi, rekao je, ni jednoga valjanog razloga za potpisivanje novog stand by aranžamana.

## Iskrivljena slika

Svjedoci smo visokog stupnja ispolitiziranosti ovog aranžmana s MMF-om, koji se nastoji pokazati (dio oporbe i medija) kao diktat MMF-a prema Hrvatskoj i nepotreban. Radi se o iskrivljenoj slici i zlonamjernoj interpretaciji odnosa između Vlade i MMF-a i Klub zastupnika SDP-a apsolutno ne dijeli takvo mišljenje i takve kvalifikacije, rekao je mr.sc. **Zorko Vidiček (SDP)**. Činjenica je da nam je aranžman s MMF-om trebao i da nam je bio izuzetno važan, da nam treba i sada, doduše znatno manje a u budućnosti nam vjerojatno takav aranžman uopće neće trebati i to je znak ozdravljenja hrvatskoga gospodarstva.

Potpuno je netočno da MMF određuje Hrvatskoj gospodarske ciljeve jer smo svoje gospodarske ciljeve odredili sebi sami. Ova je Vlada te ciljeve utvrdila u programu (privatizacija, državnog portfelja javnih poduzeća, liberalizacija tržišta i cijene, restrukturiranje gospodarstva itd.), koji je usvojio i ovaj Sabor, i to bez ikakvog učešća MMF-a, i te bi mjere morala provesti svaka Vlada kako bi osigurala izlazak iz depresije. U uvjetima globalizacije ni SAD, kao najjača svjetska gospodarska velesila nije apsolutno suverena i ona je u konkurentskoj borbi s Japanom i ujedinjenom Europom prisiljena na mnogobrojne kompromise i ustupke i Hrvatska u razmjerima svjetskog gospodarskog poretka mora prihvatiti pravila ponašanja koja vrijede i za druge, jer otpor ovim pravilima svjetskog gospodarskog poretka Hrvatsku bi doveo u izolaciju - rekao je zastupnik.

Sa Stand by aranžmanom Hrvatska je prihvatila i obveze koje mora izvršiti (no ionako bi te obveze morali sami sebi nametnuti), rekao je i osvrnuo se na privatizaciju energetskog sektora, INE, HEP-a, kao

važan dio obveza iz ovog aranžmana. Klub zastupnika SDP-a je mišljenja da bi odgađanje privatizacije ovih tvrtki imalo samo negativne posljedice i da je inzistiranje i forsiranje ovih privatizacija gospodarski opravdano i nužno. Uz to, Klub zastupnika SDP-a smatra da Hrvatska mora uredno izvršavati obveze iz ovog aranžmana kao i svih drugih.

Činjenica je da Hrvatska uz sve uspjehe u konsolidaciji gospodarstva ima i značajnih problema iako je posljednje dvije godine, od dolaska aktualne vlasti, većina trendova pozitivna. No ne može se negirati da nas opterećuje visoka stopa nezaposlenosti, što je trenutno najveći hrvatski problem, zatim, da je prisutna stagnacija izvoza, da je preniska stopa rasta društvenog proizvoda. No činjenica je da je najprije trebalo učvrstiti gospodarske temelje a tek onda graditi priželjkivani gospodarski rast. MMF sigurno nije prepreka rješavanju ovih problema, rekao je zastupnik. U vezi s budućim aranžmanom s MMF-om Klub zastupnika SDP-a smatra - a prihvaća ovo Izvješće i zadovoljan je učinkovitošću Vlade i s dinamikom izlaska iz krize - ne bi trebalo biti pretjerano detaljiziran (kao postojeći, jer su tada uvjeti bili nepovoljniji) i vjeruje da će i ova rasprava pridonijeti demistifikaciji aranžmana s MMF-om i razjašnjavaanju možebitnog iskrivljenog tumačenja ovog aranžmana.

## Misliti na buduća pokoljenja

U pojedinačnoj raspravi **Ante Beljo (HDZ)** najprije je izrazio žaljenje što ovu raspravu ne prenosi TV jer da bi ovo što je rekao potpredsjednik Linić bila utjeha onima 400.000 nezaposlenih i ohrabrenje onima koji će prilikom privatizacije INE i HEP otići na ulice a rasprava pojedinih zastu-

*Činjenica je da je najprije trebalo učvrstiti gospodarske temelje a tek onda graditi priželjkivani gospodarski rast. MMF sigurno nije prepreka rješavanju ovih problema.*

pnika dala ohrabrenje njihovim biračima za život prema onome kako danas trebamo stegnuti remen da bismo sutra bolje živjeli.

A kad se govori o MMF-u, danas u ovim dramatičnim političkim i

gospodarskim prilikama u Hrvatskoj, poprilično smo u jednoj krizi koja ide više prema krizama kakve se događaju u Južnoj Americi nego prema jednoj svjetlijoj budućnosti, rekao je zastupnik te u nastavku govorio o MMF-u (180 zemalja članica), njegovim ispostavama, Svjetskom bankom i Svjetskom trgovinskom organizacijom, rekavši da nastoje zadržati raspolaganje sa 86 posto svjetskih dobara, bogatstava, a stand by aranžman (od 12 do 18 mjeseci) je za zemlje koje su se zadužile i ne mogu vraćati kamate a male zemlje koje su prezadužene (produljenje aranžmana) postaju sve zaduženije pa zaglave na način kao što je zaglavila Argentina. A sada se održava u Meksiku konferencija na kojoj je 50 predsjednika država, koje su uglavnom u tranziciji i u nezavidnom financijskom položaju, i traži se zapravo od MMF-a kod kojeg su se zadužili, oprost dugova jer nemaju nikakve šanse vratiti ih. Argentina je 1991. imala zaduženje od 61,3 milijarde dolara da bi u veljači 2002. njen dug bio 190 milijardi (a pesos vrijedio samo 40 centi), naveo je zastupnik rekavši da je MMF u vrijeme hladnog rata manipulirao svijetom na način da je pomogao diktature, a danas, u tranzicijskim zemljama financira anarhije putem raznih nevladinih organizacija (koje financiraju razni fondovi Soros itd.) koje onda uništavaju osnovne institucije države, počevši od diskreditacije vojske, to vidimo i kod nas a isto i u Argentini, diskreditacije sigurnosnih službi, uništavanje kulturnih, nacionalnih, vjerskih i ostalih civilizacijskih vrijednosti jednog naroda. Na materijalnom planu ide se na prisiljavanje rasprodaje onih bogatstava putem kojih se kontrolira bit jednog naroda, kod nas su to telekomunikacije, banke, energetski sustav, rasprodaja zemlje a kad sve to rasprodamo ulazimo u jedan sistem koji je daleko gori od najcrnjeg kolonijalizma. I stoga s ovakvim aranžmanima treba upoznati hrvatsku javnost a i razmisliti o budućnosti pokoljenja koja dolaze, koja će vraćati danas posuđeno i snositi posljedice naše rasprodaje i koji u Hrvatskoj neće živjeti kao u jednoj suverenoj državi nego u jednoj banana republici najnižeg stupnja, rekao je.

## Paket socijalnih zakona - mjera iz Memoranduma

**Jadranka Kosor (HDZ)** pridružila se svima onima koji su apelirali da se ova rasprava tv prenosi (reemitira). Za sve ono što je Hrvatski sabor uglavnom već izglasao, zakone o privatizaciji HEP-a, INE, o smanjivanju naknade za bolovanja, povećanje participacije za lijekove, smanjivanje roditeljskih naknada itd., zastupnici nisu znali, barem u oporbi, da je to dio ovoga aranžmana s MMF-om, rekla je. Ne slaže se s izrečenim (potpredsjednik Vlade) da je to na neki način sve zapisano u programu Vlade, jer, u njemu se govori o štednji na svim razinama i, kaže, ona ne vidi ništa loše u tome, međutim, nigdje u tom programu nije napisano da će se, primjerice, smanjivati prava hrvatskih branitelja, prije svega 100-tih invalida iz Domovinskog rata, i to je ono što većina zastupnika u Hrvatskom saboru ne može podržati, rekla je. Dodala je da ju je posebno pogodilo što se u Memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici jasno kaže da se do 2001. godine planiraju izmjene i dopune 11 zakona, to je onaj cijeli paket socijalnih zakona, kaže, i da će se time postići trajno smanjenje rashoda za posebne mirovine, doplatak za djecu, naknade za roditelje, pomoć u kući itd. A to je nešto drugo od onoga što se govorilo ovdje u Saboru (primjerice, oporba je inzistirala da se naknade za roditelje, bolovanje itd. vrate na razinu iz 2000. a ne da se smanjuju) da za to nema novca ali da će se pokušati uskladiti s mogućnostima ali nikada nitko nije rekao zastupnicima da je to jedna od mjera sadržana u Memorandumu i da se radi o trajnom smanjivanju ovih prava.

S time se zastupnica ne može složiti i ne može prihvatiti, kaže, da se, primjerice, o pravima majki, djece odlučuje u sklopu ovakvog aranžmana s MMF-om. Sasvim je sigurno da njih nije osobito briga što u Hrvatskoj danas umire 7500 više ljudi nego što se rađa, što imamo manjak vrtića, jaslica, koliko je litra mlijeka niti znaju moguće beneficije koje bi mogle pratiti mlade obitelji s djecom. To je naša briga i naš problem i mi o tome trebamo voditi računa pa i o roditeljskim naknadama a sasvim je sigurno da u javnosti postoji konsenzus da nije trebalo te naknade smanjivati.

Na kraju je naglasila kako misli da je važno i u ovoj raspravi istaknuti da Vlada mora uistinu kod eventualnih novih aranžmana voditi računa o

socijalnoj izdržljivosti jer da će se inače morati ozbiljno razmisliti i o mijenjanju Ustava u kojem se jasno kaže da je Hrvatska socijalna država i država socijalne pravde.

Potpredsjednik Vlade Slavko Linić još je jedanput istaknuo što se htjelo reći Memorandumom. - Pokušajte shvatiti da je to vrlo jasno naznačena ekonomska politika i ono što smo smatrali da trebamo učiniti i Vlada stoji iza toga, naglasio je. Kad se radi o smanjenju izdataka za roditelje onda je jasno da je Vlada pokušala štititi problem demografske obnove RH kroz veći broj i iznos dječjih dodataka (uvažavanje europskih standarda) vrlo smo jasno rekli da je to trajno naša politika i da ćemo obitelji i roditelje pomagati kroz dječje doplatke, i prema tome djeca nisu ugrožena. Ne može prihvatiti, kaže, među ostalim, navod da nema dovoljno vrtića, primjerice, u Rijeci ima vrtića dovoljno ali nema dovoljno djece.

Jadranka Kosor ispravljajući netočan navod predgovornika rekla je da ima podatke (i u materijalima Vlade) da je u 2000. godini 5500 djece u Hrvatskoj ostalo bez smještaja u vrtićima zbog nedostatka kapaciteta. Antu Belju je zanimalo zašto suvereno ne odlučujemo kada ćemo nešto prodavati (telekomunikacije i energetski sustav) i po kojoj cijeni ako nemamo nikakvih obveza prema MMF-u, a ne da nam netko to kaže i mi uvjeravamo hrvatsku javnost da mi to radimo samo radi sebe.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** odgovorio je, da što se tiče vrtića možemo biti zadovoljni jer za te se potrebe i privatnik, s kreditom putem HBOR-a, može okrenuti toj djelatnosti a time se rješava i pitanje nezaposlenih. Dodao je da Vlada ništa ne piše pod utjecajem i pritiskom MMF-a već je u program ekonomske politike upisano ono što je predloženo i usvojeno u proračunu. Ne može se planirati razvoj otoka, Jadrolinije, Željeznice, poduzetnički krediti, poticaji u zapošljavanju ako nema privatizacije jer su i proračunom utvrđeni golemi prihodi od toga. Dakle, obvezuje nas proračun Republike Hrvatske i smatramo da ga treba izvršiti.

## Narušena socijalna situacija

**Vesna Škare-Ožbolt (DC)** kaže da je činjenica da je ova rasprava došla prekasno jer je sporazum s MMF-om na snazi još petnaestak dana, no da ipak treba reći da je ovo prvi put da se u Saboru raspravlja o preuzetom

obvezama i cjelini ekonomske politike koju provodi Vlada.

Vlada nije ni tražila a niti dobila potporu Hrvatskoga sabora za narušenu socijalnu situaciju u zemlji i ima ozbiljnih razlika između Vladinog programa i onoga što piše u Memorandumu, naglasila je zastupnica i u nastavku se zadržala na njih sedam. Programom Vlade bilo je određeno da će ukupna ekonomska politika Vlade osigurati ekonomsku stabilnost, znači stabilnost cijena, nisku inflaciju, stabilan tečaj te druge parametre uz istodobni gospodarski rast, ubrzano zapošljavanje, povećanje proizvodnje i izvoza. A po sporazumu s MMF-om u prvom su planu stabilnost cijena i deviznog tečaja, a povećanje bruto domaćeg proizvoda, povećanje zaposlenosti se ne određuje u Memorandumu kao razvojni kriterij. A spomenuti prvi ciljevi su plaćeni vrlo visokom cijenom i ona se ogleda u usporavanju razvoja, stagnaciji izvoza, brzom rastu nezaposlenosti, zastarijevanjem tehnologije i brzim rastom vanjskog duga, naglasila je zastupnica govoreći detaljno i o drugim razlikama (rast bruto domaćeg proizvoda, zapošljavanje, rast osobne potrošnje itd.). Ovi i drugi elementi pokazuju da je Vlada preuzela obveze u Memorandumu za koji nije tražila prethodnu suglasnost Sabora, a da je bio prije na dnevnom redu ne bi bio prihvaćen, uvjeren je zastupnica.

Ponovno je riječ zatražio potpredsjednik Vlade Slavko Linić i ne želeći ulaziti u obrazloženja točaka koje je navela predgovornica naglasio da je uvijek pitanje što je to javna potrošnja a što je zaštita životnog standarda. Jer, ako je ograničenje javne potrošnje smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru koji previše opterećuje gospodarstvo, sa 58 posto u ukupnom društvenom bruto proizvodu i sada je već pala na 45 posto, onda je očito koji se broj mora smanjiti. Razlike su u političkom razmišljanju - smatra li se da je rješavanje zaposlenosti gomilanje ljudi u vojsci, policiji, u državnim službama (može se 200.000 ljudi zaposliti u javnom sektoru) što gospodarstvo ne može platiti, a ni strani kapital dopustiti.

U raspravi se često čulo da ne želimo čuvati domaće gospodarstvo ali carine nisu zaštita domaćeg gospodarstva. Visoke carine su onda i problem troškova životnog standarda i zato smatramo da je bitno smanjiti javnu potrošnju i naše gospodarstvo učiniti konkurentnim i na domaćem tržištu i ne morati ga štiti carinama, rekao je, među ostalim potpredsjednik

Vlade, još jednom naglašavajući da je samo pitanje kako se tumače brojke iz Memoranduma, i kako im se pristupa.

Ante Beljo javio se zbog ispravka netočnog navoda potpredsjednika Vlade i rekao da se u razvijenim zemljama svijeta (predsjednik Bush je uveo zaštitnu carinu na čelik) carine koriste kao zaštitno sredstvo za čuvanje svojih radnih mjesta i cijena, a pogotovo u tranzicijskim zemljama.

## Razgovarati o makroekonomskim veličinama

Dr.sc. Đuro Njavro (DC) smatra da ambiciozna ekonomska politika sa stopom rasta od 6,7 posto godišnje nije protivna suradnji s MMF-om i svjetskim financijskim organizacijama i njegovo je pitanje zašto vodimo neambicioznu ekonomsku politiku. On je za to da Hrvatska bude i dalje otvorena prema svijetu pa u okviru toga i da surađuje s MMF-om. Podsjetio je da je Hrvatska i u najtežim vremenima u ovih proteklih deset godina bila otvorena prema svijetu i mijenjala svoje gospodarske strukture pa iako je podnijela neusporedivo veće štete od svojih susjeda udaljila se od njihovog prosjeka bruto društvenog proizvoda.

No ovaj postojeći aranžman nije ono najbolje za Hrvatsku i s MMF-om treba razgovarati o makroekonomskim veličinama. Naš je interes imati uredne državne financije bez tekućeg deficita proračuna a to da li ćemo uravnotežiti proračun smanjenjem porodiljnih naknada ili odustati od nekih drugih stavki to je odluka Sabora i unutarnja stvar Hrvatske i u to se MMF ne treba miješati, rekao je, među ostalim, uvjeren, da se za to hrvatska Vlada može izboriti. Također smatra da hrvatska Vlada treba otvoriti mogućnost da se ukupan (jugoslavenski) hrvatski dug koji je sada veći od 11 milijardi dolara, refinancira i da se ide na emisiju državnih obveznica s ročnošću 5 i 7 godina i smanjiti godišnju otplatu duga ispod milijardu dolara a sredstva osloboditi za gospodarski oporavak. Hrvatska treba ostati na politici otvorenosti i reformi i bržeg rasta a treba joj i međustranački, nacionalni dogovor želimo li odgovornu monetarnu politiku (bez inflacije i da država troši onoliko koliko ima). Kad bi imali takav dogovor ne bi nam trebala suradnja s MMF-om no do tada ona nam više koristi nego što nas sputava, rekao je na kraju.

## Treba nam tuđa akumulacija

Završnu riječ dao je potpredsjednik Vlade Slavko Linić i najprije zahvalio na ovoj raspravi. Kaže da ne vidi nikakvih problema da se o sljedećem bilo kakvom aranžmanu s MMF-om otvori rasprava u Saboru prije odluke izvršne vlasti i smatra da će to ubuduće biti praksa. Bilo bi u redu imati odnose s MMF-om (jer on znači da ovo gospodarstvo može servisirati dugove) a i stand by aranžman, rekao je govoreći samo u svoje osobno ime dodajući da je to prisutno i u razmišljanju dijela članova Vlade. Naime, ako nije stand by aranžman onda su to tehnički aranžmani, činovnički ili stručni timovi čije odluke nisu službene, dok se u stand by aranžmanu o ekonomskoj politici zemlje izjašnjavaju najviša tijela MMF-a, a ocjena MMF-a bitna je i za Svjetsku banku. Slaže se s mišljenjima da nam više nije potreban detaljan program ili memorandum o ekonomskoj politici.

- Pokušajmo shvatiti, rekao je - da nam zaduženost Hrvatske onemogućava da vlastitom akumulacijom ulazimo u investicijske projekte, da nam treba tuđa akumulacija i da na neki način kao solidni financijeri trebamo razmišljanje da li ćemo umjesto vraćanja dugova izvršiti refinanciranje dugova i s novom akumulacijom ulaziti u projekte. Pretpostavlja da će se razgovori s MMF-om nastaviti u svibnju i tek nakon rasprave u Saboru odlučit će se o mogućoj suradnji i na kojim osnovama. Čekaju nas i teški razgovori oko sukcesije bivše države a mi smo korektno izvršavali naše obveze koje su vrlo teške i, u većem teretu nego što ih je RH trebala preuzeti (a to je bila osnova za priznavanje hrvatske države - očito da financijski policajci u svijetu nisu dovoljno kontrolirali) i moramo također otvoriti priču i o diobi bivše države, rekao je, među ostalim potpredsjednik Vlade Slavko Linić. Rasprava je zatim bila zaključena.

**Sukladno prijedlogu Odbora za financije i državni proračun Hrvatski je sabor zaključio (65 glasova za, 17 protiv) da se primaju na znanje materijali vezani uz Stand by aranžman između Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda te da se obvezuje Vlada Republike Hrvatske (81 glas za, jedan suzdržan) da prije eventualnog potpisivanja novog stand by aranžmana s MMF-om o svojim namjerama izvjesti Hrvatski sabor te da predmetni aranžman ne potpiše prije provođenja rasprave u Hrvatskom saboru.**

Đ.K.

## PRIJEDLOG ZAKONA O LOKALNIM SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA

# Općom raspravom do boljih rješenja

Zbog brojnih načelnih i konkretnih primjedbi na ponuđeni tekst Hrvatski sabor je o ovom zakonskom prijedlogu proveo samo opću raspravu. Primjedbe i prijedlozi zastupnika prosljedeni su predlagatelju, radi pripreme novog Prijedloga zakona koji bi koncepcijski trebao biti usklađen s ustavnim položajem jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

*Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi obvezuje na donošenje posebnog propisa kojim bi se uredio radnopravni položaj lokalnih službenika i namještenika, sukladno Ustavu i ukupnom pravnom poretku.*

Naime, zastupnici su ocijenili da predložena rješenja ne odražava i ne omogućuje provedbu temeljnih načela iz nadležnosti lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave. Zamjeraju predlagatelju da prava, obveze i odgovornosti lokalnih službenika i namještenika nije regulira sukladno načelima iz Europske povelje o lokalnoj samoupravi te da neopravdano ograničava ustavno pravo lokalnih jedinica na samoupravu, posebno glede načina utvrđivanja plaća i provedbe nadzora. Mišljenja su da bi novim zakonom trebalo utvrditi samo opća načela i pravila, a reguliranje odnosa u lokalnoj samoupravi prepustiti predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

## UVODNO IZLAGANJE

Mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, uvodno je obrazložio razloge za donošenje ovog Zakona te osnovna pitanja koja bi njime trebalo urediti. Podsjetio je na činjenicu da je člankom 56. stavak 3.

Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano da se prava, obveze i odgovornosti zaposlenih u upravnim odjelima i službama lokalnih i područnih jedinica uređuju posebnim zakonom. Odredbom članka 96. istog Zakona predviđeno je da će se do donošenja tog zakona na radne odnose zaposlenih u lokalnoj samoupravi odgovarajuće primjenjivati Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Međutim, to se može prakticirati samo kraće vrijeme, posebno stoga što su odredbe kojima su regulirane plaće državnih službenika i namještenika teško primjenjive na zaposlene u upravnim tijelima jedinica samouprave. Zbog toga treba donijeti poseban zakon kojim bi se uredili radni odnosi u upravnim tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu s Ustavom i ukupnim pravnim poretkom u Republici Hrvatskoj.

Zakonom o lokalnim službenicima i namještenicima regulirala bi se sljedeća pitanja: prijam u službu; prava i obveze službenika iz radnog odnosa; nadzor nad zakonitošću rješenja o njihovim pravima i obvezama (provodilo bi ga ministarstvo nadležno za poslove lokalne samouprave); vođenje popisa službenika u upravnim tijelima jedinica samouprave (županijski uredi državne uprave dostavljali bi podatke nadležnom ministarstvu radi vođenja središnjeg popisa); odgovornost službenika za povrede službene dužnosti i dr. Prema predloženom, o lakim povredama službene dužnosti odlučivao bi načelnik upravnog tijela a o teškim disciplinski sud koji bi se ustrojio za područje županije, odnosno grada Zagreba. U prvom slučaju u postupku bi se primjenjivale odredbe Zakona o općem upravnom postupku, a u drugom Zakona o kaznenom postupku. Zakonom je, nadalje, propisano da radno vrijeme, odmore i izostanke s rada službenika i namještenika samostalno uređuje poglavarstvo lokalne jedinice svojim pravilnikom. Predloženo je, također, da se za određivanje jedinstvenih naziva radnih mjesta, uvjeta za

raspored na ta radna mjesta te vrste i složenosti poslova primjenjuju propisi koji se odnose na državne službenike i namještenike. Predviđena je i mogućnost da se posebnim zakonom, drugim propisom ili općim aktom predstavničkog tijela jedinice lokalne ili područne samouprave mogu propisati i posebni nazivi radnih mjesta, uvjeti za raspored i poslovi koji se obavljaju na tim radnim mjestima.

Predlaže se, nadalje, da se plaće lokalnih službenika i namještenika, kao i one u državnoj službi, određuju množenjem koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta i osnovice za izračun plaće. Tako dobivena svota uvećavala bi se za 0,5 posto za svaku navršenu godinu radnog staža. Osnovicu za izračun plaće određivalo bi poglavarstvo a vrijednost koeficijenta predstavničko tijelo lokalne jedinice, s tim da se ona može kretati samo unutar raspona koji su propisani za državne službenike.

Po riječima ministra novim zakonom bi se i prestanak službe lokalnih službenika i namještenika te stavljanje djelatnika na raspolaganje regulirali na sličan način kao i u državnoj službi. To znači da bi im služba u upravnom tijelu prestajala sporazumom, istekom roka, otkazom, po sili zakona i na drugi način propisan zakonom. U slučaju ukidanja radnih mjesta službenici bi u roku od mjesec dana trebali biti raspoređeni na drugo odgovarajuće radno mjesto. Oni koji ne budu raspoređeni u tom roku stavljali bi se na raspolaganje poglavarstvu jedinice samouprave, uz pravo na otpremninu nakon isteka roka u kojem su bili stavljeni na raspolaganje.

Kaznenim odredbama Prijedloga zakona propisane su novčane kazne za pročelnika upravnog tijela, ako se u donošenju rješenja na temelju ovog zakona ne pridržava njegovih odredbi.

## RADNA TIJELA

Na sjednici matičnog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav

izraženo je mišljenje da bi bilo primjerenije da se predlagatelj pozvao na članak 80. Ustava RH, kao ustavnu osnovu za donošenje ovog Zakona. Sudionici u raspravi konstatirali su da se Prijedlogom zakona nepotrebno ograničava samouprava i u području gdje za to ne postoji niti potreba niti valjani pravni temelj (politika plaća, nadzor). Članovi Odbora smatraju da prava, obveze i odgovornosti lokalnih službenika i namještenika treba urediti sukladno načelima iz Europske povelje o lokalnoj samoupravi te da s tim u svezi valja osigurati odgovarajuće uvjete za njihovo obrazovanje, nagrađivanje i napredovanje.

**Prijedlogom zakona nepotrebno se ograničava samouprava i u području gdje za to ne postoji niti potreba ni valjani pravni temelj (politika plaća, nadzor).**

Konstatirano je, nadalje, da je Prijedlogom zakona predviđen pojačan nadzor nadležnog ministarstva. Naime, za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave propisano je niz novih obveza, među ostalim i dostava općih i pojedinačnih akata nadležnom uredu državne uprave (npr. pravilnika o unutarnjoj organizaciji, konačnih rješenja o prijemu u službu, rasporedu na radno mjesto i dr.). Na taj se način, smatra Odbor, ograničava pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu i lokalnim jedinicama nameću novi troškovi i obveze, a da nije jasno izražena svrha izvršavanja tih obveza. Za razliku od predlagatelja, Odbor drži da je dovoljan nadzor predviđen člankom 78. Prijedloga zakona na temelju kojeg bi ministarstvo nadležno za poslove lokalne i područne samouprave kontroliralo primjenu ovog Zakona.

Po mišljenju tog radnog tijela rješenja o prijemu lokalnih službenika u službu i raspoređivanju na radno mjesto ne bi trebala biti upravni akti jer to nije u duhu radnog zakonodavstva. Naime, prema prijedlogu zakona sva rješenja bi se trebala donositi primjenom odredbi Zakona o općem upravnom postupku, što bi otežalo zaštitu prava radnika. Razlog - tužbe na Upravnom sudu se rješavaju tek nakon dvije do tri godine, u pravilu bez rasprave, tako da radnik

nije u mogućnosti iznositi činjenice i predlagati dokaze.

U raspravi je također predloženo da se odgovornost lokalnih službenika za povrede službene dužnosti ustroji u duhu Zakona o radu ili da se postupak, tijela i rokovi propišu na primjereniji, jednostavniji i jeftiniji način (bez ustanovljavanja novih obveza jedinici područne samouprave da pruži kadrovsku, stručnu i financijsku potporu disciplinskom sudu).

Članovi Odbora su, među ostalim, upozorili na činjenicu da je mogućnost predviđena člankom 49. stavkom 3. (predviđa da se općim aktom predstavničkog tijela lokalne jedinice za pojedina radna mjesta, na kojima se upravlja upravnim tijelom ili pojedinom ustrojstvenom jedinicom, može propisati imenovanje na određeno vrijeme) u suprotnosti s člankom 53. stavkom 4. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Naime, prema tom članku upravnim tijelima upravljaju pročelnici koje na temelju javnog natječaja imenuje poglavarstvo.

Naglašeno je, također, da se odredbe Prijedloga zakona o stručnom osposobljavanju i usavršavanju službenika uglavnom odnose na vježbenike, dok se u europskim zemljama naglasak stavlja na kontinuirano stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika putem treninga, seminara i dr. Odbor stoji na stajalištu da utvrđivanje vrijednosti koeficijenata složenosti poslova radnih mjesta treba obaviti sukladno načelima iz Europske povelje o lokalnoj samoupravi.

Nakon provedene rasprave to radno tijelo je, zbog niza načelnih i pojedinačnih primjedbi na zakonski tekst, sugeriralo Hrvatskom saboru da o Prijedlogu zakona provede opću raspravu.

**Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovog Zakona, s tim da se o ponuđenom tekstu najprije provede

**Pojačanim nadzorom nad zakonitošću akata lokalnih jedinica ograničava se pravo na lokalnu i područnu samoupravu i nameću novi troškovi i obveze.**

opća rasprava, budući da predložena normativna rješenja ne odražavaju i ne omogućuju provedbu temeljnih načela iz nadležnosti lokalne i

područne (regionalne) samouprave. U obrazloženju tog prijedloga stoji da je, preslikavajući rješenja iz Zakona o državnim službenicima i namještenicima, predlagatelj predložio složeno uređivanje položaja lokalnih službenika i namještenika.

Članovi Odbora ocjenjuju da pritom nisu ispoštovana načela iz Europske povelje o lokalnoj samoupravi, glede prava, obveza i odgovornosti lokalnih službenika i namještenika, te da se neopravdano ograničava samouprava, posebno glede načina utvrđivanja plaća i provedbe nadzora. Mišljenja su da predloženo rješenje prema kojem bi akti o prijemu u službu i raspoređivanju na radna mjesta bili upravni akti nije primjeren način reguliranja ovih odnosa, te da usloznjava i odugovlači njihovu provedbu i nadzor (provedba ovako koncipiranih rješenja opteretila bi jedinice lokalne samouprave i povećala njihove troškove). Osim toga, predlagatelj nije vodio računa o tome da dio gradova i općina, sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, nema poglavarstvo, pa je upitno može li čelnik upravnog odjela donositi predložene akte. Odbor također upozorava na činjenicu da prava i obveze predstojnika ureda državne uprave nisu utvrđena na primjeren način, jer on ima položaj pomoćnika ministra, a imenuje ga i razrješuje Vlada RH. Drži, također, da ni pitanje radnopravnog položaja pročelnika upravnih tijela, posebno u gradovima i općinama, nije riješeno na odgovarajući način.

Kada bi se na radnopravni položaj službenika i namještenika u jedinicama lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave primjenjivala načela Zakona o radu, mogao bi se utvrditi ustroj, ali i politika plaća primjerena veličini i ekonomskom položaju svake pojedine jedinice, naglašava se u Izvješću Odbora.

Članovi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** su podržali Prijedlog zakona, s tim da se njegov naziv promijeni, tako da glasi: Prijedlog zakona o službenicima i namještenicima u tijelima jedinica lokalne i područne samouprave. U raspravi na sjednici tog radnog tijela podržano je nastojanje predlagatelja da regulira kriterije i okvire za utvrđivanje plaća službenika i namještenika koje se financiraju iz lokalnih proračuna. Međutim, skrenuta je pozornost da pritom treba voditi

računa o jedinicama koje dobivaju pomoć iz državnog proračuna (neke lokalne jedinice u područjima posebne državne skrbi) i visini plaća službenika i namještenika u tim upravnim jedinicama. Osim toga, zakonom valja predvidjeti da se na lokalne službenike i namještenike, na odgovarajući način, primjenjuju propisi kojima se sprječava sukob interesa u obnašanju javnih dužnosti.

## RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja **Josip Leko** upoznao je zastupnike sa stavovima matičnog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Nakon toga su dobili riječ predstavnici klubova zastupnika.

Po riječima **Ljubice Lalić** u Klubu zastupnika HSS-a su mišljenja da je ovaj zakon trebalo donijeti istodobno

### *Zabraniti novo zapošljavanje, sve dok postoji mogućnost preraspoređivanja službenika i namještenika iz jedne u drugu jedinicu lokalne samouprave.*

sa Zakonom o lokalnoj i područnoj samoupravi ili ubrzo nakon njega, jer u praksi ima puno lutanja. Smatraju da bi ovim propisom trebalo otkloniti nelogičnosti, poput prekomjernog broja zaposlenih ili neprimjereno visokih plaća lokalnih službenika u odnosu na prosječna primanja u konkretnoj jedinici lokalne ili područne samouprave. Apsurdno je, kaže, da se u velikom broju općina 60 do 70 posto proračuna troši na plaće službenika i namještenika i održavanje pogona općine, dok istodobno te lokalne jedinice traže dotacije iz županijskog i državnog proračuna jer ne mogu financirati djelatnosti koje su im zakonom dane u nadležnost.

### **Voditi računa o specifičnostima malih općina**

Predloženi zakon je, kaže, koncipiran po uzoru na Zakon o državnim službenicima i namještenicima, ali ima i svoje specifičnosti. Tako se, primjerice, člankom 3. propisuje da se službenici i namještenici primaju i raspoređuju na radna mjesta utvrđena pravilnikom o unutarnjoj organizaciji

upravnog tijela. Po mišljenju njenih stranačkih kolega navedeni pravilnik trebalo bi donositi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, na prijedlog poglavarstva, odnosno načelnika (tamo gdje ne postoji poglavarstvo) a ne, kako je predvidio predlagatelj, poglavarstvo na prijedlog pročelnika upravnog tijela. Iz cjelokupnog zakonskog teksta očita je namjera predlagatelja ojačati ulogu pročelnika, međutim, pritom se zaboravlja na brojne siromašne općine koje imaju samo načelnika, tajnicu i eventualno čistačicu. Stoga haesesovci apeliraju nanj da vodi računa i o specifičnim uvjetima tako malih općina te da posebice razmotri ulogu pročelnika, načelnika vijeća, itd. Drže da bi se u ovom zakonu morao naći i odgovor na pitanje tko i na koji način kako prima u službu službenike i namještenike zajedničkih upravnih odjela koje lokalne jedinice mogu osnovati temeljem članka 54. Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi. Pozitivnom ocjenjuju odredbu članka 24. kojom je predviđeno da će uredi državne uprave u županijama, odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba, za potrebe lokalnih jedinica voditi popis osobnih očevidnika službenika i namještenika u upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave na području županije, prema stručnoj spremi i radnim mjestima. Budemo li imali objedinjene podatke više neće biti moguće da se u nekoj općini primaju novi službenici i namještenici, dok u drugoj, udaljenoj svega nekoliko kilometara, objektivno postoji višak kadrova iste stručne spreme i istog zvanja. Možda je vrijeme, kaže zastupnica, da se razmisli o zabrani zapošljavanja novih službenika i namještenika, sve dotle dok postoji mogućnost preraspoređivanja iz jedne u drugu jedinicu lokalne samouprave. S tim u svezi je primijetila da iz zakonskog teksta nije jasno kome se podnosi prigovor protiv rješenja o premještanju, a ni to na koji način se kandidiraju članovi disciplinskih sudova.

Haesesovci su, nadalje, mišljenja da bi odluku o visini osnovice za izračun plaća trebalo donositi općinsko vijeće, a ne poglavarstvo, kako to predviđa zakon. Valja precizirati i tko ocjenjuje uspješnost rada lokalnih službenika i namještenika. Naime, zakonom je predviđeno da za natprosječne rezultate u radu oni mogu svake godine ostvariti dodatak do najviše 3 plaće.

Zastupnica je na kraju prenijela njihovu sugestiju predlagatelju da, uvažavajući primjedbe iz opće rasprave u ovom Domu, predloži zakon koncepcijski usklađen s ustavnim položajem jedinica lokalne i područne samouprave.

### **Zakonom popisati samo okvirne smjernice**

Po ocjeni Kluba zastupnika HDZ-a, što ju je prenio **Vladimir Šeks**, odredbe predloženog Zakona su u nesuglasju s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi koju je ratificirao Hrvatski sabor, a i s ustavnim odredbama koje se odnose na lokalnu samoupravu. Pritom je aludirao na članak 135. Ustava RH prema kojem lokalne jedinice imaju pravo, u okviru zakona, svojim statutima samostalno urediti unutarnje ustrojstvo, djelokrug svojih tijela i prilagoditi ih lokalnim potrebama i mogućnostima. Članak 136., pak, utvrđuje da su u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga jedinice lokalne i područne samouprave samostalne i podliježu nadzoru ustavnosti i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela. Sukladno tome, zakon bi morao davati samo okvirne smjernice, a ne detaljno regulirati prava, obveze i odgo-

### *Odredbe predloženog Zakona su u nesuglasju s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi koju je ratificirao Hrvatski sabor, a i s ustavnim odredbama koje se odnose na lokalnu samoupravu.*

vornosti lokalnih službenika i namještenika, način utvrđivanja plaća, radne odnose, itd. Zbog toga se zastupnici HDZ-a slažu s prijedlogom Odbora za zakonodavstvo da se o ovom zakonskom prijedlogu provede samo prethodna rasprava, s tim da predlagatelj za iduće čitanje ponudna rješenja uskladi s normama iz Europske povelje o lokalnoj samoupravi. U protivnom će i ustavna norma o samostalnosti lokalne i područne samouprave ostati mrtvo slovo na papiru, upozorava zastupnik.

Potreba za donošenje propisa kojima će se regulirati pitanja važna za rad lokalnih službenika i namještenika postoji od uspostavljanja

novog teritorijalnog ustrojstva utemeljenog Zakonom o lokalnoj samoupravi i upravi iz 1992. godine, podsjeća **Jadranka Reihl-Kir**, glasnogovornica Kluba zastupnika SDP-a. Ključno je pitanje, međutim, osnažuje li se predloženim rješenjima teritorijalna samouprava i da li ona korespondiraju s aktualnom reformom, odnosno decentralizacijom unutar upravnog ustrojstva Republike Hrvatske. Po ocjeni njenih stranačkih kolega ograničenja koja sadrži predloženi zakon prelaze okvire nadzornih funkcija države, utvrđene Ustavom i Zakonom o lokalnoj i područnoj samoupravi. Iz toga slijedi zaključak da ovaj zakon prelazi potrebnu mjeru i nepotrebno ograničava samoupravu i u elementima u kojima se ne ukazuje niti potreba niti valjan pravni temelj za to. Primjerice, predloženim se utvrđuje niz novih obveza za lokalne jedinice, među ostalim, dostava općih i pojedinačnih akata nadležnom uredu državne uprave u županiji. U nastavku je iznijela primjedbe zastupnika SDP-a na odredbe kojima se uređuje nadzor nad zakonitošću akata jedinica lokalne i područne samouprave, konkretno rješenja o radno-pravnom odnosu, odgovornost za povrede službene dužnosti, status pročelnika, itd. koje se poklapaju s onima matičnog Odbora.

Posebno se osvrnula na članke 61 - 65. kojima su regulirane plaće lokalnih službenika i namještenika, također uvjetovane nizom ograničenja (ovisit će o fiskalnom kapacitetu konkretne jedinice lokalne ili područne samouprave). Takvim načinom utvrđivanja plaća samo se i dalje pojačava razlika između razvijenih teritorijalnih jedinica i onih na području od posebne državne skrbi, upozorava zastupnica, što će dovesti do odljeva stručnog kadra. Naime, predloženim rješenjima korisnici potpora iz državnog proračuna dvostruko se ograničavaju kod utvrđivanja plaća svojih službenika i namještenika, budući da će njihova osnovica ovisiti o prosječnoj mjesečno isplaćenju bruto plaći zaposlenih na području jedinice lokalne samouprave u prethodnoj godini, koja nerijetko može biti niža od važeće osnovice određene za državne službenike i namještenike. Po ocjeni zastupnika SDP-a primjena navedenih odredbi posebno će utjecati na plaće zaposlenih u županijama koje su, uglavnom, korisnice potpore iz držav-

nog proračuna, jer su decentralizacijom dobile nove nadležnosti koje ne mogu financirati iz svog proračuna.

Unatoč spomenutim primjedbama Klub zastupnika SDP-a glasovat će za predloženi zakon, s obzirom na to da se radi tek o prvoj fazi zakonodavnog postupka, zaključila je zastupnica Reihl-Kir.

### Rješenja po mjeri velikih gradova i općina

Stječe se dojam, da ovaj zakon ima više članaka nego neke lokalne jedinice stanovnika, primijetio je na početku svog javljanja mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Konstatirao je, nadalje, da je on pisan za velike gradove i općine, dok 90 posto naših lokalnih jedinica ima manje od nekoliko tisuća stanovnika (za općinu od 800 ili tisuću i pol stanovnika svi ti silni paragrafi su besmisleni). Sve je, izgleda, počelo pričama o tome kako načelnici nekih općina i župani imaju velike plaće, a onda se "udarilo" po običnim namještenicima i službenicima, negoduje zastupnik. Naime, kaznene odredbe ovog propisa

*Ovaj propis je, očito, pisan za velike gradove i općine, dok 90 posto naših lokalnih jedinica ima manje od nekoliko tisuća stanovnika.*

djeluju zastrašujuće, dok napomena o tome da se zaposlenika može i nagraditi piše u svega 3 retka. Krajnje je vrijeme, kaže, da promijenimo pristup prema državnim, pa i lokalnim činovnicima te da stimuliramo kvalitetne visokoobrazovane kadrove da dolaze raditi u lokalnu i u državnu upravu, a s ovakvim zakonima to se ne može ostvariti. Po njegovu mišljenju nema razloga ni da činovnici u malim općinama moraju polagati državni ispit (to ima smisla samo za poslove prenesene iz nadležnosti državne uprave). Razlog - u maloj općini je teško naći i čovjeka s fakultetom, a kamoli s državnim ispitom.

Zašto o ustrojstvu jedinice lokalne samouprave ne bi odlučivalo njeno predstavničko tijelo, pogotovo kad je riječ o malim općinama, pita dalje zastupnik. Upozorio je i na dvojnost funkcija poglavarstva i pročelnika,

što pričinjava nemale probleme u velikim gradovima. Naime, ne zna se je li član poglavarstva nadređen pročelniku ili je ovaj nadređen članu poglavarstva te tko donosi određene odluke (na neodrživost takve prakse upozorila je i **Dubravka Šuica**). Zanima ga razmišlja li se možda o tome da se prilikom sljedećih lokalnih

*Određivanje plaća načelniku i županu trebalo bi biti isključivo u nadležnosti jedinica lokalne samouprave.*

izbora nešto promijeni s tim u svezi. Smatra, među ostalim, da bi određivanje plaća načelniku i županu trebalo biti isključivo u nadležnosti jedinica lokalne samouprave. Priklanja se, inače, ideji da se o ovom zakonskom propisu najprije obavij prethodna rasprava širom Hrvatske.

### Najspornija politika plaća

Na početku svog izlaganja **Miroslav Korenika (SDP)** je konstatirao da se s ovim zakonom dobrano kasni. Smatra da bi upravni nadzor po županijama, gradovima i općinama trebao biti puno učinkovitiji, to više što je Vlada lani imenovala i voditelje državne uprave na područjima županija. Zanima ga, naime, jesu li sve lokalne jedinice donijele pravilnike o unutarnjem ustroju, s obzirom na činjenicu da je u mnogima evidentirano novo zapošljavanje, pa i pročelnika. Po njegovoj ocjeni u ponudenom zakonskom prijedlogu najspornija je politika plaća. Želimo li kvalitetnu lokalnu upravu lokalnim jedinicama treba dopustiti da, u skladu sa svojim financijskim mogućnostima, definiraju politiku plaća (to je u skladu i s Ustavom i s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi). Koeficijenti složenosti

*Želimo li kvalitetnu lokalnu upravu lokalnim jedinicama treba dopustiti da, u skladu sa svojim financijskim mogućnostima, definiraju politiku plaća.*

poslova i visina osnovica može se zakonom ograničiti samo za one lokalne jedinice koje dobivaju potpore iz državnog proračuna (ovdje valja lučiti potpore jedinicama na podru-

čijima od posebne državne skrbi). Postoji i druga mogućnost - da se onima koji imaju višak zaposlenih i troše iznad svojih mogućnosti ograniči dobivanje kredita za poticanje poduzetništva, turizma itd. Po mišljenju zastupnika bilo bi logično da o osnovici za izračun plaće lokalnih službenika i namještenika odlučuje predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave a ne poglavarstvo (to više što određeni broj lokalnih jedinica nema formirano poglavarstvo). Pored toga, jedinicama lokalne i regionalne samouprave treba omogućiti da formiraju plaće i svojim dužnosnicima, vodeći računa o ograničenjima vezanim uz potpore koje stižu iz države.

Po ocjeni zastupnika pročelnici upravnih tijela imaju prevelike ovlasti, posebno vezane uz zapo-

### ***Noveliranjem Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi trebalo bi ponovo uvesti mogućnost da pročelnici budu i članovi poglavarstva.***

šljavanje. Tu bi odgovornost trebalo prebaciti na poglavarstva, koja su i politički odgovorna ako upošljavaju previše ljudi i imaju nedjelotvornu upravu. Njegova je sugestija i da se noveliranjem Zakona o lokalnoj samoupravi ponovo uvede mogućnost da pročelnici budu i članovi poglavarstva. To bi zacijelo poboljšalo učinkovitost u radu jer bi onaj tko upravlja određenim upravnim odjelom, kada bi bio i član poglavarstva, imao daleko veću odgovornost nego da je samo službenik.

### **I u malim općinama formirati poglavarstva**

Po ocjeni **Ivana Kolara (HSS)** predloženi zakon ne uvažava ni autonomiju lokalne samouprave i nije u skladu s opredjeljenjem Sabora ka decentralizaciji. Nema sumnje da i male općine, bez obzira na broj stanovnika, moraju za svoje potrebe osigurati visokoobrazovane kadrove, prvenstveno pravnike, ekonomiste, itd. Ograničimo li plaće lokalnih službenika na iznose za koje ne želi raditi ni srednjoškolski kadar to će značiti da ne shvaćamo odgovornost lokalne samouprave, kaže zastupnik.

Nema sumnje da u politiku plaća treba uvesti reda, ali uvažavajući raznolikost lokalne i regionalne samouprave. Drugim riječima, lokalnim jedinicama, odnosno njihovim tijelima, valja prepustiti da sistematiziraju radna mjesta i određuju plaće.

U nastavku je podsjetio na teškoće s kojima se susreću male općine gdje ne postoji predstavničko tijelo niti načelnik, već njegovu dužnost obnaša predsjednik općinskog vijeća. U takvim okolnostima isto tijelo utvrđuje i donosi akte. Zbog toga bi trebalo napraviti iznimku i omogućiti tim lokalnim jedinicama da imaju poglavarstvo, smatra Kolar.

Kako reče, pridružuje se onima koji ovu diskusiju prihvaćaju kao pretходnu raspravu, na temelju koje bi predlagatelj trebao pripremiti Prijedlog zakona.

I **Ante Markov (HSS)** dijeli mišljenje da je ovaj zakon u cijelosti suprotstavljen Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi upravo zbog pokušaja normiranja, pogotovo neselektivnog, svih onih elemenata koje razlikuju lokalnu i područnu samoupravu od središnje državne vlasti. Naime, pojedine zakonske odredbe uistinu zadiru u prava lokalne samouprave, odnosno građana koji žive u lokalnim jedinicama i koji su se saživjeli s postojećom organizacijom lokalne

### ***Za lokalne jedinice koje uživaju potporu države trebalo bi ugraditi određene selektivne norme koje bi ograničavale visinu plaća, no kod svih ostalih odlučivanje o tome treba prepustiti lokalnim predstavničkim tijelima.***

samouprave. Nema sumnje, kaže, da bi kod sredina koje uživaju potporu države trebalo ugraditi određene selektivne norme koje bi ograničavale visinu plaća, no kod svih ostalih odlučivanje o tome treba prepustiti lokalnim predstavničkim tijelima. Uostalom, Državni zavod za statistiku ne objavljuje podatke o prosječnoj mjesečno isplaćenju bruto plaći zaposlenih na području pojedinih lokalnih jedinica, s obzirom na to da u Hrvatskoj ima 20 županija i više od 500 jedinica lokalne samouprave.

Drži, nadalje, da bi za donošenje pravilnika o unutarnjoj organizaciji

upravnih tijela, odlučivanje o prijemu u službu te drugim pravima i obvezama lokalnih službenika i prestanku službe trebao biti nadležan isključivo župan, kao dosadašnji čelnik upravnog tijela koji je ujedno i predstavnik izvršne vlasti i odgovoran za pravilnost i zakonitost rada navedenih tijela. Sugerirao je i produljenje roka predviđenog za donošenje rješenja o imenovanju pročelnika upravnih tijela, odnosno tajnika predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave, sa 30 na 60 dana, uz obrazloženje da se predstavničko tijelo ne sastaje svaki mjesec.

U svakom slučaju ovaj zakon je dobrodošao, a predlagatelj ima priliku da ga u daljnjim fazama zakonodavnog postupka dodatno osnaži načelima Europske povelje o lokalnoj samoupravi, te korigira u skladu s praktičnim primjedbama iz ove rasprave.

### **Reguliranje odnosa u lokalnoj samoupravi prepustiti predstavničkim tijelima**

I **Stjepan Henezi (SDP)** smatra da odlučivanje o pitanjima koja se reguliraju ovim zakonom treba prepustiti onima na koje se odluke odnose, odnosno koji će snositi posljedice, a ne da se to pravo ograničava nekakvim nadzorima. Drugim riječima, reguliranje odnosa u lokalnoj samoupravi treba prepustiti izabranim predstavnicima građana, znači predstavničkom tijelu ili gradonačelnicima, načelnicima i županima koji snose i odgovornost za te odluke. Niti jedan pročelnik, ni službenik nema odgovornost i ne predstavlja jedinicu lokalne samo-

### ***Zakonom treba utvrditi opća načela i pravila a reguliranje odnosa u lokalnoj samoupravi prepustiti izabranim predstavnicima građana.***

uprave, a ovako koncipiranim zakonskim prijedlogom daju im se značajne ovlasti, negoduje zastupnik. S aspekta autonomije jedinica lokalne samouprave smatra nedopustivim i obvezu provedbe nadzora nad njihovim pojedinačnim aktima (zar nije dovoljan opći nadzor nad tim aktima koji je i dosad bio predviđen)? Prognozira i to da će zadiranje u plaće

lokalnih službenika i namještenika na predložen način uroditi kontraefektom. Izgleda da se sve što je loše u ovoj državi nastoji pripisati lokalnoj samoupravi pa se normira svaki korak onih koji su na čelu lokalnih jedinica, umjesto da im omogućimo da, sukladno uvjetima u kojima žive, vode te jedinice, pa i da određuju plaće (nema bojazni da će isplaćivati veće plaće nego što je moguće). Plaće lokalnih službenika uopće nisu problem, tvrdi zastupnik. Ključni je problem postojanje jedinica lokalne samouprave koje nemaju ekonomsku opravdanost odnosno gospodarsku podlogu, a to nastojimo dovesti u red kroz ovakav zakon.

Po riječima zastupnika predloženi zakonski tekst je previše manjkav da bi se mogao podržati u prvom čitanju.

*Predloženim se zadire u prava koja jedinice lokalne i područne samouprave imaju prema Europskoj povelji i našem Ustavu.*

Naime, predloženim se zadire u prava koja jedinice lokalne i područne samouprave imaju prema Europskoj povelji i našem Ustavu. To svakako valja promijeniti, na način da se reguliraju samo osnovna pitanja a da život i organizaciju rada uprave

prepustimo predstavničkom tijelu i načelniku, odnosno gradonačelniku.

### Najprije provesti opću raspravu

Današnja rasprava je pokazala da je prihvatljiv prijedlog matičnog Odbora da se o ovom zakonu najprije provede opća rasprava, konstatirao je **Dario Vasilić**, govoreći u ime Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a. Nesumnjivo postoji potreba, a i zakonska obveza za njegovo donošenje, ali većina klubova zastupnika, pa i njihov, smatra da zakonom treba utvrditi samo opća načela i pravila, a ne ograničavati lokalnu samoupravu u donošenju općih akata koji uvažavaju lokalne specifičnosti, pa i na području radnih odnosa (za to ne postoje nikakve ustavne ni zakonske pretpostavke). Naprotiv, lokalnoj i područnoj samoupravi treba osigurati autonomiju, što podrazumijeva i odgovornost, pa i u pogledu utvrđivanja unutarnjeg ustrojstva, odnosno radnih odnosa.

Zastupnici HNS-a, PGS-a i SBHS-a ne slažu se s prijedlogom predlagatelja da se plaće lokalnih službenika i namještenika reguliraju zakonom, kaže Vasilić. Ako već treba odrediti neke limite može se utvrditi visina mase za plaće, ovisno o mogućnostima proračuna, a raspodjelu unutar utvrđene mase treba prepustiti odlukama predstavničkih tijela.

U nastavku je primijetio da se zakonom predviđa pojačan nadzor nadležnog ministarstva čime se ponovno ograničavaju prava jedinica lokalne i područne samouprave i uzrokuju novi, nepotrebni troškovi. Naglasio je, među ostalim, da bi status pročelnika, predstojnika, tajnika gradova i dr. trebao biti reizboran, kako to propisuje Zakon o područnoj i lokalnoj samoupravi. I on se zalaže za to da pročelnici upravnih tijela ponovno postanu članovi poglavarstva.

U završnoj riječi doministar **Kovač** je zahvalio zastupnicima na iscrpnoj i temeljitoj raspravi, budući da će njihove primjedbe korisno poslužiti predlagatelju za poboljšanje zakonskog teksta.

Nakon ove rasprave uslijedilo je izjašnjavanje o Prijedlogu zakona. Na inicijativu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbora za zakonodavstvo Hrvatski sabor je, većinom glasova nazočnih zastupnika, donio zaključak kojim se utvrđuje da je o Prijedlogu zakona o lokalnim službenicima i namještenicima, sukladno članku 149. stavku 1. Poslovnika, provedena opća rasprava. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja zastupnika upućeni su predlagatelju, kako bi ih imao u vidu kod pripreme Prijedloga zakona.

*M.Ko.*

## PRIJEDLOG ZAKONA O ŠTEDNO-KREDITNIM ZADRUGAMA

# Ojačati položaj štedno-kreditnih zadruga

Zastupnici se zalažu za to da štedno-kreditne zadruge samostalno obavljaju platni promet za zadrugare

Nakon kraće rasprave na sjednici krajem ožujka, Hrvatski sabor je podržao u prvom čitanju Prijedlog novog zakona o štedno-kreditnim zadrugama, a primjedbe i prijedloge zastupnika proslijedio predlagatelju. Po riječima mr. Damira Kuštraka, zamjenika ministra financija, donošenjem ovog propisa trebali bi se

otkloniti nedostaci uočeni u dosadašnjoj primjeni postojećeg Zakona. Predlagatelj je isprva zahtijevao da se, radi poštivanja Zaključka Hrvatskog sabora iz prosinca prošle godine, novi zakon donese hitnim postupkom, ali su zastupnici kod utvrđivanja dnevnog reda odbili taj prijedlog. Podsjetimo, riječ je o zaključku kojim

je Vlada zadužena da prije primjene Zakona o platnom prometu predloži usklađivanje zakonske regulative kojom bi se štedno-kreditnim zadrugama omogućilo obavljanje poslova platnog prometa u zemlji. Oko tog pitanja se najviše i polemiziralo u raspravi. Naime, klubovi zastupnika HSS-a, HDZ-a i HSLŠ-a protumačili su

spomenuti zaključak kao nastojanje Parlamenta da se štedno-kreditnim zadrugama omogući samostalno obavljanje platnog prometa. Zbog toga su bili razočarani ponuđenim rješenjem kojim se predviđa da te institucije obavljaju platni promet za svoje zadrugare temeljem ugovora sklopljenog s bankom kod koje imaju otvoren račun za redovno poslovanje.

Unatoč toj zamjerci i drugim primjedbama na pojedine zakonske odredbe zastupnici su jednoglasno prihvatili Prijedlog zakona, uz sugestiju predlagatelju da njegov konačni tekst koncipira u duhu zadrugarstva.

Za prikaz zakonskih rješenja poslužit ćemo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja

## O PRIJEDLOGU

Obrazlažući zastupnicima predloženi zakon mr.sc. **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija, naglasio je da štedno-kreditne zadruge u Hrvatskoj imaju vrlo dugu tradiciju. Naime, nedugo nakon osnivanja prve takve zadruge u Europi (1850), točnije 1862. godine, osnovana je Prva obrtna zadruga u Pitomači koja je 1954. promijenila naziv u "Prva obrtna ŠKZ" pod kojim djeluje i danas. Odonda su se, kaže, mijenjali i zakonodavni okviri i broj štedno-kreditnih zadruga i njihov utjecaj.

*Štedno-kreditne zadruge u Hrvatskoj imaju vrlo dugu tradiciju (prva takva zadruga osnovana je još 1862.) a danas ih posluje 111.*

Do donošenja postojećeg Zakona o štedno-kreditnim zadrugama (travanj 1998. godine) u Hrvatskoj je bio na snazi preuzeti Zakon o štedno-kreditnim organizacijama iz 1989. godine, temeljem kojeg je bilo registrirano blizu 400 štedno-kreditnih zadruga i štedno-kreditnih službi. U razdoblju od 1989. do 1998. godine bile su formirane tri osnovne grupe štedno-kreditnih zadruga - obrtničke i poljoprivredne koje su zbog svoje dugogodišnje tradicije uglavnom bile nositelji pozitivnih reakcija na tržištu, štedno-kreditne zadruge koje su pojedinci osnovali u svrhu legalnog plasiranja vlastitog novca po izuzetno

visokim kamatnim stopama te štedno-kreditne zadruge ili službe koje su osnovale pravne osobe (te su zadruge prikupljale štednju građana kojom je najčešće financirano poslovanje trgovačkih društava).

Spomenutim Zakonom iz 1998. godine štedno-kreditne zadruge definirane su kao financijske institucije zatvorenog tipa u čijem poslovanju sudjeluju zadrugari, prema načelu uzajamnosti, neposrednosti i dobrovoljnosti. To je ujedno i bitna razlika između banaka i štedionica te štedno-kreditnih zadruga kao financijskih institucija. Postojeće zadruge trebale su do 31. prosinca iste godine organizirati i uskladiti svoje poslovanje te ukupni iznos zadrughnih uloga s odredbama navedenog Zakona. U zakonom propisanom roku zahtjev za dobivanje odobrenja za rad podnijelo je 179 zadruga, među kojima i nekoliko novoosnovanih. U postupku usklađenja 101 zadruga dobila je odobrenje za rad Ministarstva financija. Danas u Republici Hrvatskoj posluje 111 štedno-kreditnih zadruga koje imaju odobrenje za rad Ministarstva financija.

Praćenjem primjene postojećeg zakona Ministarstvo je uočilo neke nedostatke koje treba otkloniti donošenjem novog Zakona, kaže ministar. Naime, osnovna je svrha tog propisa - eliminirati negativne pojavne oblike čitavog sustava zadruga, podizanjem razine njihove profesionalnosti i poslovnosti, jačanjem poslovne baze, kako u novčanom, tako i u stručnom i tehničkom smislu, te upućivanjem na međusobnu suradnju i razmjenu iskustava, uz stručni nadzor Ministarstva financija.

Jedan od razloga za hitno donošenje ovog zakona je i činjenica da je Hrvatski sabor u prosincu prošle godine, prilikom donošenja Zakona o platnom prometu u zemlji (njegova primjena počinje od 1. travnja 2002.) posebnim zaključkom obvezao Vladu RH da prije primjene tog zakona predloži usklađivanje zakonske regulative kojom će se štedno-kreditnim zadrugama omogućiti obavljanje poslova platnog prometa u zemlji. Naime, u novom sustavu platnog prometa nedepozitne institucije javljaju se samo kao servisne institucije koje temeljem ugovornog odnosa mogu obavljati poslove platnog prometa u ime i za račun Hrvatske narodne banke i banaka. U skladu s tim novim Zakonom o štedno-kreditnim zadrugama predlaže se da

te institucije obavljaju platni promet za svoje zadrugare temeljem ugovora sklopljenog s bankom kod koje imaju otvoren račun za redovno poslovanje, pojasnio je mr. Kuštrak.

## RADNA TIJELA

Na sjednici matičnog **Odbora za financije i državni proračun** konstatirano je da Vlada RH nije ispoštovala Zaključak Hrvatskog sabora donesen 14. prosinca 2001., prilikom donošenja Zakona o platnom prometu u zemlji. Naime, zastupnici su se zalagali za to da se štedno-kreditnim zadrugama omogući da poslove platnog prometa, za svoje zadrugare, obavljaju samostalno, neovisno od poslovnih banaka, što predloženi Zakon ne osigurava. Osim toga, njegov se tekst ne razlikuje bitno od postojećeg Zakona o štedno-kreditnim zadrugama, što znači da nije trebalo ići na donošenje novog već na noveliranje postojećeg zakona.

Za razliku od predlagatelja članovi Odbora smatraju da bi zadrughne udjele trebalo ukamaćivati jer će, u protivnom, svaki zadrugar imati samo po jedan udjel, dok će ostala sredstva držati na štednim računima. To će sniziti i iznos temeljnog kapitala štedno-kreditnih zadruga, odnosno sredstava kojima one jamče za svoje obveze.

Po mišljenju sudionika u raspravi na sjednici tog radnog tijela štedno-kreditnim zadrugama bi trebalo omogućiti da osim platnog prometa i drugih poslova za svoje zadrugare obavljaju i poslove posredovanja i zastupanja u prodaji polica osiguranja, sukladno odredbama Zakona kojima se to regulira. Za članove Odbora dvojben je odredba stavka 2. u članku 1. Prijedloga zakona kojom je regulirano da se na štedno-kreditne zadruge odgovarajuće primjenjuju i odredbe Zakona o zadrugama (nije jasno tretiraju li se kao zadruge ili kao financijske institucije). Predloženo je, nadalje, da se razmotri mogućnost da i pravne osobe mogu biti osnivači štedno-kreditnih zadruga (primjedba na članak 5. Prijedloga zakona). Spomenimo i sugestiju tog radnog tijela za dopunu članka 10. Prijedloga zakona kojom bi se osiguralo da štedno-kreditne zadruge mogu voditi žiro-račune i tekuće račune zadrugara, te da za njih mogu obavljati platni promet u zemlji. S tim

u svezi postavljeno je pitanje zbog čega se Hrvatska narodna banka pribojava izravnog uključivanja štedno - kreditnih zadruga u platni promet u zemlji, kad se radi o svega 20-ak obrtničkih štedno-kreditnih zadruga koje ni na koji način ne mogu ugroziti i destabilizirati funkcioniranje tog sustava.

Članovi Odbora sugerirali su i da se prolongira rok stupanja na snagu ovog Zakona (predlagatelj je predvidio 1. travnja 2002.) budući da još predstoji rasprava o konačnom prijedlogu zakona.

Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona a navedene primjedbe i prijedloge prosljedi predlagatelju.

Donošenje ovog Zakona u prvom čitanju podupro je i **Odbor za zakonodavstvo**. Od konkretnih primjedbi tog radnog tijela spomenimo sugestiju da se doradi članak 5. (navesti da osnivači štedno-kreditne zadruge mogu biti svi poslovno sposobni građani) te povećati minimalan iznos uloga potrebnih za osnivanje tih institucija u članku 9. I ovaj Odbor zalaže se za to da se štedno-kreditnim zadrugama omogućiti samostalno obavljanje platnog prometa za zadrugare (čl.10). Po njegovu mišljenju trebalo bi preispitati opstojnost ponuđenog rješenja prema kojem nadležno ministarstvo najprije daje odobrenje za obavljanje djelatnosti a potom i za početak rada štedno-kreditne zadruge (članci 11. i 15.).

Spomenimo, nadalje, sugestiju Odbora da bi iz stavka 2. u članku 16. trebalo izostaviti mogućnost da tijelo štedno-kreditne zadruge, osnovano njezinim statutom, može obavljati ovlasti skupštine. Po mišljenju toga radnog tijela valja doraditi i odredbu stavka 1. u članku 24. koja predviđa da zadrugari sudjeluju u raspodjeli ostvarene dobiti ovisno o visini (i broju) uplaćenih zadružnih uloga u postotku. Odbor se zalaže i za preispitivanje rješenja u stavicama 4. i 5. članka 28. uz prijedlog da takve ovlasti može imati prokurist zadruge. Podsjetimo, riječ je o odredbama koje predviđaju da za obavljanje poslova štedno-kreditna zadruge može angažirati povjerenika, odnosno vanjskog suradnika, s kojim se zaključuje Ugovor (njegov opseg poslova i ovlasti uređuje se statutom).

Po ocjeni Odbora, gotovo sve odredbe ovog propisa valja pravno i

nomotehnički doraditi, kako glede pravnih instituta tako i njihova izričaja, a pojedine i uskladiti.

## RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, predsjednik Odbora za financije i državni proračuna **Jadranko Mijalić** izvijestio ih je o stavovima tog radnog tijela. Potom su riječ dobili predstavnici klubova zastupnika.

### Predloženo uskladiti sa Zakonom o bankama

**Ante Markov** informirao je zastupnike da se u Klubu zastupnika HSS-a ne slažu s predloženim rješenjima, budući da odstupaju od zaključka što ga je Hrvatski sabor donio prilikom usvajanja Zakona o platnom prometu. Naime, iz predloženog uopće nije jasno o kakvoj se instituciji radi (osim naznake da je štedno-kreditna zadruge pravna osoba ne postoji nikakva druga definicija). Po mišljenju zastupnika HSS-a postoji čitav niz argumenata u prilog tome da ih se tretira kao financijske ili kreditne, a u tom

### *Predložena rješenja odstupaju od Zaključka što ga je Hrvatski sabor donio prilikom usvajanja Zakona o platnom prometu u zemlji.*

slučaju one bi morale naći svoje mjesto i u Zakonu o bankama. To znači da bi mogle izravno obavljati platni promet, što je novim Zakonom o platnom prometu sada rezervirano samo za NBH i banke. Kada bi štedno-kreditne zadruge te poslove obavljale preko poslovnih banaka s kojima imaju ugovoren odnos nastali bi problemi, budući da je njihova temeljna funkcija da kreditiraju svoje zadrugare po najpovoljnijim uvjetima (povoljnijim od banaka).

Predloženi Zakon treba usuglasiti sa Zakonom o bankama iz još jednog razloga, kaže zastupnik. Naime, nigdje u svijetu ne postoje dva supervizora za različite financijske institucije a predlagatelj uz NBH uvodi institut Ministarstva financija, kao nekog posebnog supervizora nad poslovanjem štedno-kreditnih zadru-

ga. Ostale intervencije u zakonskom tekstu haesesovci ocjenjuju pozitivnim (napose prijedlog da i pravne osobe mogu biti osnivači štedno-kreditnih zadruga). Upozoravaju, međutim, na to da će suština ovog zakona ostati potpuno nedorečena a budućnost štedno-kreditnih zadruga a time i zadrugarstva kao pojma upitna, ne omogućujući im se da posluju na način od kojeg će zadrugari doista imati koristi.

### Predlagatelj ne poštuje Zaključak Sabora

Evidentno je da predlagatelj ni ovaj put nije poštovao odluku i zaključak Hrvatskog sabora u kojem je jasno bilo rečeno da štedno-kreditnim zadrugama treba omogućiti samostalno obavljanje platnog prometa, konstatirao je **Ivan Šuker**, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a. I njegovi stranački kolege su mišljenja da štedno-kreditne zadruge u Republici Hrvatskoj nemaju nikakve perspektive ostane li članak 10. Prijedloga zakona nepromijenjen. Naime, nema sumnje da obrtnici neće željeti biti članovi tih zadruga a da istodobno imaju žiro-račune kod neke poslovne banke. Prekomplicirano je i rješenje da zadruge bude servis neke poslovne banke jer bi u tom slučaju obrtnici mogli obavljati plaćanje isključivo preko banke s kojom ona ima sklopljen ugovor.

Činjenica da desetak dana prije nego što bi trebala otpočeti primjena novog Zakona o platnom prometu veliki broj komitenata još nije odabrao poslovnu banku, svjedoči o tome da su zastupnici HDZ-a bili u pravu kad su zahtijevali da se njegovo provođenje odgodi, primijetio je nadalje.

### Smanjiti minimalni iznos zadružnih uloga

U nastavku je upozorio na to da se na štedno-kreditne zadruge ni u kom slučaju ne može primijeniti Zakon o zadrugama, kao što je to predviđeno u stavku 2. članka 1. (na taj se način te institucije stavljaju u isti rang s, primjerice, pčelarskom zadrugom). Ukazao je i na nelogičnu odredbu članka 5. prema kojoj štedno-kreditnu zadruge može osnovati najmanje trideset poslovno sposobnih fizičkih osoba koje samostalnim radom obavljaju dopuštenu djelatnost, individualnih poljodjelaca i građana. To

znači da onaj tko je otvorio obrt može biti osnivač, odnosno član štedno-kreditne zadruge, a njegov kolega po struci koji je registrirao firmu i obavlja tu djelatnost preko nje ne može (iako imaju sličan opseg posla i jednaki promet). Na kraju je prenio mišljenje zastupnika HDZ-a da bi propisani iznos zadružnih uloga prilikom osnivanja štedno-kreditnih zadruga trebalo smanjiti na minimum (npr. na 100 tisuća kuna).

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSLs-a, **Mladen Godek** je izrazio zadovoljstvo što se odustalo od hitnog donošenja ovog zakona, budući da su njegovi stranački kolege razočarani predloženim rješenjima. Naime, po svemu sudeći, ovaj propis neće ispuniti očekivanja da se poboljšaju uvjeti poslovanja i ojača uloga štedno-kreditnih zadruga. Vlada je bila zadužena da osmisli način na koji bi se to realiziralo, što se moglo postići i izmjenom postojećeg a ne donošenjem novog Zakona, tvrdi zastupnik. Doduše, uvodno obrazloženje predlagatelja u kojem se bavi tradicijom i značajem štedno-kreditnih zadruga na ovim prostorima i u Europi je odlično. Međutim, unatoč izričitom zaključku Sabora koji se opredijelio za jačanje položaja tih institucija, iz postojećeg Zakona izostavljen je članak 9. tako da je isključena mogućnost da one obavljaju platni promet za svoje ime i za svoj račun.

Radije recimo otvoreno da su nam važne jedino banke, čak i ovakve koje propadaju, dok štedno-kreditnim zadrugama, tobože, nije zabranjeno postojanje, ali nikoga nije briga za to kako će poslovati, negodovao je zastupnik, uz napomenu da HSLs neće podržati takvo rješenje ("nameće se misao da je to pobjeda bankarskog lobija"). Po njihovu mišljenju zbog specifičnih uvjeta u kojima posluju neke štedno-kreditne zadruge trebalo bi predvidjeti manji broj osnivača (u tim institucijama je svakako mjesto i pravnim osobama) a bio bi primjereniji i manji početni iznos zadružnih uloga.

Na kraju je napomenuo da će njegovi stranački kolege, kao zagovornici privatne inicijative, poduprijeti sva rješenja koja vode jačanju uloge i značaja štedno-kreditnog zadrugarstva. Stoga je apelirao na Vladu da do drugog čitanja koncipira ovaj zakon na način da se taj cilj ostvari.

## Zarada nije osnovna svrha štedno-kreditnih zadruga

Na početku svog izlaganja, u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Tonči Žuvela** je napomenuo da je prva prava štedno-kreditna zadruge u nas osnovana 1864. godine u gradu Korčuli, pod nazivom "Blagajna uzajamne veresije" (ona osnovana dvije godine ranije u Pitomači bila je, ustvari, obrtnička zadruge). U nastavku se osvrnuo na noviju povijest tih institucija u Hrvatskoj, gdje ih trenutno djeluje

***Smisao postojanja štedno-kreditnih zadruga nije ostvarivanje dobiti ili zarade na financijskom tržištu, nego prvenstveno načelo uzajamne pomoći zadrugara, pri čemu oni unapređuju i štite svoje gospodarske i druge profesionalne interese.***

111 (uz suglasnost i odobrenje za rad Ministarstva financija). Napomenuo je, među ostalim, da smisao postojanja štedno-kreditnih zadruga nije ostvarivanje dobiti ili zarade na financijskom tržištu nego prvenstveno načelo uzajamne pomoći zadrugara, pri čemu oni unapređuju i štite svoje gospodarske i druge profesionalne interese. Međutim, uz one koje su svojim poslovanjem doprinosile razvijanju i afirmiranju ideje štedno-kreditnog zadrugarstva, pojavile su se i takve koje su iskoristile nefleksibilnost, pa i krizu bankarskog sustava, odnosno sustava kontrole financijskog sektora. Naime, u takvim okolnostima neke štedno-kreditne zadruge su osnovane radi plasiranja slobodnog novca po kamatnim stopama mnogo većim od uobičajenih tako da su mnogi zadrugari ili drugi korisnici na kraju bankrotirali ili ostali bez svoje imovine.

## I dalje financijske institucije zatvorenog tipa

Zastupnik je u nastavku podsjetio na činjenicu da su postojećim zakonom iz 1998. godine, a tako se predviđa i ovim novim, štedno-kreditne zadruge praktično organizirane kao financijske institucije zatvorenog tipa u čijem poslovanju

sudjeluju svi zadrugari, prema načelima uzajamne pomoći (to je rezultiralo i smanjivanjem njihova broja sa 400 na svega 111. Konstatirao je, nadalje, da se spomenuti zaključci Sabora mogu različito tumačiti. Da su zastupnici željeli da te institucije obavljaju platni promet neovisno, tj. da se u tom pogledu izjednače s bankama, zasigurno bi prihvatili amandmansku korekciju u tom smislu. Zbog toga esdepeovci smatraju da je cilj njihova zaključka bio - omogućiti štedno-kreditnim zadrugama obavljanje platnog prometa, za što doista nije bilo potrebno donositi novi zakon.

Od konkretnih primjedbi svojih stranačkih kolega na pojedine zakonske odredbe, spomenuo je sugestiju da bi trebalo analizirati jesu li odredbe Zakona o zadrugama uopće primjenjive na štedno-kreditne zadruge i koje. Smatraju, inače, da se u članku 8. Prijedloga zakona jasnije određuje status i položaj zadrugara, ali da još ima dosta nedoumica. Primjerice, nije jasno zašto bi osnivač bio u lošijem položaju od osobe koja naknadno pristupi zadrugi (u prvom slučaju izjava o prihvaćanju statuta treba biti ovjerena kod javnog bilježnika a u drugom ne).

Po mišljenju zastupnika SDP-a ukidanje mogućnosti ukamaćivanja zadružnih uloga u skladu je sa svrhom poslovanja štedno-kreditnih zadruga i njenim temeljnim načelima. Međutim, predlagatelj nudi kompromisno rješenje, budući da člankom 24. omogućava zadrugarima sudjelovanje u raspodjeli dobiti, ovisno o visini uplaćenih zadružnih uloga (iako u zakonu stoji da ostvarivanje dobiti nije primarni interes zadruga). Povećanje minimalnog iznosa zadružnih uloga prilikom osnivanja štedno-kreditne zadruga, uz dodatno ograničenje pojedinačnih uloga na 10 posto tog iznosa, esdepeovci tumače kao doprinos kvalitetnijem i sigurnijem poslovanju tih institucija.

Njihova je sugestija, među ostalim, da bi štedno-kreditne zadruge trebalo obvezati da, uz opće uvjete poslovanja, u poslovnim prostorijama istaknu i efektivne kamatne stope, što moraju učiniti i banke. Po njihovu sudu nelogično je rješenje predviđeno člankom 27., prema kojem najveća zatezna kamata štedno-kreditne zadruge ne smije biti veća od zakonske (18 posto). To znači da bi, faktično, bila manja od redovne kamate koja se danas kreće od 19 do 26 posto.

## Proširuje se djelokrug

Pročešljajući zakonske odredbe kojima su regulirani poslovi koje mogu obavljati štedno-kreditne zadruge, ukazao je na proširenje djelokruga njihova rada financijsko - knjigovodstvenim i konzalting uslugama te mijenjačkim poslovima za zadrugare. Predviđena je i mogućnost ulaganja slobodnih sredstava u vrijednosne papire Republike Hrvatske, itd. Što se, pak, tiče platnog prometa, naglasio je da je jedino

***Jedino je rješenje da štedno-kreditne zadruge obavljaju poslove platnog prometa u ime i za račun banaka koje za to iskažu poslovni interes (u protivnom bi imale veće ovlasti od njih i veća prava nego dosad).***

rješenje da one te poslove obavljaju u ime i za račun banaka koje za to iskažu poslovni interes jer bi, u protivnom, imale veće ovlasti od banaka i veća prava nego dosad (i to izvan kontrole NBH koja je jedina odgovorna za funkcioniranje platnog prometa u zemlji). Iako je Prijedlogom zakona pojačana kontrola nad njihovim poslovanjem predviđen je samo naknadni a ne kontinuirani nadzor (umjesto Financijske policije ubuduće bi ga obavljalo Ministarstvo financija).

Zastupnik je na kraju izjavio da njegovi stranački kolege podržavaju donošenje ovog zakona u prvom čitanju, te apeliraju na predlagatelja da kod pripreme njegova konačnog prijedloga uvaži primjedbe iz ove rasprave. Kako reče, i oni se zalažu za jačanje uloge štedno-kreditnih zadruga, ali na ravnopravnim osnovama.

**Ivan Šuker** je primijetio da su klubovi zastupnika HSL-a, HSS-a, HDZ-a, a i kolege iz HSP-a, protumačili zaključak Sabora kao nastojanje da se usklađivanjem zakonodavne regulative štedno-kreditnim zadrugama omogući samostalno obavljanje platnog prometa. Da bi opovrgnuo njegovu tvrdnju mr.sc. **Damir Kuštrak** je citirao navedeni zaključak.

## Povećanje zadružnih uloga prepreka daljnjem razvoju zadrugarstva

S obzirom na to da je prva štedno-kreditna zadruga u Hrvatskoj osnovana samo 12 godina nakon pojave tih institucija u Europi te da Europska unija potiče suradnju u području zadrugarstva, očekivali smo zakonski prijedlog koji bi stimulirao zadrugarstvo, eliminirajući negativne pojave oblike cijelog sustava zadruga, rekla je **Ljubica Lalić (HSS)**. Dok u zemljama EU djeluje više od 130 tisuća različitih zadruga u kojima je organizirano više od 83 milijuna zadrugara i zaposleno više od 2 mln. i 300 tisuća radnika, u Hrvatskoj je evidentan pad broja zadruga. Po mišljenju zastupnice predlagatelj neosnovano zaključuje da je razlog tome nedostatak interesa za usklađivanje i organiziranje poslovanja po novijim, strožim uvjetima na tržištu, za koje inače tvrdi da je danas uređeno. Po njenom sudu jedan od osnovnih razloga toj pojavi je uvođenje obveznog iznosa zadružnih uloga koji nije mogao biti manji od 100 tisuća kuna. S obzirom na to da se poslovanje štedno-kreditnih zadruga temelji na načelima solidarnosti i međusobne pomoći, bilo bi logično, kaže, da njegovu visinu dogovore sami zadrugari. Dakako, protivi se predviđenom povećanju zadružnih uloga jer smatra da bi to bila prepreka daljnjem razvoju zadrugarstva. Štediša treba zaštititi odgovarajućim nadzorom a ne ograničavanjem rada zadruge do te mjere da njeno poslovanje postaje nemoguće, napominje zastupnica. Ne vidi razloga ni da pravne osobe ne bi mogle biti članovi i osnivači štedno-kreditnih zadruga, to više što je takva mogućnost predviđena i Zakonom o zadrugama. To bi značilo, primjerice, da poljoprivredne zadruge ne mogu biti članice poljoprivrednih štedno-kreditnih zadruga čija je svrha osiguravanje posudbi, pozajmica i kredita onima koji se bave poljoprivredom, pod povoljnijim uvjetima. Zanima je i kojim su aktima propisani kadrovski ili tehnički uvjeti koje moraju ispunjavati štedno-kreditne zadruge da bi dobile odobrenje za rad, budući da je člankom 13. propisano da će Ministarstvo financija odbiti zahtjev onima za koje iz dostavljene dokumentacije proizlazi da nisu sposobne obavljati

poslove prema odredbama ovog zakona. Naime, u praksi se nerijetko događa da poslove o kojima je riječ pojedini zadrugari obavljaju volonterski, radi jeftinijeg poslovanja tih institucija.

Štedno-kreditne zadruge su depozitne institucije svojih zadrugara i mora im se dozvoliti obavljanje poslova platnog prometa u zemlji za njih, kao samostalne sudionike platnog prometa, naglašava dalje zastupnica (obavljanje tih poslova preko banke je znatno skuplje). S druge strane, vođenjem žiro i tekućih računa zadruga nadzire solventnost zadrugara i njihovu sposobnost financijskog zaduživanja te time štiti

***Štediša treba zaštititi odgovarajućim nadzorom, a ne ograničavanjem rada zadruge do te mjere da njeno poslovanje postaje nemoguće.***

sigurnost vlastitog poslovanja. Jednom riječju, ovaj zakonski prijedlog valja bitno izmijeniti, tako da njegova rješenja budu u duhu zadrugarstva, zaključila je zastupnica.

## Intenzivirati kontrolu poslovanja

**Dario Vukić (HDZ)** se najprije osvrnuo na članak 8. stavak 4. u kojem stoji da su zadrugari ravnopravni neovisno o broju uplaćenih zadružnih uloga. Zanima ga ima li ista upravljačka prava onaj s ulogom od 10 posto i onaj tko ima ulog od svega 1 posto, to više što u članku 17. st. 5. stoji da svaki zadrugar ima po jedan glas na skupštini. Predložio je i dopunu članka 21. kojim su regulirani uvjeti za izbor upravitelja štedno-kreditne zadruge (mora imati visoku ili višu stručnu spremu, odgovarajuće radno iskustvo te ispunjavati uvjete iz čl. 239. Zakona o trgovačkim društvima). Predviđeno je, međutim, da iznimno za upravitelja može biti izabrana i osoba koja nema odgovarajuću stručnu spremu, ako je zatečena na toj dužnosti na dan stupanja na snagu ovog Zakona. Zastupnik predlaže da se ovome doda: "Tri godine nakon stupanja na snagu ovog zakona izabrani upravitelj mora zadovoljiti uvjete iz članka 21. stavak 1. ovog zakona. Nakon protoka tog vremena skupština mora imenovati novog upravitelja koji zadovoljava navedene uvjete". Po njegovu mišlje-

nju te uvjete mora ispunjavati i povjerenik, odnosno vanjski suradnik kojeg štedno-kreditna zadruga može angažirati za obavljanje poslova na temelju ugovora.

Spomenimo i njegov zahtjev da Ministarstvo financija zakonom propiše minimalno izdvajanje sredstava pričuve u odnosu na temeljni kapital ili na zbroj uloga zadrugara. Riječ je

o sredstvima koja se koriste za otpis nenaplaćenih potraživanja, pokriće eventualnih gubitaka te drugih rizika. Da bi se izbjegle nedoumice oko poslovanja štedno-kreditnih zadruga i sigurnosti uloga zadrugara, Vukić se zalaže za to da Ministarstvo financija kontrolira poslovanje tih institucija najmanje jednom godišnje.

**Nakon provedene rasprave Hrvatski sabor je jednoglasno donio zaključak o prihvaćanju Prijedloga zakona o štedno-kreditnim zadrugama. Dogovoreno je da se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave upute predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.**

*M.Ko.*

## PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA ZA 2002. GODINU

# Porodiljne naknade ostaju nepromijenjene

Većinom glasova, zastupnici Hrvatskog sabora odbili su Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, kojega je podnijela zastupnica Jadranka Kosor. Ovim je prijedlogom zastupnica predložila odgovarajuće povećanje novčane naknade za kategorije zaposlenih i nezaposlenih roditelja. Imajući na umu da bi za ovu namjenu trebalo osigurati dodatnih 200 milijuna kuna, zastupnica je predložila smanjivanje troškova za reprezentaciju, dnevnice i uredsku opremu u tijelima državne uprave. Ujedno je sugerirala da se izdvoje i sredstva iz dodatnih trošarina za pivo, kao i moguću preraspodjelu 1% sredstava Proračuna, koja pripada u nadležnost Vlade Republike Hrvatske. Klub zastupnika HDZ-a podržao je ovaj zakonski prijedlog, imajući u vidu upozoravajuće demografske procjene koje ukazuju na brzo starenje i smanjivanje ukupne populacije u Republici Hrvatskoj. Većina zastupnika iz drugih stranaka, nije negirala ove procjene, ali je upozoravala da se povećanje nataliteta ne može zamijeniti samo predloženim načinom. No, s druge strane, čula su se i upozorenja da se jedini trajni

način rješavanja demografskih problema nalazi u poboljšanju gospodarske situacije i na području bržeg zapošljavanja mladih osoba. Osiguranjem ovih primarnih socijalnih i gospodarskih preduvjeta, bit će zaustavljeni i negativni demografski trendovi kojih su svjesni svi zastupnici koji su sudjelovali u raspravi.

Odbili su prihvatiti predloženi zakonski tekst, imajući na umu mišljenje Vlade Republike Hrvatske i saborskih radnih tijela. U njima je ocijenjeno da se predložena sredstva ne mogu osigurati na način kako je predložila podnositeljica zakonskog teksta. Argumenti i mišljenje Vlade Republike Hrvatske detaljno su opisani u nastavku teksta.

### O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnijela je zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** koja je u uvodnim obrazloženjima podsjetila na upozoravajuće demografske i statističke pokazatelje. Proces depopulacije dugotrajno je određen i razoran demografski proces. Prema podacima demografa i znanstvenika brojnih institucija, kao

i HAZU-a, starenje stanovništva predstavlja važan problem koji se u političkom djelovanju ne bi trebao ignorirati. Smanjuje se broj mladog, aktivnog stanovništva koje privređuje, a povećava udjel stanovništva staračke dobi. Budući da stanovništvo predstavlja bitan čimbenik razvoja, država bi trebala pokazati interes kako bi se smanjili negativni demografski trendovi i depopulacija koja sve više postaje i prvorazredan politički problem.

Predložila je da se promijeni članak 21., stavci 1. i 2. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu. Njime bi se za navedeno vremensko razdoblje, utvrdila nadoknada plaće za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta, i to za zaposlene majke od 1600 do 2500 kuna, ovisno o prosječnom iznosu plaće koja je korisniku bila isplaćena u posljednjih šest mjeseci prije korištenja prava na roditeljni dopust.

Novčana nadoknada za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta nezaposlenim majkama, majkama na redovitom školovanju, nezaposlenim majkama koje ostvaruju pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad i majkama koje su korisnice mirovine, iznosila bi 1.600 kuna. Ta je svota

osnovica za obračun nadoknade plaće za vrijeme stanke za dojenje djeteta iz članka 60. Zakona o radu.

Za provođenje ovoga Zakona, upozorila je zastupnica, trebalo bi osigurati 200 milijuna kuna predviđenih Državnim proračunom za 2002. godinu. Potrebna sredstva osigurala bi se smanjivanjem iznosa na pozicijama reprezentacije, službenih putovanja, uredskog materijala, intelektualnih i drugih usluga, istaknula je zastupnica Kosor. Budući da su povećane trošarine na pivo i to bi moglo postati jednim od izvora, zajedno s preraspodjelom 1% ukupnih rashoda Proračuna, koji su u nadležnosti Vlade.

### MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske predložila je Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, koji je podnijela zastupnica Jadranka Kosor. Iz Prijedloga zakona vidljivo je da se predlažu novčane naknade koje su bile utvrđene Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu. U odnosu na te visine, Vlada Republike Hrvatske upozorava da je u članku 21. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2002. godinu, proširen krug osoba koje imaju pravo na novčanu naknadu, a odnosi se na majke na redovnom školovanju, nezaposlene majke koje ostvaruju pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad i majke koje su korisnice mirovine. Nadalje, u Prijedlogu zakona se navodi da bi za provođenje predloženog zakona, u Državnom proračunu trebalo osigurati 200 milijuna kuna. Predlagatelj zakona smatra da bi se ova sredstva, utvrdila je Vlada, mogla osigurati provedbom članka 44. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, prema kojemu je Vlada ovlaštena da tijekom godine izvrši preraspodjelu do 1% ukupnih rashoda Proračuna. U svom mišljenju, Vlada Republike Hrvatske istaknula je, da će se eventualna preraspodjela isključivo trošiti za programe u poljoprivredi, radi prilagodavanja programu europskih integracija, a ne za druge proračunske izdatke.

Vlada ujedno smatra, da nisu moguća daljnja snižavanja sredstava za službena putovanja, jer bi to primjerice dovelo do situacija da zastupnici ne bi mogli putovati u Sabor, a niti državni dužnosnici na važne međunarodne sastanke. Troškovi za intelektualne usluge već su smanjeni, kao i troškovi koji su potrebni za funkcioniranje države poput; nabavke softvera, stručnih ekspertiza, sudskih vještačenja, kao i ostali rashodi vezani uz usluge i nabavku uredskog materijala.

Predlagatelj zakona smatra da bi se kao izvor sredstava mogla koristiti i sredstva od povećanih trošarina na pivo. Vlada je u nastavku svoga mišljenja istaknula, da sredstva od trošarina nisu namjenska nego se koriste za izvršavanje svih proračunskih rashoda, među kojima su i plaće i novčane naknade iz članka 21. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu. U odnosu na izneseno, Vlada je stajališta da nije moguće prihvatiti predloženi zakon jer za njegovo provođenje nije moguće osigurati dodatna sredstva u iznosu od 200 milijuna kuna. U prilogu pisanom mišljenju, Vlada je priložila i tabelarni pregled sa statističkim podacima, iz kojih je vidljivo, da se unatoč izdvajanju sve većih sredstava iz državnog proračuna, broj novorođene djece u Republici Hrvatskoj iz godine u godinu smanjuje. Neospornom smatra činjenicu, da je Vlada svjesna značenja djece i obitelji za budućnost zemlje, što se, između ostalog, očituje u izjednačavanju prava na rodni dopust svim roditeljima bez obzira na broj rođene djece. Vlada je podsjetila i da potiče mjere koje će potaknuti bračne parove koji nemaju djece, na imanje bar jednog djeteta, kao i poticanje obitelji s jednim ili dva djeteta, na rađanje bar jednog djeteta više. Vlada je pokrenula i niz drugih aktivnosti kojima se potiče ulaganja u demografsku obnovu Hrvatske, kao imperativu razvoja društva. To potvrđuje i izrada Nacrta prijedloga nacionalne obiteljske politike, koji će biti upućen u raspravu tijekom ožujka 2002. godine, te uključivanja demografske obnove u prioritete Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 2002. do 2004. godine.

Navedenim aktivnostima, obiteljska politika postupno stječe poseban status unutar kompleksa socijalne politike, navodi se u mišljenju Vlade Republike Hrvatske.

### RADNA TIJELA

U Izvješću Odbora za zakonodavstvo navodi se da ne podupiru donošenje ovoga Zakona, iz razloga koji su utvrđeni u mišljenju Vlade Republike Hrvatske.

Odbor za obitelj, mladež i šport razmotrio je predloženi zakonski tekst kao zainteresirano tijelo, a do početka sjednice Odbora, nisu imali Vladino očitovanje o rečenom zakonskom prijedlogu. U podnijetom izvješću navodi se da se pozivu za prisustvovanjem Odbora nije odazvao predstavnik Ministarstva financija. U uvodnom obrazloženju predlagateljica je upozorila na veoma lošu demografsku situaciju u Hrvatskoj, ističući da su posljednje dvije godine u ovom segmentu, najgore u zadnjih 200 godina. U raspravi koja je uslijedila, naglašeno je da politika roditeljskih naknada, nije uzrokom loše demografske situacije, već su uzroci tome složeniji i dublji. Izraženo je mišljenje da bi bilo dobro organizirati javni servis koji bi bio od pomoći i omogućio majci brži i bezbolniji povratak na posao. Analizirajući dostupne demografske podatke, utvrđeno je da ovaj ozbiljni problem zaslužuje ozbiljnu analizu kako bi se poduzele odgovarajuće mjere i poboljšala demografska situacija u Hrvatskoj.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ne prihvaća predloženi zakonski tekst.

### RASPRAVA

Zastupnica Jadranka Kosor (HDZ) uvodno se obratila zastupnicima i dodatnim riječima i podacima obrazložila svoj zakonski prijedlog. Osvrćući se na stavove radnih tijela i mišljenje Vlade koji su se negativno očitovali, zastupnica je ocijenila da nisu obrazložili zašto odbijaju predloženi zakonski tekst. Mišljenja je da bi povećanje iznosa porodiljske naknade za zaposlene i nezaposlene majke, pomoglo oporavku sumorne demografske situacije u našoj zemlji. Činjenica da oko rečenog prijedloga postoji značajan konzenzus utjecajnih osoba i mjerodavnih institucija, ojačava ovu ideju i upozorava na ozbiljnost demografske situacije. Zatim je pročitala i analizirala

statističke pokazatelje koje je dobila iz HAZU-a, a u čijoj su izradi sudjelovali vodeći hrvatski demografi. Na temelju iznijetih podataka, zastupnica je

### **Povećanje porođiljne naknade pomoglo bi oporavku sumorne demografske situacije u Republici Hrvatskoj.**

konstatirala da Hrvati pripadaju jednom od najstarijih naroda u demografskom smislu, a ovi podaci imaju i imat će u budućnosti i značajnih negativnih posljedica. Zakonitošću demografske inercije, utjecat će na negativne gospodarske i socijalne trendove. Podsjetila je zatim i na iskustva ostalih europskih zemalja koje imaju slične probleme, te predložila da se dodatna sredstva uštede na stavkama koje su navedene u prijedlogu zakonskog teksta. Podsjetila je da je 1% proračuna predviđeno za reforme, pa postoje i dodatni izvori sredstava za predloženu namjenu. Upozorila je ujedno na neprihvatljivost pojedinih dokumenata kojima MMF očekuje i traži trajno smanjivanje rođiljnih naknada u Hrvatskoj. Analizirajući ove upute, zastupnica je zaključila da su Vladina obećanja i prognoze oko demografske obnove neuvjerljiva. Ocijenila je ujedno da su pojedine odredbe o radu preteške i neostvarive za majku s malim djetetom. Na kraju je apelirala na sve zastupnike da podrže ovaj zakonski prijedlog ocjenjujući da predstavlja, "mali kamenčić u mozaiku koji se zove ulaganja u budućnost".

### **Odlučno reagirati na upozorenja demografa**

Zastupnik **Drago Krpina** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Zabrinut je zbog klime koja vlada oko ovoga problema. Ocijenio je da Vlada nema namjeru prepoznati iznijetu demografsku opasnost i pomoći pri uklanjanju, jer zapravo provodi antipopulacijsku politiku. Smanjivanje rođiljnih naknada, ocijenio je nerazumnom odlukom koja će imati dalekosežne posljedice po opstanak hrvatskog naroda. Zbog smanjivanja navedenoga prava, dolazi do drastičnog opadanja novorođenih, što potvrđuju i svi statistički pokazatelji. Ukoliko se ovaj trend nastavi, upozorio je zastupnik, već za 50

godina broj Hrvata mogao bi biti manji čak za 1 milijun. Smatra da Vlada, a pogotovo SDP-ovski dio Vlade, "zbog svog internacionalističkog ili globalističkog profila", svjesno zanemaruje ovu činjenicu, budući da joj je svejedno tko će živjeti na ovim prostorima. Takav pristup ogleda se i kroz sklonost prihvaćanja pojedinih neprihvatljivih diktata MMF-a, mišljenja je zastupnik Krpina. Upozorio je ujedno da je u tijeku rasprodaja hrvatskih nacionalnih dobara, te liberalizacija kretanje radne snage. Ovi se procesi negativno odražavaju i na gospodarske i nacionalne interese Republike Hrvatske, naglasio je zastupnik. Ukazao je istovremeno, da je zaduženost u posljednje dvije godine porasla za 2 milijarde dolara, pitajući se ujedno, tko će vraćati ove novce i gdje su oni zapravo završili.

Ocijenio je na kraju, da su se ovi podaci morali javno objaviti, zamjerajući pojedinim zastupnicima što napuštaju dvoranu dok se raspravlja o važnim pitanjima demografske obnove. Uslijedila su javljanja motivirana ispravkom netočnog navoda.

### **Najbrži način demografske obnove je oporavak uništenog gospodarstva**

Zastupnik **Marko Baričević (HLSL)** zamjerio je zastupniku Krpini što je upotrijebio izraz: "na ovim, sada hrvatskim prostorima". Smatra da su navedeni prostori, oduvijek bili hrvatski. Drži ujedno da se veliki broj djece rađa, iako njihovi roditelji kao poljoprivrednici, nisu stekli ovu zakonsku pogodnost. I zastupnik **Vladimir Šepčić (SDP)** javio se zbog ispravka krivog navoda, podsjećajući da bi situacija na ovom polju bila mnogo bolja da u proteklih desetak godina nije upropašten veliki broj poduzeća zbog pogrešnog koncepta pretvorbe i privatizacije. Zastupnik **Romano Meštrović (SDP)** ocijenio je istup zastupnika Krpine demagoškim, podsjećajući da iseljavanje na ovim prostorima traje već 60 godina. Založio se za brži gospodarski razvoj kojega mora pratiti i napredak na socijalnom području.

Zastupnica Jadranka Kosor javila se zbog dodatnih podataka koji bi mogli potaknuti zastupnike da ukažu podršku predloženom zakonskom tekstu. Citirala je podatke demografa Jakova Gele, koji je upotrebljavajući

službenu metodologiju UN-a, upozorio na negativne demografske aspekte u svom istraživanju. I najnoviji pokazatelji i trendovi upozoravaju da ovaj problem postaje još ozbiljniji. Ocijenila je da država mora ispuniti svoju ustavnu obvezu, te skrbiti o novorođenoj djeci i rođiljama.

Zastupnik **Vedran Lendić (SDP)** ocijenio je da nitko ne dovodi u pitanje ocjene o demografskoj strukturi, upozoravajući da prije 2000. godine nezaposlene majke nisu imale pravo na novčanu naknadu nakon poroda. Zatim se za riječ javio zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** ukazujući da je povrijeđen Poslovnik. Radi se o amandmanima, upozorio je zastupnik, koji su predani pod urudžbenim brojem 344/1., Zakona o obrani. Ocijenio je ujedno da mu se osporava ravnopravan zastupnički status s

### **Prvenstveno treba potaknuti brži gospodarski razvoj, kojega mora pratiti i napredak na socijalnom području.**

ostalim zastupnicima, tražeći ujedno da se pojasne razlozi ovakvoga tretmana. Predsjedavajući je upozorio zastupnika da je zlorabio institut povrede Poslovnika i dao riječ zastupnici Kosor, da se ponovno obrati zastupnicima. Ona je odbila pojedine zamjerke kako predlaže "proizvodnju djece", već se primarno zalaže za dostojanstven život svih obitelji s više novorođenih članova.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** upozorio je da starenje stanovništva nije samo naša specifičnost, već svjetski, globalni trend. Zastupnik dr. sc. **Jure Radić (HDZ)** podsjetio je na pojedine aspekte demografske obnove koju je osobno inicirao, odmah nakon okončavanja akcija "Bljesak" i "Oluja", putem odgovarajućeg zakonskog prijedloga. Tada je utvrđena obveza države da pomogne u nacionalnom programu demografske obnove. Mišljenja je da iznos porođiljne naknade nije primaran, ali predstavlja jedan od važnih činitelja prilikom razmišljanja i odlučivanja za brojniju obitelj. Podsjetio je da starije generacije postaju sve brojnije u procentualnom iznosu, upozoravajući da demografsko stablo ukazuje na opasnost od postupnog starenja i izumiranja hrvatskog naroda.

Podržao je predloženi zakonski tekst, ocjenjujući da se na tom segmentu ne bi smjelo štedjeti.

Zastupnik **Ivan Kolar (HSS)** podsjetio je na primarne preduvjete kojima se jamči odgovarajuća potpora za svaku obitelj, ocjenjujući da mlado potomstvo treba nastaviti brigu za svaki pedalj teško oslobođene domovine. Smatra da država treba osigurati odgovarajuću novčanu potporu, ali upozorava da je zdrava i sretna obitelj ipak najvažnija karika u ovom zahtjevnom i odgovornom projektu. Apelirao je da se vrati dignitet obitelji kao temeljnoj jezgri koja jamči demografski oporavak čitave nacije. To je najvažniji zadatak kojega moramo dobiti, ocijenio je zastupnik Kolar.

### Stimulirati gospodarski rad i otvarati nova radna mjesta

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** ocijenio je da demografska obnova predstavlja ozbiljnu temu, podsjećajući na primjer Francuske koja je imala porast standarda, ali i istovremeni demografski pad populacije. Nažalost, većina zemalja ima slične probleme, a raste udjel starijih osoba u ukupnom broju stanovništva. Ocijenio je da se uočeni problem može efikasnije riješiti odgovarajućim stimulacijama u gospodarski rast i otvaranju novih radnih mjesta. Smatra da se ovaj problem mora rješavati zajednički, na nacionalnom planu, a svakako treba izbjegavati nepotrebno i štetno političko licitiranje.

Zastupnik akademik **Vlatko Pavlečić (HDZ)** javio se za repliku. Upozorio je na pronatalitetne države na afričkom kontinentu koje bilježe stalni demografski rast usprkos siromaštvu i malom dohotku. Ukazao je ujedno i na predstojeći skup demografskih stručnjaka koji će se uskoro održati u "Školskoj knjizi", gdje će dvadesetak znanstvenika i demografa govoriti o rečenom problemu. Pozvao je zainteresirane da se odazovu ovom događaju, gdje bi vlastitim ocjenama i izlaganjem mogli ojačati i potaknuti na rješavanje problema.

### Treba osigurati potrebna sredstva za veće naknade

Zastupnik **Drago Krpina** dobio je priliku da u završnoj riječi ukaže na stavove Kluba zastupnika HDZ-a. Upozorio je da smanjenje roditeljskih naknada predstavlja jedan od čimbenika koji utječe na daljnje katastrofalno demografsko kretanje u Republici Hrvatskoj. Prema izvješćima iz zdravstvenih institucija, došlo je do drastičnog smanjivanja trećerodne djece u obitelji, pa ovi podaci ukazuju da treba odgovorno i kritički progovoriti o uočenim problemima. Smatra da nisu utemeljeni prigovori pojedinih zastupnika koji su mu predbacivali demagoške motive. Ocijenio je da HDZ-ovska vlast nije u svoje vrijeme učinila sve što je mogla učiniti, ali ti razlozi ne smiju predstavljati alibi sadašnjim vladajućim strukturama. Podsjetio je na sve učinjeno u proteklih desetak godina, kada je za vrijeme HDZ-a stvorena i obranjena hrvatska država. Zbog pogrešaka koje su nedvojbeno istovremeno učinjene, ispostavljen je račun na izborima koji su održani 3. siječnja 2000. godine. Ponovio je da bi za ove potrebe trebalo

### Uočene pogreške u prošlosti, ne bi trebala ponavljati i sadašnja vlast.

iznaći novčana sredstva, ističući da će se za popravak likvidnosti Riječke banke brzo osigurati dodatnih 800 milijuna kuna od strane HNB-e. Konstatirao je da se djeca ne rađaju zbog novca, već zbog ljubavi, ali to ne znači da roditelji trebaju izgubiti ionako skromnu pomoć vlastite države. Predložio je da se porodiljne naknade vrate na onu razinu, na kojoj su nekada bile.

Opet su uslijedila izlaganja motivirana ispravicima netočnog navoda. Zastupnik Šepčić ponovno je ukazao na loše posljedice privatizacije i pretvorbe, koja je samo u Rijeci uništila 20 stabilnih poduzeća, a zastupnica **Darinka Orel (HSL)** ocije-

nila da hrvatski narod nije išao u obranu Domovine zbog HDZ-a, već zbog osjećaja ljubavi i obveze.

U svojoj završnoj riječi, zastupnica **Jadranka Kosor** zahvalila se svima koji su sudjelovali u raspravi, podsjećajući da ne treba donositi novi nacionalni program demografske obnove, jer sličan već postoji. Njime su predviđeni i koraci koje treba poduzeti kako bi se popravila sadašnja situacija. Podsjetila je ujedno da se njime predviđa, trogodišnji roditeljski dopust za majke koje imaju troje ili više djece. Upozorila je istovremeno, da je ova pogodnost, prošle godine ukinuta. Ovakvi potezi rezultirali su novim dodatnim problemima, ocijenila je zastupnica, jer se 11. 000 zaposlenih majki, moralo u roku od 60 dana vratiti na posao. Mišljenja je da ukazivanje na lošu demografsku sliku ne predstavlja političko licitiranje, već obvezu svakog saborskog zastupnika. Podsjetila je na visinu novčanih naknada koje bi trebale biti uvedene, ukoliko se usvoji predloženi zakonski tekst. Ukoliko se ne uoče ovi demografski trendovi, Hrvatska će za 30 godina postati uvoznik strane radne snage, a za samo 50 godina broj Hrvata bit će osjetno manji, ponovila je zastupnica Kosor. Mišljenja je ujedno da su navedeni izvori novca za roditeljske potrebe realni i ostvarivi, a brojna ministarstva mogla bi smanjiti vlastite troškove za uredski materijal, dnevnice i reprezentaciju bez većih problema. Zaključila je ocjenom da će se predložene mjere, kad-tad, ipak ostvariti. Potom je **predsjedavajući** zaključio raspravu i pozvao zastupnike da glasuju o predloženom zakonskom tekstu.

**Predložio je donošenje zaključka kojim se odbija Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu, zbog razloga iznijetih u mišljenje Vlade Republike Hrvatske i izvješćima radnih tijela. Većinom glasova (65 glasova "za", 9 "protiv" i 16 "suzdržanih"), zastupnici su donijeli ovakav zaključak i odbili ovaj zakonski prijedlog.**

V.Ž.

## KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSLOBAĐANJU OD PLAĆANJA DIJELA TROŠKOVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

# Olakšica najsiromašnijima

Osobe čiji su prihodi po članu obitelji manji od 1330 kuna, ne bi plaćale participaciju ili se ne bi morale dodatno osigurati. Umirovljenik samac ima pravo na oslobođanje od plaćanja zdravstvene zaštite ako njegov prihod prelazi 52% proračunske osnovice odnosno 1729 kuna.

Ovim zakonom utvrđuju se uvjeti za oslobođanje osiguranih osoba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite iz osnovnoga zdravstvenog osiguranja, te postupak utvrđivanja prava na oslobođanje od plaćanja tog dijela troškova zdravstvene zaštite. Predlagatelj je Vlada. Zastupnici su jednoglasno prihvatili Konačni prijedlog zakona o oslobođanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite.

### O PRIJEDLOGU

Stupanjem na snagu Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Narodne novine", br. 94/01), od 1. siječnja 2002. godine u zdravstveni sustav RH uvodi se obvezni paket zdravstvenih usluga koje se plaćaju iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

Sukladno odredbi članka 18. stavka 1. navedenoga zakona, vezano uz zdravstvene usluge koje zahtijevaju doplaćanje osiguranih osoba, razliku do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja snose osigurane osobe same, odnosno osiguratelj s kojim je osigurana osoba sklopila ugovor o dopunskom zdravstvenom osiguranju za navedenu razliku.

Iznimno od citirane odredbe Zakona o zdravstvenom osiguranju, u cijelosti je zajamčeno plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u slučajevima liječenja osiguranih osoba koje nisu osigurane na dopunsko zdravstveno osiguranje kada prihod po članu obitelji u pojedinoj kalendarskoj godini ne prelazi iznos utvrđen posebnim zakonom (članak 18. stavak 4. podstavak 4. Zakona o zdravstvenom osiguranju).

### Utvrđen prihodovni cenzus

Nastavno na navedenu odredbu Zakona o zdravstvenom osiguranju ovim Prijedlogom zakona uređuje se prihodovni cenzus iz članka 18. stavka 4. podstavka 4. Zakona o zdravstvenom osiguranju kao čimbenik za oslobođanje od plaćanja razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja, te postupak utvrđivanja prava na oslobođanje od plaćanja tog dijela troškova zdravstvene zaštite.

Sudjelovanja u plaćanju razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdrav-

*Približna je procjena da će provedbom ovoga Zakona jedan do jedan i pol milijun osiguranih osoba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje biti oslobođeno suplaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.*

stvenog osiguranja prema ovom zakonskom prijedlogu oslobođaju se osigurane osobe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje čiji ukupni prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno ne prelazi 40% proračunske osnovice. Također se predlaže da osiguranik - umirovljenik samac ostvaruje pravo na oslobođanje od plaćanja razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja ako njegov pripadajući prihod u prethodnoj kalendarskoj godini ne prelazi 52% proračunske osnovice.

Sukladno prijedlogu ovog zakona pod prihodom smatraju se svi primici koje obitelj ostvari na ime dohotka od

nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja, te svi drugi primici ostvareni prema posebnim propisima.

Zahtjev za ostvarivanje navedenog prava s dokazima o ukupnom prihodu obitelji u prethodnoj kalendarskoj godini osigurana osoba podnosi područnom uredu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, nadležnom prema prebivalištu osigurane osobe.

Predlaže se da zahtjevi, rješenja, potvrde i druge isprave u postupku ostvarivanja prava iz ovoga Zakona, kao i tužbe, te sudske odluke u upravnim sporovima budu oslobođeni od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi.

Zakonskim prijedlogom uređuje se i obveza osigurane osobe koja je ostvarila ovo pravo da nadležnom područnom uredu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prijavi svaku promjenu svog statusa temeljem kojeg je i ostvarila to pravo.

Prijedlogom ovoga zakona uređuje se i obveza korisnika prava na oslobođanje od plaćanja razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja da Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje naknadi štetu ako ostvari pravo na temelju neistinitih i netočnih podataka za koje je znao ili morao znati da su neistiniti i netočni ili ako u određenom roku ne prijavi promjene koje uzrokuju gubitak tog prava, a znao je ili morao znati za te promjene.

Provedba ovoga Zakona neće zahtijevati dodatna sredstva iz državnog proračuna.

Prema podacima Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži broj korisnika koji primaju doplatu za djecu, a imaju prihod po članu kućanstva ispod 1.330,40 (40% proračunske osnovice) jest 306.465 osoba. Primjenom tih podataka, a vezano uz prosječni broj članova obitelji u RH (3,10) procjenjuje se da

će broj osoba koji će biti oslobođan od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite na temelju predloženog prihodovnog cenzusa biti 950.041.

Sukladno svemu navedenom, koristeći dostupne i iznesene podatke moguće je dati približnu procjenu da će provedbom ovoga Zakona jedan do jedan i pol milijun osiguranih osoba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje biti oslobođeno suplaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

Pri tome treba uzeti u obzir i činjenicu da je pored prihodovnog cenzusa, drugim osnovama utvrđenim člankom 18. stavkom 4. podstavkom 1, 2. i 3. važećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju u cijelosti zajamčeno plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje djeci do 18. godine života, osobama s invaliditetom i drugim osobama kojima se priznaje pomoć druge osobe u obavljanju većine ili svih životnih funkcija prema posebnim propisima, osobama koje imaju najmanje 80% tjelesnog oštećenja prema propisima o mirovinskom osiguranju, odnosno prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ili prema drugom posebnom zakonu.

## Razlike u odnosu na prvo čitanje

Uvažavajući primjedbe i prijedloge Odbora za zakonodavstvo doraden je izričaj članaka 4, 6. i 8. Prijedloga zakona, te su preispitane i djelomično izmijenjene visine novčanih iznosa zapriječenih kazni za prekršaj u članku 14.

Prihvaćajući primjedbe Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo tekst Prijedloga zakona usklađen je sa Zakonom o porezu na dohodak, Zakonu o dječjem doplatku, te Zakonu o socijalnoj skrbi. Razmotrena je mogućnost selektivnog pristupa za najugroženije kategorije stanovništva, te je uveden poseban cenzus za osiguranike - umirovljenike samce.

## Prijedlozi i mišljenja koji nisu prihvaćeni

Na prijedlog Odbora za zakonodavstvo preispitana je odredba članka 12. Prijedloga zakona (sada članak 13.) u pogledu instituta naknade štete. Vezano uz prijedlog da se

umjesto naknade štete utvrdi obveza povrata sredstava ostvarenih bez pravnog osnova, a imajući u vidu odredbe Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Narodne novine", br. 94/01) o obvezi osigurane osobe na naknadu štete Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje u slučaju ostvarenja primanja iz sredstava tog Zavoda na osnovi neistinitih ili netočnih podataka, predlagatelj je smatrao prihvatljivijim odgovarajuće rješenje o naknadi štete kako je uređeno i ovim Konačnim prijedlogom zakona.

## RADNA TIJELA

**Odbor za zakonodavstvo** podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga nema primjedbi osim već gore iznijetog prijedloga.

**Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** raspravio je Konačni prijedlog zakona kao matično radno tijelo. Sjednici Odbora bili su nazočni predstavnici Matice umirovljenika Hrvatske, Sindikata umirovljenika Hrvatske i Društva "Hrvatski umirovljenik". U raspravi je ocijenjeno da je donošenje ovog Zakona nužno, jer je on dio započete reforme zdravstvenog sustava i utvrđivanja obveze osiguranika da djelomično snose troškove zdravstvene zaštite.

## Kategorija umirovljenika - samaca

Positivnim je ocijenjena odredba članka 2, koji uvodi selektivni pristup za najugroženije kategorije stanovništva, određivanjem posebnog cenzusa za umirovljenike samce.

Također članak 12. Zakona uvodi olakšicu u postupku ostvarivanja prava za oslobođanje plaćanja dijela troška zdravstvene zaštite, oslobođanjem od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi.

Članovi Odbora izrazili su zadovoljstvo činjenicom što su temeljem primjedbi ovog Odbora, usklađene odredbe ovog Zakona s odredbama Zakona o porezu na dohodak, Zakona o dječjem doplatku, te Zakona o socijalnoj skrbi.

U raspravi je izraženo mišljenje da, uz uvažavanje teškog položaja znatnog broja umirovljenika koji ostvaruju mirovinu u neznatnom iznosu iznad utvrđenog prihodovnog cenzusa, te time nisu oslobođeni

plaćanja participacije, ipak ne bi bilo opravdano taj cenzus povećavati, odnosno širiti krug osiguranika koji su oslobođeni plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite. Ovo stoga, istaknuto je, što bi time postao upitan financijski smisao instituta plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite.

U raspravi je, međutim, istaknuto da dopunsko osiguranje, prema odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju koje djeluje po principu solidarnosti, posebnim povlasticama za umirovljenike, u odnosu na visinu police, u znatnoj mjeri ublažava teret plaćanja troškova zdravstvene zaštite.

Brojni zahtjevi dobrovoljnih davalca krvi upućeni su ovom Odboru s prijedlogom da im se u Zakonu, djelomično ili u cijelosti osigura plaćanje zdravstvenih usluga na teret sredstava HZZO-a, a vezano uz broj davanja krvi. Nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja, da će se ovo pitanje riješiti izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju koji će uskoro biti upućen u saborsku proceduru, odustali su od svojih zahtjeva.

Članovi Odbora su većinom glasova podržali donošenje Zakona o oslobođanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

## RASPRAVA

Uvodno je predstavnik predlagatelja, ministar zdravstva, gospodin mr.sc. **Andro Vlahušić** obrazložio Konačni prijedlog.

Rekao je da je učinjeno nekoliko izmjena u odnosu na prvo čitanje. Prva izmjena se odnosi na tretiranje

*Zakon ipak vodi računa o najsiromašnijim i ekonomski najugroženijim kategorijama stanovništva, a na taj način ne bi smjelo doći do ugrožavanja ustavnog prava na zdravstvenu zaštitu i njenu dostupnost svim kategorijama ljudi bez obzira na ekonomsku snagu i moć.*

umirovljenika samaca. Po prvom prijedlogu zakona svi umirovljenici bi bili oslobođeni plaćanja participacije,

ukoliko njihov prihod po članu domaćinstva iznosi 1330 kuna ili 40% proračunske osnovice. Po novom Prijedlogu zakona umirovljenici samci imaju 52% proračunske osnovice, ili 1720 kuna.

Druga značajna novina je da ako jedan član obitelji prikupi dokumente o oslobađanju onda se to odnosi na sve članove obitelji. To su dvije najveće novine, istaknuo je ministar Vlahušić.

Tada su riječ uzeli izvjestitelji odbora.

U ime **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** govorila je gospođa **Snježana Biga-Friganović (SDP)**, što smo gore iznijeli u prikazu radnih tijela.

Zatim je, u ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorila zastupnica **Jadranka Reihl-Kir (SDP)**. Rekla je da je Prijedlog zakona zapravo provedba odredbi članka 18. stavka 4. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Za razliku od prvoga čitanja, važno je naglasiti da je Konačni prijedlog značajno popravljen, te su utvrđene i dvije stope cenzusa. Tako se plaćanja oslobađaju osigurane osobe čiji ukupni prihod u prethodnoj kalendarskoj godini po članu obitelji mjesečno ne prelazi 40% proračunske osnovice, što znači da one osobe čiji prihodi po članu obitelji su manji od 1330 kuna, ne bi plaćali participaciju ili se ne bi morali dodatno osigurati. Osim toga osiguranik umirovljenik samac ima pravo na oslobađanje od plaćanja zdravstvene zaštite ako njegov prihod prelazi 52% proračunske osnovice odnosno 1729 kuna. Klub zastupnika SDP-a glasovat će za ovaj zakon.

U ime **Kluba zastupnika HSLs-a** govorila je zastupnica **Darinka Orel (HSLs)**.

### Novi kriterij - dohodovni cenzus

Rekla je da će Klub zastupnika HSLs-a podržati Konačni prijedlog zakona jer je on bitno poboljššan u odnosu na prvo čitanje. Ono što je bitno naglasiti je da je konačno kriterij za izuzeće dohodovni cenzus, a ne pripadanje određenoj grupaciji kao što je tijekom ovih 10, 11 godina bio slučaj.

Kriterij dohodovnog cenzusa znači da će se situacija bitno izmijeniti na način da više neće 1,3 milijun osiguranika koji su zaposleni plaćati zdravstvenu zaštitu za 2,9 milijuna stanovnika, pa će sada ovaj odnos 30% prema 70% biti izmijenjen tj. neće više

70% stanovništva biti izuzeto od plaćanja, nego svega 30%, a 70% stanovništva će sukladno svojem dohodovnom cenzusu, svojim prihodima sudjelovati u osiguranju svoje zdravstvene zaštite. Dakle, manji dio je plaćao za veći koji je bio oslobođen. Uvodi se poseban cenzus za osiguranike umirovljenike i njime je omogućeno da budu izuzeti od plaćanja troškova u visini 52% proračunske osnovice što je iznos od 1729 kuna za razliku od ostalih osiguranika čiji je dohodovni cenzus 1330 kuna, odnosno 40% proračunske osnovice.

Druga važna novina je članak 12. kojim je prihvaćen prijedlog zastupnice Darinke Orel, a koji je iznijela i ime Kluba zastupnika HSLs-a u prvom čitanju, da se razmotri mogućnost oslobađanja plaćanja troškova za dokumente koje su osigurane osobe dužne podnijeti da bi bili oslobođeni od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite. Radi se o 7 dokumenata, a usluge javnog bilježnika građani bi morali platiti. Na ovaj način odredbom članka 12. oslobođeni su od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi.

Osvrnula se na članak 13. u kojem se utvrđuje da je osigurana osoba dužna Zavodu nadoknaditi štetu. Smatra da ova odredba nije dostatna u smislu da se utvrđuje naknada štete ako netko na osnovi neistinitih i netočnih podataka ostvari pravo oslobađanja od plaćanja dijela troškova. Klub zastupnika HSLs-a podnio je amandman u kojem utvrđuje da se naknada štete utvrđuje sukladno odredbi članka 122. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojim je ta naknada šteta utvrđena na način da će Zavod dokazati i pozvati osiguranu osobu, pravnu ili fizičku da namiri štetu, rok u kojem mora namiriti štetu i isto tako da se utvrdi da Zavod ima pravo na zateznu kamatu od dana nastale štete.

Klub zastupnika HSLs-a podržava Konačni prijedlog zakona.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Miroslav Furdek, dr.med. (HSS)**. Reka je da je ovo Zakon kojim se ispunjava obveza nastala člankom 18. stavkom 4. i podstavkom 4. Zakona o zdravstvenom osiguranju, koji je stupio na snagu 1. siječnja ove godine.

Zakon o zdravstvenom osiguranju predviđa plaćanje dijela zdravstvenih usluga ili nazovimo to tzv. parti-

cipacijom bilo da ga osigurana osoba plaća sama ili kroz dobrovoljno dopunsko zdravstveno osiguranje.

"U članku 18. Zakona o zdravstvenom osiguranju navode se one kategorije stanovništva koje tu tzv. participaciju ne bi plaćale i ne plaćaju. Znači, to su djeca do 18-te godine života, osobe s invaliditetom i druge osobe kojima se priznaje pomoć druge osobe, osobe koje imaju najmanje 80% tjelesnog oštećenja prema propisima o mirovinskom osiguranju, odnosno prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, kao i tjelesno hendikepirane osobe, zatim hrvatski ratni vojni invalidi Domovinskog rata, čije oštećenje organizma je posljedica ranjavanja sudjelovanjem u Domovinskom ratu i ovo što je najbitnije za ovaj Zakon, čiji prihod ne prelazi određeni iznos". Zastupnik ističe da je najbitniji dio Konačnog prijedloga zakona članak 2. koji govori da se oslobađaju sve one osigurane osobe čiji ukupni prihod u prethodnoj kalendarskoj godini iskazan po članu obitelji mjesečno ne prelazi 40% proračunske osnovice, što bi značilo da je prihodovni cenzus u iznosu od 1330 kuna po članu obitelji.

Pozdravljaju što je predlagatelj prihvatio, pa zatim i uvrstio u drugo čitanje ovog zakona jednu iznimku, a to da uvodi pojam osiguranik umirovljenik samac koji ima pravo na oslobađanje od plaćanja razlike ukoliko mu pripadajući prihod u prethodnoj kalendarskoj godini ne prelazi 52% proračunske osnovice ili u apsolutnom iznosu od 1729 kuna.

"Na prvi pogled to izgleda poprilično nepravedno jer smo dio umirovljenika izvukli iz sustava, jer ipak ćemo dio onih koji su najveći potrošači zdravstvenih usluga dovesti u situaciju da moraju neke usluge dodatno platiti. No, shodno onome što se uspjelo saznati iz Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje kada se govori o polici dobrovoljnog dopunskog zdravstvenog osiguranja predviđa se da bi ta polica bila negdje oko 80 kuna, ali se predviđa modalitet za umirovljenike koji bi prešli dohodovni cenzus od 1330 ili samci od 1729 kuna da bi ta polica dopunskog osiguranja bila sa 50%-tnim popustom što bi značilo da bi sa cca 400 kuna godišnje njima osigurali sva prava, što po nama u Klubu zastupnika HSS-a je jedno prijelazno rješenje."

Rekao je da njihov Klub podržava ovaj Zakon koji je ipak vodio računa o najsiromašnijim i ekonomski najugroženijim kategorijama stanovništva, a na taj način ne bi smjelo doći do ugrožavanja ustavnog prava na zdravstvenu zaštitu i njenu dostupnost svim kategorijama ljudi bez obzira na ekonomsku snagu i moć.

Također pozdravljaju članke 7. Konačnog prijedloga, koji će omogućiti "manje administriranja i manje hodanja svih članova obitelji onih koji su ostvarili pravo".

Podržavaju i članak 12. koji kaže da su svi zahtjevi, rješenja i potvrde koje treba priložiti da bi se moglo ostvariti pravo, oslobođeni od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi ukoliko dođe do upravnih sporova. To je još jedan pokazatelj da se vodi računa o ljudima čija platežna moć nije osobito velika.

### **50 darivanja krvi za muškarce i 35 za žene izuzetno je vrijedan dar kojeg čovjek dobrotom poklanja bolesnim ljudima i posredno našem zdravstvu.**

Klub zastupnika HSS-a smatra da je potrebno donošenje ovog zakona, ali upozoravaju da se već dosta kasni s njime, naime, primjena se može očekivati tek 1. svibnja ove godine.

Smatraju da će ipak biti potrebna intervencija Vlade RH kako bi zdravstveni sustav nastavio funkcionirati na ovom ili još boljem nivou i kako osiguranici ne bi upravo zbog financijskih poteškoća došli u situaciju da ne mogu dobiti adekvatnu i stručnu pomoć koju zaslužuju.

### **Davanje više novca za istu uslugu**

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Osvrnuo se na prihodovni cenzus od 1330 kuna, što smatraju da je premalo. "Ako je minimalna plaća s kojom barata hrvatska Vlada kad računa doprinose 1700 kuna onda je jasno da je ovdje potrebno ići na korekciju, tako da taj minimalni cenzus, minimalni prihod koji limitira to hoće li netko imati pravo na oslobađanje participacije ili ne, bude 1700 kuna, a ne 1330 kuna", rekao je zastupnik Tadić.

Rekao je da je logično da je posebna skrb potrebna za umirovljenike i da je zato dobro da su oni izdvojeni, posebno umirovljenici samci u posebni stavak. Međutim, smatra da treba voditi računa o tome da su umirovljenici ljudi koji su najviše izloženi potrebi korištenja usluga hrvatskog sustava zdravstvene zaštite i da su to osobe koje i inače trebaju najveće troškove za liječenje, te zato drže da je nekorektno da je i za umirovljenike imovinski cenzus samo 52% proračunske osnovice. "Bojimo se da će jedan preveliki broj umirovljenika biti u poziciji da ne bude oslobođen od plaćanja participacije".

U članku 4, u stavku 2. govori se o tome da se pod drugim primicima podrazumijeva naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad, bolovanje. Zastupnici u Klubu zastupnika HSP-HKDU-a smatraju da je doista cinično da se pod tim drugim primicima smatra i naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad, odnosno bolovanje, jer je potpuno jasno da ako je čovjek bolestan da ima i više troškova za liječenje. Po njima bi trebalo stavak 2. brisati, dakle da naknada za bolovanje ne bude računata kao prihod, odnosno da se ona ne računa u ukupnom cenzusu.

Zastupnik Tadić je rekao da je ovaj zakon nastavak zdravstvene reforme koja rezultira sve većim teretom za same građane, odnosno preciznije rečeno znači davanje više novca za jednaku uslugu i to je najveći problem sa zdravstvenom reformom.

Smatra da je dug u zdravstvu posljedica eksperimenata Ministarstva financija sa tzv. smanjivanjem cijene rada.

"Ti eksperimenti s financiranjem zdravstvene zaštite doveli su do tog manjka i zato je doista neshvatljivo da se to sada pokušava prelomiti preko leđa onih kojima je zdravstvena pomoć najpotrebnija, a to su sami bolesnici i to u prvom redu umirovljenike. Riječ je o udaru na zdravstveni standard po receptu Svjetske banke i MMF-a, a koji rezultira time da se za istu uslugu sada plaća više novca".

Osvrnuo se i na članak 8. i s njim u svezi nepotrebno birokratiziranje. Istaknuo je potrebu za uvođenjem kompjutoriziranog centralnog državnog informacijskog sustava koji bi sadržavao centralizirane i umrežene podatke o svakom državljaninu. Kada bi to bilo realizirano, a to se može, a to je i dio plana informa-

tizacije državne uprave, onda bi doista bilo nepotrebno da svaki umirovljenik skuplja ovu cijelu papirologiju koja se navodi u članku 8, smatra zastupnik. Rekao je na kraju da njihov Klub ne može prihvatiti ovakav zakon.

Zastupnica **Darinka Orel (HSL)** javila se za ispravak netočnog navoda. Rekla je da je istina da je najniža osnovna plaća 1700 kuna, ali u bruto iznosu, a neto iznos je oko 1330 kuna, što je otprilike ovaj dohodovni cenzus 40% proračunske osnovice i negdje oko 12% zaposlenih prima otprilike osnovne plaće.

Zastupnica **Ljiljana Kuhta (SDP)** govorila je o dobrovoljnim davateljima krvi. Prema novom zakonu o zdravstvenom osiguranju dobrovoljni davatelji i to samo oni koji su krv darovali 100 i više puta oslobođeni su 5% participacije i zdravstvene usluge. "Mišljenja sam da je 50 darivanja krvi za muškarce i 35 za žene izuzetno vrijedan dar kojeg čovjek dobrotom poklanja bolesnim ljudima i posredno našem zdravstvu. Kada čovjek počinje s darivanjem ne razmišlja o budućim olakšicama niti o nekom rekordnom broju, ali kada ga već dosegne onda je sigurno ugodan osjećaj dobiti neku olakšicu kao nagradu i zahvalnost društva za ono dobro što je učinio", rekla je zastupnica.

Nije nevažna činjenica da su davatelji krvi najzdraviji dio populacije i da vrlo rijetko trebaju zdravstvene usluge tako da je olakšica možda više simbolične naravi. Možemo je protumačiti kao dodatni motiv za davatelje krvi, naglasila je zastupnica.

Tada je završnu riječ dao predstavnik predlagatelja, mr.sc. **Andro Vlahušić**.

Osvrnuo se na dobrovoljne davatelje krvi, te rekao da je Ministarstvo zdravstva i Vlada RH već uputila prijedlog prema Saboru da se u novom Zakonu o zdravstvenom osiguranju, odnosno prijedlogu izmjena i dopuna ugradi i ova odredba koja se tiče dobrovoljnih davalaca brojkom već od 25 i 50 darivanja.

Rekao je da nije točno da sada postoji ista razina zdravstvene usluge za više novaca. Naime, zdravstvo je skupo, tehnološki prati ono što se događa u svijetu, tu su novi lijekovi, nove aparature, a nažalost, to sve košta. Nije Ministarstvo financija obmanulo hrvatsku javnost, kao što to ne radi ni Hrvatski sabor, "jednostavno se moramo nositi s tim

problemima". Jedna od mogućnosti je to da sami osiguranici plaćaju osobno više, naš Zakon je izrazito u ovom dijelu liberalan.

"Prema našim procjenama od 950 tisuća umirovljenika 700 do 750 tisuća umirovljenika neće plaćati participaciju, znači manje od 20% će plaćati participaciju i to samo za sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu, prema tome to je sustav koji tek počinje i on je vrlo socijalan i nadam se takvog su ga prepoznale sve umirovljeničke udruge", zaključio je ministar.

OVIME JE ZAVRŠILA RASPRAVA O TEKSTU PRIJEDLOGA ZAKONA.

### IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Zastupnica **Darinka Orel (HSL)** u ime **Kluba zastupnika HSL-a** podnijela je amandman na članak 13. Konačnog prijedloga zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite. Naime, u prvoj rečenici stavka 1. iza riječi "naknaditi štetu" treba dodati riječi "sukladno odredbi članka 122. Zakona o zdravstvenom osiguranju". Obrazloženje je da s obzirom na to da je nužno utvrditi visinu, rok i način na koji se treba nadoknaditi nastala šteta, a što je regulirano odredbom članka 122. Zakona o zdravstvenom

osiguranju, predlaže se navedeni amandman.

Kao predstavnik predlagatelja, gospodin Ante Bilić, zamjenik ministra zdravstva, očitovao se o podnesenom amandmanu gospode zastupnice Orel. Rekao je da Vlada prihvaća amandman.

**Tada su zastupnici glasovali o Konačnom prijedlogu zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite. Zakon je prihvaćen jednoglasno, sa 87 glasova "za", u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanom.**

S.F.

## PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU FAKULTATIVNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O PRAVIMA DJETETA GLEDE UKLJUČIVANJA DJECE U ORUŽANE SUKOB; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU FAKULTATIVNOG PROTOKOLA UZ KONVENCIJU O PRAVIMA DJETETA O PRODAJI DJECE, DJEČJOJ PROSTITUCIJI I DJEČJOJ PORNOGRAFIJI

# Sprječavanje kršenja osnovnih prava djece

Nakon objedinjene rasprave, Hrvatski sabor jednoglasno je donio predložene zakone. Time je Republika Hrvatska postala stranka tih protokola koji je obvezuju na poduzimanje svih mogućih mjera kako bi se osiguralo da pripadnici Oružanih snaga koji još nisu navršili 18 godina ne sudjeluju izravno u neprijateljstvima te se ne unovačuju prisilno u Oružane snage, te zabranila prodaja djece, dječja prostitucija i dječja pornografija uz osiguranje da se navedena djela i aktivnosti u cijelosti obuhvate kaznenim pravom.

### O PRIJEDLOZIMA

**zakona o potvrđivanju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe ...**

Države stranke ovog Protokola poduzele bi sve moguće mjere kako bi osigurale da pripadnici njihovih oružanih snaga koji još nisu navršili

18 godina ne sudjeluju izravno u neprijateljstvima te se ne unovačuju prisilno u oružane snage. Svaka država tako je dužna poduzeti sve potrebne pravne, upravne i druge mjere za osiguranje učinkovite provedbe odredbi ovog protokola u okviru svoje nadležnosti. Svaka država također je dužna Odboru za prava djeteta podnijeti izvješće u razdoblju od dvije godine nakon stupanja na snagu Protokola za tu državu stranku davajući sveobuhvatne informacije o mjerama koje je poduzela za provedbu odredbi

Protokola uključujući mjere poduzete za provedbu odredbi o sudjelovanju u neprijateljstvima i novačenju u oružane snage.

### ... te Zakona o potvrđivanju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji

Države stranke će zabraniti prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju te su dužne osigurati da se kao minimum navedena djela i aktivnosti u cijelosti obuhvate kaznenim pravom, bilo da su te povrede počinjene u državi ili inozemstvu te na pojedinačnoj ili organiziranoj osnovi. Države stranke Protokola pružit će mjere pomoći u istrazi ili kaznenom postupku ili postupku izručenja pokrenutom glede prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije uključujući pomoć u dobivanju dokaza koji su im na raspolaganju potrebnih za postupak. Države stranke također će ispuniti svoje obveze u skladu sa svim međunarodnim ugovorima ili drugim sporazumima o međusobnoj pravnoj pomoći koji postoje među njima. U odsustvu takvih međunarodnih ugovora ili sporazuma države stranke će jedna drugoj pružiti pomoć u skladu s unutarnjim zakonodavstvom. Države stranke dužne su usvojiti odgovarajuće mjere za zaštitu prava i interesa djece žrtava od praksi zabranjenih temeljem ovog Protokola u svim fazama kaznenog postupka, a dužne su usvojiti ili ojačati, primjenjivati i objavljivati zakone, upravne mjere, socijalne strategije i programe za sprječavanje povreda navedenih u ovom Protokolu. Posebna će se pozornost obratiti zaštiti djece koja su posebno ranjiva na te postupke. Države stranke dužne su poduzeti sve potrebne korake za jačanje međunarodne suradnje multilateralnim, regionalnim i bilateralnim sporazumima za sprječavanje, otkrivanje, istraživanje, sudsko gonjenje i kažnjavanje osoba odgovornih za djela koja uključuju prodaju djece, dječju prostituciju, dječju pornografiju i turizam u svrhe seksualnog iskorištavanja djece. Države stranke također su dužne promicati međunarodnu suradnju i koordinaciju između svojih tijela, državnih i međunarodnih nevladinih organi-

zacija i međunarodnih organizacija. Suradnja bi se ostvarivala i na planu pomaganja djeci žrtava u njihovom tjelesnom i psihološkom oporavku te socijalnoj integraciji. Svaka država, stranka Protokola dužna je podnijeti u razdoblju od dvije godine nakon stupanja na snagu ovog protokola za tu državu stranku izvješće Odboru za prava djeteta sa sveobuhvatnim informacijama o mjerama koje je poduzela za provedbu odredbi ovog Protokola.

### RADNA TIJELA

Donošenje predloženih zakona podržali su **Odbor za zakonodavstvo, Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** te **Odbor za obitelj, mladež i šport**.

**Odbor za zakonodavstvo** ujedno je podnio i tri amandmana kojima bi se nomotehnički uredio tekst članaka 2, 3. i 4. obaju zakona.

### RASPRAVA

Budući da je Hrvatski sabor proveo objedinjenu raspravu o ova dva zakonska prijedloga zamjenik ministra rada i socijalne skrbi **dr. Bože Borko Žaja** je uvodno rekao kako nije potrebno podrobnije obrazlagati dramatična i grozna obilježja anticivilizacijskih i kriminalnih pojava kao što je uključivanje djece u oružane sukobe, trgovina djecom, dječja prostitucija i dječja pornografija. Iskazao je potom očekivanje da će stoga oba zakona dobiti, kako je rekao, opće suglasje Hrvatskog sabora.

### Čovječanstvo je na teškom iskoraku

Globalizirani svijet traži globalnu odgovornost te osjetljivost za pravo na poželjni način življenja, održivu budućnost, slobodu i druga temeljna prava svim ljudima, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a dr.sc. **Ante Simonić (HSS)**. Dodao je kako u protivnom civilizacijska, kulturološka, gospodarska, demokratska, financijska, vojna, rasna, spolna i druga neravnoteža ugrožavaju i sam opstanak ljudske civilizacije. Iznio je potom niz podataka o porastu siromaštva u svijetu, nepismenosti

stanovništva, te nestanku djece, zaključivši da se očito čovječanstvo nalazi pred novim izrazito teškim iskorakom. Mišljenja je da svatko mora otkriti i maksimalno koristiti prostor vlastite slobode te se mora osposobiti za inicijative koje odgovaraju zahtjevima njegovog društva. Smatra dalje kako se odnos prema djeci mora temeljiti na

*Globalizirani svijet traži globalnu odgovornost te osjetljivost za pravo na poželjni način življenja, održivu budućnost, slobodu i druga temeljna prava svim ljudima; u protivnom civilizacijska, kulturološka, gospodarska, demokratska, financijska, vojna, rasna, spolna i druga neravnoteža ugrožavaju i sam opstanak ljudske civilizacije.*

ciljevima i namjerama proglašenim u Povelji Ujedinjenih naroda, Statutu UNESCO-a i općoj deklaraciji o ljudskim pravima. Istaknuo je da dijete treba biti u potpunosti pripremljeno za samostalan život u društvu te odgojem u duhu mira, dostojanstva, tolerancije, slobode, ravnopravnosti i solidarnosti. Klub zastupnika HSS-a, naglasio je, zalaže se za čuvanje ljudskih prava i to na temelju Deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda, na temelju Pariške povelje za novu Europu, te na temelju zaključaka Kopenhavske i Moskovske konferencije. Drži da golemi dio proklamiranih ciljeva koji se nalaze u navedenim dokumentima nije ostvaren, jer od gladi trenutno umire više od 50 tisuća ljudi mahom djece. Na kraju izlaganja samo je zaključio da Klub zastupnika HSS-a podržava donošenje predloženih zakona.

### Ratifikacija pridonosi međunarodnom ugledu Hrvatske

U ime Kluba zastupnika SDP-a o Prijedlogu zakona o potvrđivanju Fakultativnih protokola uz konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe

govorila je **Sanja Borovčak (SDP)**. Smatra da je vrlo značajno da se ovi Zakoni usvajaju upravo sada jer će se, kaže, u svibnju održati zasjedanje Glavne skupštine Ujedinjenih naroda posvećeno djeci na kojem će sudjelovati i naš Predsjednik. Smatra da će tako ta dva protokola itekako pridonijeti ugledu Republike Hrvatske koja bi tako među mnogima potvrdila svoje opredjeljenje za provođenje Konvencija o pravima djeteta kao izraz svoje dosljedne politike u zaštiti interesa djece. Naglasila je potom da je jedan od alarmantnih trendova u oružanim sukobima učešće djece kao vojnika, dodavši kako su u posljednjih 30 godina mnoge vlade regrutirale i do 10 tisuća djece. Na kraju je zaključila da će se prihvaćanjem Protokola o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe Republika Hrvatska pridružiti borbi za ostvarivanje dječjih prava iz Konvencije o pravima djeteta što Klub zastupnika bezrezervno podržava.

O Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji u ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Ljiljana Kuhta (SDP)**. Rekla je da je Republika Hrvatska postala strankom Konvencije o pravima djeteta 8. listopada 1991. godine i dosadašnja aktivnost Vlade i Hrvatskog sabora išla je u smjeru realizacije pojedinih članaka Konvencije. Potvrđivanjem ovog Protokola Hrvatska bi jasnije iskazala svoje daljnje opredjeljenje za provođenje dosljedne politike za zaštitu interesa djece, istaknula je zastupnica. Osvrnula se potom na porast zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece u svijetu navevši podosta primjera. Kao veliku opasnost te vrste navela je i Internet putem kojeg, kaže, mnoga djeca bivaju seksualno maltretirana. Mišljenja je da je potrebno posvetiti više pozornosti poboljšanju socijalnog okruženja u kojem se javljaju takvi zločini kao rezultat otuđenja, socijalne nepravde, siromaštva te pomanjkanja poštovanja i zaštite prava djeteta. Zaključila je da Klub zastupnika SDP-a zaštitu djece drži dužnošću i obvezom te stoga snažno podržava donošenje predloženog Zakona.

Za pojedinačnu raspravu od deset minuta prvi se prijavio **Željko Malević (SDP)**. Izrazio je žaljenje što je ovoliko

malo zastupnika na raspravi što, kaže, govori o tome kako ignoriranju ovog problema nije svojstveno samo malograđanskim strukturama nego i u institucijama gdje to ne bi smio biti slučaj. Istaknuo je da svijet u kojem živimo nije Edenski vrt nego Dolina suza, vrlo je surov, pun nepravde, ratova te je najokrutniji prema najbеспomoćnijima, a to su djeca. Predložene zakone drži jako dobrima jer protokoli nude mnoga rješenja koja nisu definirana našim kaznenim sustavom. Konstatirao je potom kako je Republika Hrvatska postala strankom Konvencije o pravima djeteta 8. listopada 1991. te upitao bivšu vlast zašto je tek 1998. godine prihvaćen stavak 1. članka 9. Konvencije o sprječavanju dječje prostitucije, pornografije i prodaje djece. Izrazio je nadu u to da će Hrvatska ispuniti uvjete koji se tiču izvješćivanja nadležnih međunarodnih tijela o tome koje će zakonodavne poteze povući te koje će legislativne intervencije napraviti na poboljšanju položaja djece u našoj zemlji. Uvjeren je da će to postati općeprihvaćeni, moralni, civilizacijski i ljudski problem koji neće ostavljati rezerve i zadržske ni po jednoj odredbi predloženih protokola.

Za riječ se javio **Drago Krpina (HDZ)**. Rekao je da mu nije jasno što to bivša vlast nije prihvatila. Naglasio je kako se sada raspravlja o Fakultativnom protokolu uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji te mu nije jasno o kojih to sedam godina gospodin Malević govori.

Ja sam samo pitao zašto je bilo rezervi oko prihvaćanja stavka 1. članka 9. Konvencije o pravima djeteta, odgovorio je **Željko Malević**.

## Trgovina djecom jest trgovina ljudskom bijedom

**Marijana Petir (HSS)** svoje je izlaganje započela iznijevši niz podataka o zlostavljanju djece i njihovom lošem socijalnom položaju diljem svijeta, kao što je trgovina djecom ili dječja prostitucija. Smatra da bi se tim problemom trebalo ozbiljnije pozabaviti i poboljšati učinkovitost policijskog djelovanja i pružanja pomoći pojedinim žrtvama trgovanja. Osnova uspješne strategije borbe protiv trgovine ljudima osobito ženama i djecom je, kaže, iskrena

politička odluka koja bi se manifestirala kroz donošenje nacionalnog plana akcije s mjerama prevencije, edukacije, pomoći i zaštite žrtvama koji još jedino Hrvatska u cijeloj regiji nema. Naglasila je da trgovina djecom jest trgovina ljudskom bijedom i predstavlja najgrublje kršenje ljudskih prava, slobode i dostojanstva. Zaključila je potom kako djeci treba omogućiti da prežive svoje djetinjstvo uz sva zagaranirana prava čemu će pridonijeti i donošenje Zakona o potvrđivanju ova dva protokola.

Za riječ se javila i **Snežana Biga-Friganović (SDP)**. Rekla je kako je razlog njenom javljanju snažno podržavanje Protokola koje će Hrvatski sabor ratificirati. Drži da se države nisu u stanju na adekvatan način boriti s različitim oblicima kriminala jer kriminal poprima različite oblike, vrlo brzo napreduje i nisu ga u stanju pratiti nacionalna zakonodavstva pa ni konvencije u okviru međunarodnih institucija. Upravo zbog toga, kaže, potreban je angažman različitih organizacija i različiti projekti koji će u danom trenutku prepoznati žrtvu i pomoći joj.

Svoju podršku predloženim zakonima izrazio je i **Drago Krpina**. Upitao je hoće li pred tim protokolima i konvencijama stvarno uzmaknuti zločinačke organizacije koje djeci pripremaju i stvaraju pakao poroka. Smatra ipak da ne. Uzrok takvom ponašanju vidi u dubokoj civilizacijskoj dekadenciji te krizi obitelji kao prirodnom ambijentu odrastanja. Drži dalje da odrasli, osobito oni koji se have politikom nemaju dovoljno hrabrosti odgovoriti na pitanje kada se postaje djetetom te, kukavički žmire. Kada bismo, kaže, pokušali odgovoriti na to pitanje, onda bismo morali priznati da smo svjedoci dnevno tisuću ubojstava djece, a ne samo trgovine djecom. Još je jednom na kraju podržao protokole izrazivši pesimizam da oni sami po sebi neće uspješno spriječiti zlo o kojem se u njima govori.

**Marijana Petir** se javila za repliku te rekla da bi protokole ipak trebalo gledati kao jednu vrstu poticaja da se doista nešto učini. Smatra da država mora stvoriti mehanizme u društvu kako bi spriječila svaki nasilni čin. Uputila je i apel da se što prije stoga formira nacionalno tijelo i donese nacionalni akcijski plan za prevenciju trgovine ljudima, osobito ženama i djecom.

Ja sam u izlaganju dao punu potporu donošenju ovih zakona, ali sam izrazio pesimizam u pogledu njihove učinkovitosti, odnosno u postizanju ciljeva koji su u tim dokumentima deklarirani, odgovorio je **Drago Krpina**. Pojasnio je kako je izrazio i mišljenje da bi trebalo voditi računa o uzrocima tih zala. Tu je, kaže, spomenuo obitelj, jer u pravilu su sudionici tih zločinačkih poslova pojedinci koji dolaze iz nesređenih, rastrganih i uništenih obitelji.

### Prava djeteta osigurati će samo zakonska osnova i odgovarajuće ustanove

Deklaracija o pravima djeteta iz 1959. godine iznosi deset načela koja trebaju osigurati sretno djetinjstvo svakom djetetu, rekla je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Osvrnula se tada na izlaganje gospodina Malevića naglasivši da je Hrvatska pristupila toj Deklaraciji 8. listopada 1991. godine. Drži da nije dovoljno citirati tu Deklaraciju jer sve navedeno u njoj o pravima djeteta, kaže, ne možemo

osigurati ako nemamo odgovarajuću zakonsku osnovu i odgovarajuće ustanove. Ovo ne govorim samo u ime prozване bivše vlasti, nego i kao član Odbora za ljudska prava i majka troje djece, zaključila je zastupnica.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Željko Malević**. Naglasio je da u svom izlaganju nije spominjao ni jednu stranačku opciju nego je samo tražio odgovor na određeno pitanje.

Ova rasprava je pokazala bezrezervnu potporu ovim konvencijama, rekao je na kraju rasprave zamjenik ministra rada i socijalne skrbi **Bože Borko Žaja**. Odgovorio je potom na pitanje zašto je Republika Hrvatska skinula rezervu sa stavka 1. članka 9. Konvencije o pravima djeteta tek 1998. godine, budući da je ratificirala tu Konvenciju već 1991. godine. Istaknuo je kako je 1991. godine zakonodavstvo Republike Hrvatske predviđalo da centri za socijalnu skrb mogu bez prethodnog sudske uvida donijeti odluku o oduzimanju prava roditelja da žive sa svojim djetetom. S obzirom na to da se člankom 19. Ustava zajamčuje sudska kontrola zakonitosti pojedinih upravnih akata

i rada tijela koja imaju javne ovlasti, naknadno se Zakonom o upravnim sporovima omogućilo građanima da zatraže sudsku zaštitu nad odlukama upravnih tijela čime je osiguran sudski uvid u rad centara za socijalnu skrb. Tako je 26. veljače 1998. godine skinuta navedena rezerva, zaključio je zamjenik ministra. Konstatirao je kako će ratifikacija ovih dviju konvencija direktno zadužiti ministarstvo obrane, unutarnjih poslova, pravosuđa te rada i socijalne skrbi kako bi otišli dalje od deklaratornih intonacija pojedinih odredbi ovih konvencija.

Potom su prihvaćeni svi amandmani Odbora za zakonodavstvo i zastupnici su prešli na glasovanje.

**Jednoglasno (91 "za") Hrvatski sabor donio je Zakon o potvrđivanju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe, te (također jednoglasno) Zakon o potvrđivanju Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji.**

M.S.

## PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE O OSNIVANJU REGIONALNOG SREDIŠTA ZA POMOĆ U VERIFIKACIJI I PROVEDBI KONTROLE NAORUŽANJA (RACVIAC)

# Uspješan projekt Pakta o stabilnosti

Zastupnici Hrvatskoga sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Vlade Savezne Republike Njemačke o osnivanju regionalnog središta za pomoć u verifikaciji i provedbi kontrole naoružanja (RACVIAC), u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, s prihvaćenim amandmanima.

Slijedom zajedničke inicijative RH i Savezne Republike Njemačke, na sastanku III. Radnog stola Pakta o stabilnosti, održanom u Sarajevu u veljači 2000. godine, predloženo je pokretanje postupka osnivanja Regionalnog verifikacijskog središta sa sjedištem u RH. Središte je

predstavljeno i pozitivno ocijenjeno na sastanku predstavnika 18 zemalja i Ureda koordinatora Pakta o stabilnosti u srpnju 2000. godine u Berlinu.

Svrha uspostavljanja Središta je pomoć državama u regiji u provedbi postojećih međunarodnih ugovora o kontroli naoružanja, a naročito onim državama koje još nisu uspjele razviti verifikacijsku strukturu. Cilj je i unaprijediti dijalog i suradnju u regiji, kako bi se poboljšao standard provedbe sporazuma o kontroli naoružanja.

Središte bi tijekom djelovanja uključilo Albaniju, BiH, Makedoniju, Sloveniju, Grčku, Rumunjsku,

Tursku i Mađarsku, no iskazan je i interes država EU kao i SAD za sudjelovanje u radu Središta.

Temeljem pozitivne ocjene Ministarstva obrane RH, u okviru čijeg djelokruga je dana puna podrška realizaciji ovog projekta, te političke podrške osnivanju Središta od Ministarstva vanjskih poslova, u kontaktima s njemačkom stranom dogovoreno je da se pristupi izradi posebnog Sporazuma. Sporazum je potpisan 8. ožujka 2001. godine u Zagrebu, i privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja.

Sporazum o osnivanju Regionalnog središta za pomoć u verifikaciji i provedbi kontrole naoružanja

(RACVIAC) sa sjedištem u Republici Hrvatskoj (Rakitje pored Zagreba) predstavlja pravni okvir koji omogućava daljnji kvalitetan razvitak regionalnog stabilizacijskog procesa i suradnje u predmetnoj domeni. Iako je Sporazum sklopljen kao dvostrani (između Vlade RH i Vlade Savezne Republike Njemačke) otvorena je mogućnost da i vlade drugih zemalja koje namjeravaju pružiti osoblje, opremu ili financijske doprinose RACVIAC-u budu pozvane da pristupe Sporazumu, čime će predmetni Sporazum prerasti u mnogostrani ugovor, a Vlada RH bi obavljala funkcije depozitara.

RACVIAC predstavlja i jedan od uspješnih projekata Pakta o stabilnosti, kroz koji se posebno ističe važnost uloge RH kao države njegovog sjedišta i doprinosi stvaranju, na međunarodnoj razini, pozitivne uloge i aktivnosti RH na ovom području.

Provedba zakona neće zahtijevati osiguranje dodatnih financijskih

sredstava iz Državnog proračuna RH, a u djelokrugu je Ministarstva obrane i Ministarstva vanjskih poslova.

## RADNA TIJELA

**Odbor za zakonodavstvo** podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku, a na tekst Prijedloga podnosi slijedeće amandmane.

Prvi amandman je na članak 2, drugi amandman na članak 3, čime se nomotehnički uređuje izričaj.

**Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** nije imao primjedbi na tekst Konačnog prijedloga zakona. Članovi Odbora suglasni su s prijedlogom za donošenjem ovog Zakona po hitnom postupku, S obzirom na osnovna pitanja koja se predlažu urediti ovim Zakonom, ocjenjujući da je osnivanje RACVIAC-a od interesa za Republiku Hrvatsku.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio.

Pristupilo se glasovanju o amandmanima Odbora za zakonodavstvo. Predstavnik predlagatelja nije se o njima prethodno očitovao, jer nije bio prisutan.

Prvi amandman Odbora za zakonodavstvo prihvaćen je sa 65 glasova "za" i 15 "suzdržanih" glasova.

Drugi amandman Odbora za zakonodavstvo prihvaćen je većinom glasova, sa 62 glasa "za" i 12 "suzdržanih".

**Tada se glasovalo o Konačnom prijedlogu zakona. Zastupnici su jednoglasno, sa 82 glasa "za" donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade RH i Vlade Savezne Republike Njemačke o osnivanju Regionalnog središta za pomoć u verifikaciji i provedbi kontrole naoružanja (RACVIAC).**

S.F.

## PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU

**Zastupnici Hrvatskog sabora, jednoglasno i bez rasprave na plenarnoj sjednici donijeli su izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju, kojima se još jedanput produljuje rok u kojem su jedinice lokalne samouprave obvezne donijeti prostorne planove.**

Ovaj zakonski prijedlog podnijela je Vlada Republike Hrvatske, predlažući ujedno primjenu hitnog postupka. Nakon što je uvodno rezimirano ustrojstvo sustava prostornog uređenja i dosadašnja zakonska infrastruktura, predlagatelj je upozorio da je tek neznatan dio općina i gradova donio odgovarajuće nove prostorne i urbanističke planove. Prema dostupnim podacima, većina općina i gradova neće uspjeti ispuniti vremenski postavljene rokove i donijeti planove pa se predloženim tekstom uređuje produljenje važenja prostornih planova prije stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju, kao i brisanje rokova za donošenje prostornih planova prema Zakonu o prostornom uređenju. Hitan postupak je predložen jer bi se u protivnom,

prestankom važenja prostornih planova dovelo u pitanje daljnje gospodarenje, zaštita i upravljanje prostorom.

Predloženi zakonski tekst podržan je i na **Odboru za zakonodavstvo** koji je podupro njegovo donošenje ne protiveći se prijedlogu o hitnom postupku. U podnijetom Izvješću istaknuto je da na tekst Konačnog prijedloga zakona Odbor nema primjedbi.

Predloženi zakonski tekst dodatno je pred zastupnicima Hrvatskog sabora obrazložio ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja, **Božo Kovačević**. Podsjetio je da je Zakon o prostornom uređenju donesen 1994. godine, te su u dva navrata produžavani rokovi unutar kojih su jedinice lokalne samouprave bile obvezne donijeti prostorne planove. Posljednja promjena zakona bila je 2000. godine kad je određeno da je rok za donošenje svih prostornih planova 31. ožujak ove godine. Manji dio jedinica lokalne samouprave donio je ove planove, a jedna trećina nije poduzela nikakve korake za donošenje prostornih

planova. Predloženim izmjenama mijenja se članak kojim je određeno da se do navedenog roka trebaju donijeti prostorni planovi. Budući da je u saborskoj proceduri novi Zakon o prostornom uređenju koji je prošao prvo čitanje, podsjetio je ministar Kovačević, brisanjem ovog člana neće doći do bitnijih poremećaja u radu nadležnih tijela. Upozorio je ujedno da novi Zakon o lokalnoj samoupravi daje pravo Vladi Republike Hrvatske da raspusti predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave koja ne donese prostorni plan. Do sada nije primjenjivana ova odredba, ali ako se nastavi ignoriranjem obveza, Vlada će biti prisiljena posegnuti i za tom odredbom.

**Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, u nastavku rada pristupilo se glasovanju o predloženom zakonskom tekstu. Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju.**

V.Ž.

## PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O BRDSKO-PLANINSKIM PODRUČJIMA

Hrvatski sabor je bez rasprave i većinom glasova donio predloženi zakon. Predlagatelj je bio saborski Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Zakonom se predlaže uvođenje zadruga u sustav korisnika poreznih povlastica. Također se predlaže jasnije definiranje izvora sredstava za provedbu Zakona kako bi se otklonila moguća nesuglasja u tumačenju budući da postoje i druga sredstva

namijenjena razvoju obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva koja nisu navedena kao sredstva Fonda za regionalni razvoj i Fonda za zapošljavanje.

Donošenje Zakona podržao je **Odbor za zakonodavstvo**.

Za riječ se javila jedino, u ime predlagatelja, predsjednica Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, **Dragica Zgrebec**. Pojasnila je da se

predlaže izmjena članaka 12. i 25. Zakona o brdsko-planinskim područjima. U članku 12. dodalo bi se da olakšice imaju i zadruge koje se osnivaju po Zakonu o zadrugama, dok bi se u članku 25. odredilo da sredstva koja su namijenjena poticanju razvoja malog i srednjeg poduzetništva mogu biti i sredstva koja se osiguravaju na temelju posebnih propisa.

M.S.

## PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O PATENTIMA

Hrvatski sabor je većinom glasova i bez rasprave donio predloženi zakon. Glavna značajka predloženih izmjena odnosila se na članak 84. Zakona o patentima gdje je rok od 21 mjeseca za međunarodnu prijavu patenata promijenjen u 31 mjesec.

Predlaže se izmjena u članku 84. stavku 1. Zakona o patentima, u dijelu u kojem je određen rok za podnošenje Zavodu međunarodnih patentnih prijava u kojima je Republika Hrvatska naznačena radi dobivanja njezinog nacionalnog patenta. Prema predloženoj izmjeni predmetne prijave Zavodu bi se podnosile u roku od 31 mjeseca. Predloženi rok u skladu je s usvojenom izmjenom stavka 1. članka 22. PCT-a (Ugovor o suradnji na području patenata - Patent

Cooperation Treaty), koja za podnošenje predmetnih prijava određuje rok od 30 mjeseci, te neizmijenjenim stavkom 3. ovoga članka koji državama strankama dopušta da u svojim nacionalnim zakonima propišu rok koji je duži od onoga koji je određen u stavku 1. ovoga članka. S tim u svezi, napominje se, da je navedeni rok u dužem trajanju određen s ciljem da se na sve međunarodne patentne prijave koje se u Republici Hrvatskoj podnose radi dobivanja njezinog nacionalnog patenta, primjenjuje jedan jedinstveni rok, budući da je isti rok propisan i odredbom članka 84. stavka 2. Zakona o patentima koja uređuje podnošenje Zavodu međunarodnih patentnih prijava u kojima je Republika Hrvat-

ska u skladu s odredbama PCT-a izabrana kao država u kojoj se podnositelj takve prijave namjerava koristiti rezultatima njezinog međunarodnog prethodnog ispitivanja u svrhu dobivanja nacionalnog patenta.

Također se određuje stupanje na snagu Zakona danom objave u "Narodnim novinama" kako bi se omogućila njegova primjena od 1. travnja 2002. godine, tj. od datuma na koji usvojena izmjena članka 22. PCT-a stupa na snagu u svim državama strankama ovoga Ugovora.

Donošenje predloženog Zakona podržali su odbori za zakonodavstvo te za obrazovanje, znanost i kulturu.

M.S.

## NAKNADNO GLASOVANJE

### KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTICANJU RAZVOJA MALOG GOSPODARSTVA

# Malo gospodarstvo - pokretač razvitka

U siječnju 2002. Hrvatski sabor proveo je temeljitu raspravu o konačnom prijedlogu zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (o tome smo pisali u IHS-u, broj 324, na strani 3 pod naslovom: "U treće čitanje"). Tada je odgođeno glasovanje o ovom zakonskom prijedlogu. Vlada se u

međuvremenu očitovala o pristiglim amandmanima i primjedbama koje su se odnosile i na zahtjev za trećim čitanjem. Vlada je predložila 29 amandmana kojima je dijelom usvojila amandmane zastupnika, klubova i saborskih odbora. Nakon izjašnjenja o vladinim i zastupničkim

amandmanima donesen je Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva većinom glasova - 75 "za" i 19 "suzdržanih". Nije prihvaćen prijedlog zaključka Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice prema kojemu se obvezuje Vlada da Hrvatskom saboru do lipnja 2002.

**godine dostavi Program uklanjanja administrativnih prepreka razvoja poduzetništva.**

### Povučen prijedlog za treće čitanje

Odbor za zakonodavstvo, rekao je predsjednik Odbora **Josip Leko (SDP)**, svoje amandmane, prijedloge i sugestije uputio je Vladi. Vlada je putem te inicijative još jedanput razmotrila Konačni prijedlog zakona te sama predložila značajan broj amandmana. Time je usvojila date intencije i primjedbe, pa Odbor za zakonodavstvo povlači svoj zaključak o trećem čitanju. Potom su zastupnici Hrvatskoga sabora većinom glasova (91 "za" i 5 "protiv") odlučili da razmotre amandmane Vlade.

### Vlada popravila tekst svojim amandmanima

Uvodno je govorio **Ivan Knok**, zamjenik ministra za obrt, malo i srednje poduzetništvo. Prema njegovim riječima potreba za donošenjem Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva proistekla je iz strateškog opredjeljenja Vlade da malo gospodarstvo može i mora biti pokretač gospodarskog razvitka

*Strateško opredjeljenje Vlade je da malo gospodarstvo može i mora biti pokretač gospodarskog razvitka Hrvatske.*

Hrvatske. Provedena rasprava u Hrvatskom saboru pokazala je da u Konačnom prijedlogu zakona treba dopuniti i uskladiti određene odredbe, posebno oko poticajnih mjera i Hrvatske agencije za malo gospodarstvo.

Vlada je razmatrala primjedbe i prijedloge iz rasprave u Hrvatskom saboru i izradila amandmane na tekst Zakona. Pri izradi amandmana djelom su uzeti u obzir amandmani zastupnika, klubova i saborskih odbora. Izmjene se odnose na nomotehničko i jezično poboljšanje teksta. U bitnom sadržaju izmijenjene su odredbe koje se odnose na poticajne mjere te na ulogu Hrvatske agencije za malo gospodarstvo.

Po usvajanju ovog Zakona Programom razvoja malog gospodarstva utvrdit će se poticajne mjere za malo

gospodarstvo, koristeći već dvogodišnje iskustvo iz provedbe pokrenutih mjera. Tome će se dodati novi različiti oblici financijske podrške, kreditima i potporama, uklanjanje administrativnih prepreka, izobrazba i stručna pomoć poduzetnicima, uspostava institucionalne pomoći u poduzetništvu od poduzetničkih zona, centara i poduzetničkih inkubatora, poticanje inovativnosti i razvoj novih tehnologija, promidžba poduzetništva i poticanje većeg uključivanja žena i mladih u poduzetništvo.

Usklađene su i aktivnosti Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, jedinica lokalne i područne samouprave, komora, udruga i ostalih institucija u cilju poticanja razvoja malog gospodarstva.

Usvajanje ovog Zakona znači doprinos usklađivanju hrvatskog zakonodavstva s propisima Europske unije i korak naprijed prema željenom pridruživanju u sferi malog gospodarstva. Zakonom se stvara pravna osnova za poduzimanje poticajnih mjera za malo gospodarstvo. Donošenjem ovog Zakona pridonosi se ostvarivanju zacrtanih ciljeva, stvaranjem uvjeta za usklađeno djelovanje svih tijela i institucija vezanih uz poduzetništvo, zaključio je Ivan Knok.

## GLASOVANJE O AMANDMANIMA VLADE

### Najprije o Vladinim ...

Sve Vladine amandmane obrazlagao je zamjenik ministra **Ivan Knok**. Kako se ovim Zakonom predlaže i osnivanje Agencije članak 1. potrebno je dopuniti, jer se njime uređuje sadržaj Zakona. Dakle, amandmanom broj 1. dopunjuje se članak 1. s osnivanjem Agencije za malo gospodarstvo. **Amandman je prihvaćen većinom glasova.**

Amandman broj 2 odnosi se na članak 2. Njime je predloženo, rekao je Ivan Knok, brisanje riječi "gospodarske i druge" iz razloga što je njihovo navođenje ocijenjeno nepotrebnim, jer osim gospodarskih i drugih djelatnosti nema još nekih, te je dovoljno utvrditi da se radi o dopuštenim djelatnostima, čime su obuhvaćene sve vrste djelatnosti. **Amandman broj 2 prihvaćen je većinom glasova zastupnika.**

Izmjena u stavcima 2. i 3. članka 3, amandmanom broj 3, predlaže se da bi se otklonila svaka moguća dvojba i tumačenje po kojima bi se radilo o povećanju broja radnika godišnje, a u stavku 4. se riječ "kriterija" smatra suvišnom. I amandman treći prihvaćen je većinom glasova.

Amandmanom četvrtim mijenja se članak 5. Predloženom izmjenom, pojasnio je zamjenik ministra **Ivan Knok**, otklanja se različito reguliranje propisivanja kriterija za pojedine vrste poticaja, omogućuje se veći utjecaj nositelja Programa i definira sadržaj Godišnjeg plana provedbe Programa, kao provedbenog dokumenta. Također se uvodi obveza podnošenja izvješća Hrvatskom saboru. U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić (HSP)** rekao je da je kod ovog amandmana dobro to što je predviđeno da su u državnom proračunu predviđena sredstva za godišnji plan provedbe Programa. To je manjkalo, jer čemu plan ako u proračunu nisu predviđena sredstva. Dakle, držimo da je ovo puno bolje razrađeno nego u postojećem Zakonu. **Amandman broj 4 prihvaćen je većinom glasova zastupnika.**

### Kreditiranje početka posla

Amandman broj 5 odnosi se na članak 6. koji se mijenja. Izmjenom povezane su nabrojane poticajne mjere s Programom, upozorio je zamjenik ministra Ivan Knok. Brisane su one mjere čija bi provedba zahtijevala izmjenu drugih propisa, a dodatno je naglašena potreba poti-

*Poticajne mjere razvoja malog gospodarstva nedovoljno su učinkovite ako ne uključuju i kredite za pokretanje posla.*

cajnih mjera za početnike, žene i mlade. U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić** izrazio je zadovoljstvo što je Vlada uvažila njihov predloženi amandman. Htjeli smo dodati kreditiranje za početak poslovanja, dakle start up kredite. Jer sve poticajne mjere radi razvoja malog gospodarstva su nedovoljno učinkovite ako ne uključuju i kredite za pokretanje posla. Ta mjera može najviše doprinijeti smanjenju nezaposlenosti. Međutim, nije dobro da se na ovakav način mijenja čitav članak.

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** rekao je kako je možda najkvalitetnija novina ovog Zakona da se prvi put daju i jamstva za kredite.

### *Najkvalitetnija je novina ovog Zakona da se prvi put daju jamstva za kredite.*

Dobro je isto tako da se mogu u zakup dati nekretnine i drugi infrastrukturni objekti u vlasništvu Hrvatske pod pogodovanim uvjetima uključujući i bez naknade. Međutim, potrebno je da se definiraju rokovi u kojem periodu je netko od nadležnog ministarstva ili Agencije za gospodarstvo ili nekretninama dužan odgovoriti poslovnim subjektu. Jer, događa se kada se vlasti lokalne samouprave obraćaju državi za dodjelu ili prodaju neke nekretnine da prođe godina - godina i pol dana, a da naprosto u tom periodu stoje blokirana i sredstva, a da ne govorimo o investicijskim projektima. **Potom je amandman broj 5 prihvaćen većinom glasova.**

Šestim Vladinim amandmanom u članku 7. predlaže se brisanje stavaka 4. i 5. iz razloga što su člankom 9. regulirana ista pitanja, na jedinstven način za sve poticajne mjere, osim onih iz članka 8., pa su ovi stavci postali suvišni. Ako je predlagач već išao u ovako minuciozne promjene članka 7. zašto nije usvojio naš amandman da se ne ukidaju potpore, upitao je **Tonči Tadić**. Dodao je da se po ovom sadašnjem članku potpora ukida ako poslodavac otpusti radnika. Međutim, nema smisla ukinuti potporu poslodavcu ako radnik napusti posao samovoljno ili po sili zakona. Recimo ode u mirovinu. Zašto niste i tu primjedbu usvojili i onda bi taj članak imao svoj smisao? Ovako moramo biti protiv njega. **Potom je i šesti Vladin amandman prihvaćen većinom glasova.**

Sedmim amandmanom predložena je izmjena članka 8. Time se nastoji preciznije regulirati davanje u zakup i prodaja nekretnina i drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Hrvatske, posebice u pogledu posebnih zakona kojima je to pitanje već uređeno na drugačiji način i u pogledu postupka. Nakon obrazloženja **zastupnici su većinom glasova prihvatili amandman.**

Amandman osmi odnosi se na članak 9. Predloženom izmjenom detaljnije se regulira način utvrđi-

vanja kriterija za odobravanje pojedinih vrsta potpora, sukladno sadašnjoj praksi s Hrvatskom gospodarskom agencijom, na način da Vlada donosi programe garancija koji se javno objavljuju u "Narodnim novinama", a Hrvatska garancijska agencija donosi odluku o njihovom odobravanju. **Osmi, kao i deveti amandman kojim je predloženo brisanje članka 10., prihvaćeni su također većinom glasova.** Pri tome je **Tonči Tadić** izrazio žaljenje što nije uvažen amandman da se u proračunima jedinica lokalne samouprave definira minimalni obvezni iznos za potporu.

Vladinim amandmanom broj 10 članak 11. postaje članak 10, a mijenjaju se točke 3. i 10. Predloženim amandmanom, rekao je zamjenik ministra **Ivan Knok**, jasnije se propisuju nositelji Programa, na način da se određuje da su to jedinice područne i lokalne samouprave, a ne njihova tijela, te pravne osobe osnovane za poticanje malog gospodarstva, umjesto ranije korištenog pojma "specijalizirane institucije". **I ovaj je amandman prihvaćen većinom glasova.**

Amandmanom broj 11 članak 12. postaje članak 11. te se mijenja. Izmjena je predložena radi preciznijeg reguliranja uloge svakog od nositelja Programa, kako bi se izbjegli nedovoljno jasni pojmovi. Izvršene su i potrebne izmjene vezane uz predložene izmjene članka 11. koji je postao članak 10. Nositeljima nisu nameštene obveze izvan njihove nadležnosti i njihovih programa. **Nakon ovog obrazloženja amandman je prihvaćen većinom glasova.**

Amandmanom 12, rekao je u ime Vlade kao predlagatelja zamjenik ministra **Ivan Knok**, u potpunosti je prihvaćen stav Odbora za zakonodavstvo, da se ne radi o promjeni naziva i dopuni djelatnosti Hrvatske garancijske agencije, te je zbog toga potrebno osnovati novu Agenciju. **Amandman je prihvaćen većinom glasova.**

### **Partnerstvo za razvoj**

Predloženim amandmanom broj 13 uglavnom su prihvaćene primjedbe Odbora za zakonodavstvo. Točka 7. preoblikovana je sukladno predloženom amandmanu na članak 8. Djelatnost Agencije, upozorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić**, koja je u ovom amandmanu

navedena, nije bitno promijenjena u odnosu na postojeći tekst Zakona. Nadalje, pored ove državne Agencije za malo gospodarstvo u članku je trebalo predvidjeti zakonsku mogućnost formiranja sličnih, od države neovisnih tržišno orijentiranih ustanova, koje bi za poticanje malog gospodarstva formirali sami poduzetnici. To je trebalo predvidjeti već zato jer je to obveza Vlade prema sporazumu Partnerstva za razvoj. Bilo bi doista čudno da u cijelom ovom setu amandmana nema te obveze koju je Vlada preuzela. Potom je **i ovaj amandman prihvaćen većinom glasova zastupnika.** Tako je bilo i s

### *Nema smisla ukinuti potporu poslodavcu ako radnik napusti posao samovoljno ili po sili zakona.*

amandmanima **14, 15, 16. i 17** kojima se zbog brisanja članka 10. članci 15, 16, 17. i 18. smanjuju za jedan broj.

Prema prijedlogu Odbora za zakonodavstvo amandmanom 18, rekao je zamjenik ministra **Ivan Knok**, dodao je da se odluke Upravnog odbora donose uz suglasnost Vlade, imajući u vidu da većinu članova Upravnog odbora čine ministri, odnosno njihovi zamjenici i pomoćnici. **Tonči Tadić** upozorio je da je neprihvatljivo povećavati broj članova Upravnog odbora sa 9 na 11. Ono što je još bitnije u tom tijelu mora biti predviđeno da tri člana čine predstavnici Hrvatske udruge poslodavaca. To su njihove primjedbe i u njihovo ime govorim, rekao je **Tonči Tadić**. To je potrebno jednako tako radi potpisanog sporazuma Partnerstva za razvoj. Molimo Vladu da se drži onoga što je potpisala. U vezi s ovom primjedbom Vlada je ostala kod svoga stajališta. **Potom je većinom glasova zastupnika amandman prihvaćen.**

Amandmanom broj 19 umjesto Uprave od dva člana predlaže se tri člana, a kako se način rada Uprave određuje Statutom i Poslovnikom uz odgovarajuću primjenu propisa kojima su uređena društva s ograničenom odgovornošću predloženo je izostavljanje stavaka 4, 5. i 6. Amandman je prihvaćen većinom glasova. Tako je bilo i s amandmanom 20. kojim članak 21. postaje članak 20.

Vladinim amandmanom 21. prihvaćen je prijedlog Odbora za zakonodavstvo kojim se na

jedinstveniji način definiraju lokalne agencije. Iz ove formulacije, upozorio je **Tonči Tadić**, da jedinice lokalne samouprave mogu osnovati pravnu osobu ili drugoj pravnoj osobi povjeriti obavljanje tih poslova u skladu s Programom, Godišnjim planom provedbe nije očito da li se to odnosi i na postojeće udruge, recimo na Hrvatski zadružni savez, zadruge, Hrvatsku udruhu poslodavaca i njihove ispostave. Vrlo je neprecizna formulacija. Jednako tako ne uključuje eksplicitno mogućnost osnivanja od Vlade neovisnih agencija za razvoj malog gospodarstva na lokalnoj razini. Iz tih razloga ovo nam je vrlo teško prihvatiti. Nakon što je Vlada ostala kod svog amandmana **većinom glasova amandman broj 21 je prihvaćen**.

Amandmanom broj 22 stavak 2. članka 23. koji postaje članak 22. predložen je za izmjenu sukladno amandmanu na članak 8. Amandman je prihvaćen većinom glasova, kao i amandman broj 23. kojim članak 24. postaje članak 23. te amandman 24. koji članak 25. postaje članak 24. Amandmanom 25. predložena izmjena usklađena je s promijenjenom koncepcijom iz članka 13, koji je postao članak 12, a odnosi se na osnivanje nove Agencije. Amandman je većinom glasova prihvaćen, kao i amandman broj 26, kojim se dodaju novi članci 26. i 27. Naime, sukladno određenju da se Agencija osniva ovim zakonom amandmanom se uređuje prestanak rada Hrvatske garancijske agencije te preuzimanje imovine, zaposlenika i započetih predmeta.

Vladinim amandmanom 27. članak 27. postaje članak 28. Stavci 3. i 4, rekao je zamjenik ministra **Ivan Knok**, brišu se, jer su postali suvišni, s obzirom na to da su ista pitanja regulirana novim člancima 26. i 27, a prema određenju da se Agencija osniva ovim Zakonom. Amandman je **prihvaćen većinom glasova**. Amandmanom broj 28 članak 28. postaje članak 29., a riječi: "Danom stupanja na snagu ovog Zakona" zamjenjuju se riječima: "Dana 30. lipnja 2002. godine". Izmjenu je potrebno izvršiti radi usklađivanja s izmjenom predloženom u amandmanu kojim su dodani novi članci 26. i 27. Amandman je prihvaćen većinom glasova. To su zastupnici učinili i sa zadnjim Vladinim amandmanom broj 29 kojim članak 29. postaje članak 30. Time su apsolvirani amandmani Vlade.

### ... zatim o ostalim amandmanima

Potom se prešlo na posebnu tablicu amandmana zastupnika, klubova zastupnika i saborskih odbora. Četiri amandmana zastupnika **Miroslava Korenike (SDP)** predlagatelj Zakona nije prihvatio. Obrazloženo je da se malo gospodarstvo smatra šire od predloženih strogo gospodarskih djelatnosti. U pogledu iznosa financijskih kriterija njihova visina je usklađena s iznosima iz Zakona o računovodstvu. Nakon ovog pojašnjenja zastupnik Miroslav Korenika povukao je svoje amandmane.

*Vlada je prihvatila intenciju amandmana da se mladi, kao posebno osjetljiva i potrebna skupina u poduzetništvu, uključe posebnim poticajnim mjerama.*

Amandman broj 5 Kluba zastupnika HSLs-a predlagatelj Zakona je prihvatio. Amandmanom se u članku 4. točka 4. mijenja i glasi: "4. istraživanje, razvoj i primjena suvremenih tehnologija i inovacija".

Amandman broj 6 Odbora za turizam djelomično je uključen u amandman 4. Vlade i time je usvojen dio koji se odnosi na utvrđivanje udjela sredstava u državnom proračunu. Prihvaćamo obrazloženje i povlačimo amandman, rekao je **Željko Pavlic** u ime Odbora za turizam. Zastupnici **Valter Drandić (IDS)** i **Dino Debeljuh (IDS)** podnijeli su istovjetne amandmane kao i prethodni Odbora za turizam. **Nakon glasovanja ti amandmani nisu prihvaćeni**.

Amandman broj 9 Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a uključen je u amandman 4. Vlade, pa ga je **Darko Šantić** u ime Kluba **povukao**.

Amandman broj 10 Kluba zastupnika HSP-HKDU-a djelomično je uključen u amandman 4. Vlade, osim dijela stavka 5. Potom je u ime Kluba **Tonči Tadić** rekao da **povlači cijeli amandman**.

Amandman broj 11. **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** uključen je u amandman 4. Vlade, pa ga je predlagatelj povukao. Povučeni su i amandman broj 12. Kluba zastupnika HSP-HKDU-a koji je uključen u amandman 5. Vlade u drugačijoj formulaciji. Povučeni su i amandmani

broj 13 i 14 Odbora za ravnopravnost spolova i Kluba zastupnika SDP-a koji se odnose na promicanje i poticanje razvoja ženskog poduzetništva budući da su uključeni u amandman 5. Vlade. Amandman broj 15 zastupnice **Marije Lugić (SDP)** uključen je u amandman 5. Vlade u drugačijoj formulaciji. Vlada je prihvatila intenciju moga amandmana, a to je da se mladi kao posebno osjetljiva i potrebna skupina u poduzetništvu uključiti posebnim poticajnim mjerama i ja povlačim ovaj amandman, rekla je **Marija Lugić**. I amandman broj 16 zastupnice **Jadranke Kosor (HDZ)** uključen je u amandman broj 5. Vlade u drugačijoj formulaciji, pa ga je zastupnica **povukla**.

### Naučnici

**Klub zastupnika HSP-HKDU-a** predložio je amandman kojim se u članku 7. dodaju riječi "osim ako radnik napusti posao samovoljno ili po sili zakona". Predlagatelj Zakona nije prihvatio ovaj amandman. Naime, rekao je zamjenik ministra **Ivan Knok**, predviđena potpora za zapošljavanje novog radnika uz obvezu zadržavanja povećanog broja radnika ne odnosi se na činjenicu ako je radnik dao otkaz ili otišao u mirovinu, jer se taj radnik može zamijeniti zapošljavanjem novog čime se zadržavaju uvjeti za nastavak korištenja potpore. Potom je u ime predlagatelja **Tonči Tadić povukao amandman**.

Amandmani broj 18, 19, 20, 21, 22. i 23. su istovjetni. Odvojeno su ih podnijeli **Odbor za turizam, Klub zastupnika HSLs-a, Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS**, zastupnici **Valter Drandić** i **Dino Debeljuh** te **Klub zastupnika HSP-HKDU-a**. Oni predlažu da se u članku 7. iza stavka /5/ dodaje novi stavak /6/ koji glasi: "/6/ Subjekti u malom gospodarstvu mogu koristiti potporu za primanje naučnika na naukovanje. Potporu za primanje naučnika utvrđuje Hrvatska agencija za malo gospodarstvo." Predlagatelj Zakona te amandmane nije prihvatio. Naime, člankom 7. reguliraju se potpore za povećano zapošljavanje, a naučnici nisu radnici u smislu Zakona o radu. Dakle, ovim člankom nije moguće uvrstiti potpore za primanje naučnika. Nakon obrazloženja predlagatelji su svoje amandmane povukli, odnosno amandmani **glasovanjem nisu prihvaćeni** u slučajevima kada predlagatelj nije bio nazočan sjednici.

Amandman broj 24 **Kluba zastupnika HSLs-a** predlagatelj Zakona nije prihvatio. Naime, amandmanom 7. Vlade izmijenjen je cijeli članak 8. Prihvaćene su primjedbe Odbora za zakonodavstvo. Na taj način postupak je detaljnije reguliran. Amandman je povučen. Povučena je i amandman broj 25 Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, koji je uključen u amandman 8. Vlade.

Amandman 26 zastupnika **Petra Turčinovića (IDS)** uključen je u

*Predloženim amandmanom htjeli smo da Vlada ispoštuje sporazum "Partnerstvo za razvoj" Vlade, sindikata i poslodavaca.*

amandman 13. Vlade u drugačijoj formulaciji. S obzirom na to da nije bilo predlagatelja zastupnici su glasovali i nisu prihvatili predloženi amandman. Amandmani 27. i 28. **Kluba zastupnika SDP-a i Odbora za ravnopravnost spolova** koji se odnose na promicanje i poticanje razvoja ženskog poduzetništva uključeni su u amandman broj 13. Vlade u izmijenjenom obliku, pa su ih predlagatelji povukli.

Amandman zastupnika **Miroslava Korenike (SDP)** predlagatelj zakona ne prihvaća, ali je dopunjeno u amandmanu Vlade broj 17. Amandman je povučen. I amandman zastupnika **Berislava Šmita (HDZ)** djelomično je usvojen i uključen u amandman 17. Vlade. Zastupnici glasovanjem **nisu prihvatili** neusvojeni dio amandmana.

**Koliki je minimalni iznos lokalne samouprave za potporu malog gospodarstva?**

Amandman broj 31 **Kluba zastupnika HSLs-a** uključen je u amandman 19. Vlade, pa je povučen. Amandmanom 32 **Kluba zastupnika**

**HSP-HKDU-a** predloženo je da se u članku 22. dodaju riječi "u iznosu od minimalno 2% proračuna jedinica područne /regionalne/ i lokalne samouprave." Predlagatelj zakona to ne prihvaća. Po riječima zamjenika ministra **Ivana Knoka** takvom odredbom propisala bi se visina obveznog izdvajanja iz lokalnog proračuna za lokalne agencije, a ne za potrebe poticajnih mjera. Osim toga, jedinicama lokalne i područne samouprave ostavljeno je da samostalno raspoređuju proračun i osiguravaju sredstva za razvoj malog poduzetništva. **Tonči Tadić** prvo je upozorio na amandman 23 Kluba zastupnika HSP-HKDU-a koji nije prihvaćen. Taj amandman bio je na tragu Vladinog programa zapošljavanja, a nije prihvaćen. To je doista nevjerojatno. A kad je riječ o predloženom amandmanu 32 išlo se upravo na tragu Povelje o lokalnoj samoupravi. Lokalna samouprava može sama propisivati visinu, ali htjelo se reći koliki je minimalni iznos. Je li to jedna kuna, deset, sto, jedan posto, dva posto? Mora postojati minimalni iznos za potporu malom gospodarstvu. **Glasovanjem zastupnici nisu prihvatili ovaj amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a.**

Amandman broj 33 zastupnika **Miroslava Korenike (SDP)** djelomično je uključen u amandman Vlade, pa ga je predlagatelj povukao. Amandmanom 34 Klub zastupnika HSP-HKDU-a predložen je novi članak kojeg predlaže zakon ne prihvaća. Naime, Vlada je amandmanom 19 predložila u cjelini izmijeniti članak 22. Predloženom izmjenom je omogućeno da se poslovi poticaja i razvoja malog gospodarstva mogu povjeriti i već postojećoj pravnoj osobi te nema potrebe da Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo uspostavlja novi sustav. **Tonči Tadić** pojasnio je da se ovim amandmanom htjelo da Vlada ispoštuje sporazum Partnerstvo za razvoj, koji predviđa osnivanje tržišno

orijentiranih ustanova koje će posredovati između banaka i poduzetnika, pružati konzultantske usluge, razrađivati poslovne planove. Dakle, sve ono što je na korist malih obrtnika i poduzetnika, a neovisno o državi. **Amandman glasovanjem zastupnika nije prihvaćen.**

Amandmanom 35 zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** predložio je brisanje članka 24, što predlagatelj zakona ne prihvaća. Naime, mjera je utvrđena zbog ozbiljnosti prekršaja kao posljedica mogućeg visokog iznosa korištenja sredstava, a vezana je uz pravomoćnu odluku o kazni za prekršaje. Amandman 35 je povučen. Amandman 36 zastupnika **Berislava Šmita (HDZ)** predlagatelj zakona ne prihvaća. Predloženi rok, drži predlagatelj Zakona, od 30 dana neprimjereno je kratak i nerealan za izradu Programa kao složenog i sveobuhvatnog dokumenta. Amandman glasovanjem zastupnika **nije prihvaćen.** Zadnji, amandman 37 bio je Klub zastupnika HSP-HKDU-a, kojeg predlagatelj Zakona ne prihvaća. Zamjenik ministra **Ivan Knok** obrazlaže da će županije, gradovi i općine donijeti programe razvoja malog gospodarstva kao rezultat uključivanja u provedbu ovog Programa, odnosno utvrđenog ovim Zakonom. Članak 12 predviđa također izradu vlastitih programa i planova čime je djelomično usvojen i prijedlog iz ovog amandmana. **Amandman je povučen.** Time je okončano glasovanje o svim predloženim amandmanima.

**Većinom glasova - 75 "za" i 19 "suzdržanih" - donesen je Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva u tekstu kako ga je predložio predlagatelj s prihvaćenim amandmanima. Nije prihvaćen prijedlog zaključka Kluba zastupnika HDZ-a kojim se obvezuje Vlada da Hrvatskom saboru do lipnja 2002. godine dostavi Program uklanjanja administrativnih prepreka razvoju poduzetništva.**

A.Š.

## NAKNADNO GLASOVANJE

GLASOVANJE O PRIJEDLOGU USTAVNOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA USTAVNOG ZAKONA O USTAVNOM SUDU REPUBLIKE HRVATSKE

# Usklađivanje s Ustavom RH

Ustavni sud dobiva jaču nadležnost da, kao najviša nacionalna institucija RH, odlučuje o povredama ljudskih prava koja su građanima počinjena nerazumnoj duljinom sudskih postupaka.

Rasprava o tekstu zakona je provedena ranije i završena, a popratili smo je u IHS-u, broj 312 od 16. studenoga 2001. godine.

Zastupnici su jednoglasno prihvatili da se razmotre amandmani predlagatelja, Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, koji su stigli izvan Poslovnikom utvrđenog roka. Najprije je predstavnik predlagatelja, gospodin Mato Arlović iznio sadržaj ovih amandmana, a onda je uslijedilo glasovanje o njima, kao i izjašnjavanje i glasovanje o drugim amandmanima.

Konačno se pristupilo glasovanju o Prijedlogu Ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, kojeg su zastupnici jednoglasno podržali. Također je jednoglasno donesena Odluka kojom je Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu proglašen.

## O PRIJEDLOGU DODATNIH AMANDMANA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora uočio je da u Prijedlogu Ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu RH postoje još neke neusuglašenosti s Ustavom Republike Hrvatske, te je s tim u vezi većinom glasova (7 glasova "za" i 1 "suzdržani" glas) utvrdio dodatne amandmane na Prijedlog Ustavnog zakona.

Prvi amandman je na članak 25, gdje se stavak 1. mijenja, te se kaže da svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o

sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i području samoupravu.

Stavak 4. ovom amandmanskom intervencijom se briše.

Obrazloženje uz prvi amandman (članak 25. Prijedloga) je da u stavku 1. članka 59. UZUS-a se dodaju riječi "kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela", jer iz dosadašnjeg teksta nije razvidno da se mora raditi o pojedinačnom aktu o kojem je već odlučeno o pravima i obvezama odnosno o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela. Dio rečenice "o pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela" doslovno je prepisan iz članka 29. Ustava RH i predstavlja usklađivanje ovog Prijedloga s ustavnim tekstom.

## Postupak po ustavnoj tužbi

Drugi amandman odnosi se na članak 26. koji se mijenja na način da se iza članka 59. dodaje novi članak 59a. koji kaže da će Ustavni sud pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnoj roku odlučio sud ili u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice. U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnoj roku, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama ili o sumnji ili

optužbi zbog kažnjivog djela podnositelja.

U odluci će Ustavni sud odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava koju je sud učinio kada o pravima i obvezama podnositelja ili o sumnji ili optužbi zbog njegova kažnjivog djela nije odlučio u razumnoj roku. Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.

Obrazloženje uz Amandman II. je da se tom odredbom jasnije razrađuje nadležnost Ustavnog suda pri odlučivanju u slučajevima kada stranka podnosi ustavnu tužbu zbog nerazumne duljine sudskih postupaka. Izmjenom tog članka Ustavni sud dobiva jaču nadležnost da, kao najviša nacionalna institucija RH, odlučuje o povredama ljudskih prava koja su građanima počinjena nerazumnoj duljinom sudskih postupaka. Do donošenja izmjena i dopuna Ustava iz 2000. godine ("Narodne novine", broj 113/2000), Ustav RH nije imao u sebi ugrađenu ustavnu odredbu o nužnosti donošenja sudskih odluka u razumnoj roku. Izmjenama Ustava u prosincu 2000. godine to je pravo postalo Ustavom zajamčeno svim građanima, pa se i nadležnost Ustavnog suda mora prilagoditi važećem Ustavu RH.

Budući da je člankom 29. izmjena i dopuna Ustava iz 2000. godine građanima RH prvi put zajamčeno ustavno pravo na postupanje sudova u razumnoj roku, utvrđenje Ustavnog suda da je u pojedinačnom sudskom predmetu sud doista prekoračio svaku razumnoj duljinu sudskog postupka, za sobom povlači i utvrđenje da je stranci time povrijeđeno njezino ustavno pravo na suđenje u razumnoj roku. To je posve samostalna povreda ustavnog

prava, koja nema nikakve veze s naknadom štete koja se stranci dodjeljuje nakon što sud okonča sudski postupak i meritorno presudi o njezinom pravu ili obvezi, a zakon na kojem se temeljila presuda naknadno bude ocijenjen neustavnim.

Prema tome, nakon uvođenja novog članka 29. Ustava u pravni poredak RH moraju se razlikovati dvije samostalne vrste naknade štete: 1) ona koja se dosuđuje stranci zbog toga što joj je povrijeđeno njezino ustavno pravo na razumnu duljinu sudskog postupka, i 2) ona koja se dosuđuje stranci ako se izmjenom pojedinačnog sudskog akta ne mogu otkloniti štetne posljedice nastale uslijed toga što je pojedinačni akt donesen na temelju neustavnog zakona ili neustavnog i nezakonitog drugog propisa. Za određivanje naknade u prvom slučaju bio bi nadležan Ustavni sud (jer se radi o povredi koju je učinio parlament donošenjem neustavnog zakona ili drugo tijelo državne vlasti donošenjem neustavnog ili nezakonitog propisa).

U stavcima 1. i 2. članka 59a. predlaže se dodavanje riječi "ili o sumnji ili optužbi zbog kaznjivog djela", jer se ustavna tužba zbog nedonošenja pojedinačnog akta u razumnom roku može podnositi i u kaznenim, a ne samo u građanskim ili upravnim stvarima. Osim toga, usklađuje se tekst Prijedloga s člankom 29. Ustava.

U obrazloženju uz treći amandman (članak 39. Prijedloga) kaže se da se dopunama članka 39. Prijedloga ispravlja propust učinjen u dosadašnjem tekstu Prijedloga. Naime, člankom 122. Ustava RH izrijekom je navedeno da će se Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu propisati i postupak odlučivanja o žalbi sudaca. Budući da Ustavni sud nije sud pune jurisdikcije (jer ni u ovom slučaju, iako je žalbeni sud, ne donosi konačnu odluku, već vraća predmet na ponovno odlučivanje Državnom sudbenom vijeću), predloženim dopunama zajamčuje se najvažnije procesno pravo žalitelja: pravo na kontradiktornost žalbenog postupka, uz dodatno pravo na predlaganje "svjedoka" čija bi očitovanja njemu mogla biti od koristi.

Isto tako, zbog faktičke nemogućnosti da se načelo kontradiktornosti postupka stvarno i ostvari u

složenijim žalbenim postupcima u kratkim rokovima, predlaže se da rok od 30 dana u kojem je Ustavni sud dužan donijeti odluku o žalbi počinje teći od dana dostave posljednjeg podneska žalitelja koji je od njega zatražio Sud.

## RIJEČ PREDLAGATELJA

### Puni suverenitet hrvatskog pravosuđa

Gospodin Arlović je rekao da prijedlog amandmana koji je utvrdio Odbor kao dodatne amandmane nakon što je provedena rasprava je prije svega usmjeren na članak 59. i na nekoliko odredbi kojim se dopunjuje predloženi tekst izmjene i dopune Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, a sa ciljem da se osigura pravna zaštita sukladno našem Ustavu u sferi pravosudne vlasti za slučajeve izbora

*Stvoren je pretpostavka da Republika Hrvatska, na čelu sa Ustavnim sudom, njeno pravosuđe može u cjelini ostvarivati pravnu zaštitu i da tek nakon što se takav pravni put iskoristi u Republici Hrvatskoj, tek tada bi se eventualno netko tko nije zadovoljan zaštitom prava mogao pojaviti pred Europskim sudom.*

i razrješenje sudaca u sudbenoj vlasti, odnosno državnog odvjetništva, a da bi mogao Ustavni sud sukladno Ustavu postupati i da bi se uredio taj postupak za Ustavni sud. U tom pogledu ovih nekoliko odredbi je usmjerenom praktički na daljnje i dodatno usklađivanje Ustavnog zakona o Ustavnom sudu s našim Ustavom.

Rekao je da su u Prijedlog amandmana unijeli i primjedbe i sugestije koje je u ime Kluba zastupnika HDZ-a dao kolega Šeks.

"Stvorena je pretpostavka da Republika Hrvatska, na čelu sa Ustavnim sudom, njeno pravosuđe može u cjelini ostvarivati pravnu zaštitu i pružiti pravnu zaštitu svojim građanima i da praktički tek nakon

što se takav pravni put iskoristi u Republici Hrvatskoj, tek tada bi se eventualno mogao netko tko nije zadovoljan zaštitom prava pojaviti pred Europskim sudom".

Rekao je da su nastojali usuglasiti ove amandmane i s praksom Europskog suda, te da u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav izražava zadovoljstvo i zahvalu svim zastupnicima i klubovima koji su iznijeli primjedbe i sugestije koje su omogućile da se dođe do ovakvih rješenja, da se donese takav Ustavni zakon o Ustavnom sudu koji će omogućiti kvalitetnu zaštitu ne samo pravnih nego i stvarnih državnih i nacionalnih interesa RH.

## IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Prvi amandman predlagatelja, Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, zastupnici su prihvatili jednoglasno, sa 108 glasova "za".

Na drugi amandman predlagatelja osvrnuo se zastupnik Vladimir Šeks u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Rekao je da je članak 59a. bio najprijeoporniji sa stajališta Kluba zastupnika HDZ-a. Naime, u dosadašnjem, još uvijek pozitivnom Ustavnom zakonu, u toj odredbi iz 99. godine stajala je stipulacija da Ustavni sud može pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen put u slučaju kad o pravima i obvezama stranke nije u razumnom roku odlučio sud. Dakle, ta odredba je postojala i 99. godine u Ustavnom zakonu o Ustavnom sudu i sada se to samo potvrđuje.

"Međutim, sporno je bilo ovo drugo, što je bilo u prvom prijedlogu nacрта, kada se osporenim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava i tu smo mi iz Kluba zastupnika HDZ-a tražili da se to dovede u sklad s odredbom članka 128. Ustava koji omogućuje podizanje ustavne tužbe ako se radi o osporavanju pojedinačnoga akta, što je predlagatelj, Odbor za Ustav prihvatio u cijelosti. To je temeljni prigovor Kluba zastupnika HDZ-a. Ono što je najbitnije, tu je sada razrađeno u stavcima 2. i 3, a posebno u stavku 2. prihvaćen je naš prijedlog, da Ustavni sud ne odlučuje o meritumu stvari nego samo usvajajući ustavnu tužbu određuje rok za donošenje akta u kojem će sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama ili o sumnji i optužbi zbog

kažnjivog djela podnositelja. A najbitnije je ovo treće, da se izbije argument da Europski sud određuje primjerene naknade na teret RH zbog toga što nije riješen predmet u nekom razumnom roku, a povodom ustavne tužbe ili neke druge tužbe. Na kraju je rekao da će Klub zastupnika HDZ-a podržati i sve ostale amandmane koji razrađuju ustavna rješenja o položaju Ustavnog suda.

Nakon ovog pristupilo se glasovanju amandmana broj 2 predlagatelja Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Zastupnici su većinom glasova, sa **108 glasova "za" i jedan glas "protiv" prihvatili ovaj amandman.**

Tada se pristupilo i glasovanju o amandmanu broj 3 predlagatelja Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Predstavnik predlagatelja, gospodin Mato Arlović samo je kratko rekao da u članku 92c. u drugom redu iza riječi "žalitelja" treba dodati: "može zastupati odvjetnik". Rekao je da se ovdje radi u pravilu o sucima, prema tome oni sami sebe mogu zastupati, ali mogu uzeti odvjetnika ako to žele da ih zastupa pred Ustavnim sudom.

Tada su zastupnici glasovali. Treći amandman Odbora za Ustav,

Poslovnik i politički sustav **prihvaćen je jednoglasno sa 112 glasova "za"**.

Tada se pristupilo izjašnjavaњу o ostalim amandmanima.

Prvi i drugi amandman **Odbora za zakonodavstvo** predlagatelj je **prihvatio**.

Amandman Kluba zastupnika LS-a predlagatelj nije prihvatio jer je ovo pitanje razriješeno kroz žalbeni postupak sada novim amandmanima predlagatelja. Tada je u ime predlagatelja amandmana, Kluba zastupnika LS-a, gospodin **Tibor Santo**, dr.med. (LS) povukao taj amandman.

Tada se pristupilo izjašnjavaњу o amandmanu zastupnika mr.sc. **Mate Arlovića** (SDP). Predlagatelj ga je **prihvatio**.

Na amandman zastupnice **Milanke Opačić** (SDP), predlagatelj se očitovao rekavši da je on sadržan u novim amandmanima predlagatelja koje su zastupnici prije ovoga raspravili i usvojili. Tada je predlagateljica amandmana, gospođa Opačić i **povukla amandman**.

Naposlijetku je predsjedavajući rekao da se amandman Kluba zastupnika LS-a koji je podnesen na članak koji nije obuhvaćen predloženim izmjenama i dopunama Ustavnog zakona ne može razmatrati s obzirom

na to da on tretira materiju koja nije obuhvaćena promjenama. A na to se osvrnuo zastupnik **Mato Arlović** (SDP) rekavši da je to materija drugog zakona.

Tada je zastupnik **Tibor Santo** (LS) u ime Kluba zastupnika LS-a povukao amandman.

Ovime je zaključena rasprava.

Prije nego što su zastupnici glasovali o ovom Prijedlogu, predsjedavajući je rekao da je za donošenje Ustavnog zakona potrebna dvotrećinska većina svih zastupnika, dakle najmanje 101 glas.

**Pristupilo se glasovanju. Zastupnici su jednoglasno, sa 111 glasova "za" donijeli Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

**Glasovalo se i o Odluci kojom se proglašava Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu RH kojega je donio Hrvatski sabor. Zastupnici su ovu Odluku prihvatili jednoglasno sa 112 glasova "za".**

S.F.

## IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva obrazložila je zastupnica **Milanka Opačić**, ujedno i predsjednica ovoga radnog tijela. Istaknula je da je razmotrena obavijest koalicije stranaka SDP-a i HSLS-a koje su izvijestile Povjerenstvo da će umjesto zastupnika, dr.sc. **Zdenka Franića** koji je imenovan na dužnost zamjenika ministra znanosti i tehnologije, zastupničku dužnost početi obnašati njegov zamjenik. Riječ je o gospodinu **Josipu Pavkoviću** koji je kao zamjenik zastupnika kandidiran u VII. izbornoj jedinici kao kandidat na listi Socijaldemokratske partije Hrvatske (SDP) i Hrvatske socijalno liberalne stranke (HSLS).

Mandatno-imunitetno povjerenstvo donijelo je jednoglasnu odluku o mirovanju zastupničkog mandata dr.sc. **Zdenku Franiću** i početku obnašanja zastupničke dužnosti zamjenika zastupnika, **Josipa Pav-**

**kovića**. Otvorena je rasprava, a budući da nije bilo prijavljenih, predsjedavajući je zaključio raspravu i pozvao zastupnike da se očituju o prijedlogu.

Nakon brojanja glasova, konstatirao je da su zastupnici jednoglasno donijeli Odluku koju je predložilo Mandatno-imunitetno povjerenstvo, a zatim je pozvao novog zastupnika da položi svečanu prisegu i započne s obnašanjem nove dužnosti.

Zastupnica Opačić obavijestila je zastupnike da je na Povjerenstvu razmotren i podnesak gospodina **Milana Bandića** (SDP) kojim je izvijestio predsjednika Hrvatskog sabora, da suglasno odredbama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski državni sabor, želi nastaviti s obnašanjem zastupničke dužnosti. Nakon izbora novog gradonačelnika Grada Zagreba 28. veljače 2002. godine, gospodin Milan Bandić

prestao je obnašati ovu dužnost pa su prestali i razlozi za mirovanje njegovog zastupničkog mandata koje je nastupilo zbog nespojivosti zastupničke i gradonačelničke dužnosti.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo jednoglasno je predložilo Saboru donošenje odluke o prestanku mirovanja zastupničkog mandata Milana Bandića i prestanku zastupničkog mandata njegove zamjenice, gospođe **Marije Lugarić** (SDP). Budući da nije bilo zainteresiranih za raspravu, predsjedavajući je pozvao zastupnike da se očituju o podnesenom prijedlogu.

**Jednoglasno je prihvaćen rečeni prijedlog. Predsjedavajući se zatim zahvalio zastupnici Mariji Lugarić na obavljenom poslu i poželio sretan povratak i nastavak rada, zastupniku Milanu Bandiću u Hrvatski sabor.**

V.Ž.

# Izbori - imenovanja - razrješenja

Hrvatski sabor je jednoglasno i bez rasprave donio više odluka na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Prijedloge je obrazložio predsjednik Odbora, dr. Vilim Herman.

Za voditelja Izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini NATO-a za 2002. godinu izabran je Viktor Brož (HSL), dok će članovi biti

mr.sc. Marin Jurjević (SDP) i mr.sc. Zlatko Mateša (HDZ).

Za člana Upravnog odbora Fonda za regionalni razvoj Republike Hrvatske iz reda zastupnika Hrvatskog sabora izabran je Ivan Šuker (HDZ).

Za člana Upravnog odbora Fonda za razvoj i zapošljavanje iz reda zastupnika Hrvatskog sabora izabran je Mario Livaja (LS).

Razriješen je član Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo iz reda predstavnika sindikata više razine Vitomir Begović, predstojnik Ureda za socijalno partnerstvo, a za člana Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo iz reda predstavnika sindikata više razine izabrana je Dragica Mišeljić, tajnica Sindikata trgovine Hrvatske.

M.S.

## ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

### CESTOVNI PROMET

#### Sanacija tunela Mihovilić do početka turističke sezone

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza odgovorilo je na zastupničko pitanje Ivica Tafre (HDZ) u vezi sa sanacijom tunela na državnoj cesti D1.

Izrađena je izvedbena dokumentacija za obnovu umjetnog tunela Mihovilić tj. za njegovo dovodenje u prvobitno stanje.

Razradiva su dva tehnička rješenja obnove oštećene četvrte kampade tunela i to: obnova prema postojećem projektu s dodatnim pojačanjem armature i nova nosiva ploča nad postojećom oštećenom. Nakon stručne revizije i u dogovoru s Ministarstvom prostornog uređenja, graditeljstva, odabrano je tehničko rješenje obnove na osnovu postojećeg glavnog projekta (projekt za koji je izdana građevna dozvola) za koje nije potrebna nova građevna dozvola.

Izrađena je izvedbena dokumentacija za obnovu i tender dokumentacija za natječaj za izvođača radova.

Javni natječaj je u tijeku i otvaranje ponuda za odabir izvođača je 13.3.2002. godine.

Po odabiru izvođač će biti uveden u posao i očekujemo završetak radova prije početka turističke sezone.

#### Uskladiti plan građenja s četverogodišnjim programom

Zastupnica Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL) postavila je pitanje u vezi s neusklađenosti Plana građenja i održavanja državnih cesta u 2002. godini s četverogodišnjim Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2001. do 2004. godine u 2002. godini, posebno glede prometnice Buzet - Istarske Toplice - Ponte Portone - Novigrad.

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza dalo je slijedeći odgovor:

"Programom gradnje i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2001. do 2004. godine u dijelu I. PROGRAM GRADNJE I REKONSTRUKCIJE BRZIH CESTA točka 7. predviđena je

izgradnja brze ceste na potezu Ponte Portone - Čvor Nova Vas - Novigrad. U skladu s dinamikom izgradnje zapadnog kraka Istarskog ipsilona predviđena je i izgradnja ove brze ceste i to s ulaganjima po godinama: 2002. godine - 12,00 mln kuna; 2003. godine 14,58 mln kuna; 2004. godine 7,32 mln kuna; ukupno 33,90 mln kuna.

Zbog nepravovremeno izvršenih priprema i s obzirom na složenost pripreme ove zahtjevne dionice ceste, u 2002. godini izvršit će se kompletna priprema (geološka istraživanja, dovršenje projekata, ishođenje suglasnosti, lokacijske i građevinske dozvole, te izvlaštenje zemljišta), a sama izgradnja započela bi početkom 2003. godine i dovršena krajem 2005. godine.

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza nalaže Hrvatskim cestama d.o.o. da u roku od 15 dana izradi rebalans plana za 2002. godinu, u kojem će predvidjeti i realizirati, putem pojačanog održavanja, program u vrijednosti od 11,5 mln kuna na sanaciji dionice Lupoglav - Buzet - Ponte Portone i da ga uputi Vladi Republike Hrvatske na suglasnost" - stoji na kraju odgovora.

## DRŽAVLJANSTVO

## Sveobuhvatna procjena činjenica

Zastupničko pitanje gospodina **Milana Kovača (HDZ)**, zastupnika u Hrvatskom saboru odnosi se na odbijanje zahtjeva za sjecanje hrvatskog državljanstva punoljetnoj djeci koja potječu od roditelja različite nacionalnosti.

1. Člankom 16. Zakona o hrvatskom državljanstvu propisano je da pripadnik hrvatskog naroda koji nema prebivalište u Republici Hrvatskoj ako udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavka 1. točka 5. istog Zakona i dade pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom, može steći hrvatsko državljanstvo. Prilikom rješavanja zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva temeljem navedene pravne osnove primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku i to odredbe koje se odnose na dokazivanje određenih činjenica ispravama i izjavama stranaka. Procjenjujući valjanost određenih dokaznih sredstava u potpunosti se poštuju odredbe Glave I. Zakona o općem upravnom postupku - Osnovna načela. Zahtjev za dostavu javnih isprava (radnih knjižica, svjedodžbi, te ostalih javnih isprava u kojima je naznačena rubrika nacionalnost) samo je jedno od dokaznih sredstava. Sukladno narečenom u svakom konkretnom slučaju prilikom rješavanja zahtjeva u potpunosti se cijene sve činjenice koje se u postupku utvrde. Konstatacija gospodina Kovača da se generalno odbijaju zahtjevi punoljetne djece koja potječu od roditelja koji su različite nacionalnosti nije točna, već kao što je navedeno svaki zahtjev se rješava pojedinačno u potpunosti cijeneći odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

2. Rješavanje zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva je složen postupak u kojem osim Ministarstva unutarnjih poslova koje rješava po zahtjevima stranaka, sudjeluju i druga ministarstva koja dostavljaju podatke iz svojih evidencija o ispunjenju pojedinih zakonskih uvjeta (Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo vanjskih poslova i dr.). Valja napomenuti da je dosta zahtjeva zaprimljeno u našim diplomatskim

misijama i konzularnim uredima u inozemstvu, a postupak dostave zahtjeva i otpreme rješenja prema misijama i uredima često dugo traje, pa je postupak iz navedenih razloga duži.

## DRŽAVNA UPRAVA

## Racionalnija i efikasnija organizacija policije

**"Postoji li mogućnost ponovnog primanja u službu Ministarstva unutarnjih poslova RH za osobe koje ispunjavaju zakonom predviđene uvjete prilikom formiranja novog ustroja PU za granicu te da li će osobe kojima je odlukom Vlade RH prestao rad u službi imati prednost pred drugim kandidatima koji ispunjavaju iste uvjete, te iz kojih razloga djelatnicima koji su uložili odgovarajuće pravne lijekove protiv prvostupajskih rješenja do danas nije dostavljen nikakav odgovor"** - pitanje je zastupnika **Darka Šantića (HSL)**.

**Ministarstvo unutarnjih poslova** dalo je slijedeći odgovor:

"Reforma državne uprave implicirala je i preustroj Ministarstva unutarnjih poslova kao integralnog dijela sustava državne uprave. Zahtjev za racionalnom i efikasnom organizacijom policije logično je rezultiralo viškom policijskih službenika u pojedinim ustrojstvenim jedinicama, odnosno linijama rada Ministarstva. Policijski službenici koji, sukladno novom ustroju i sistematizaciji radnih mjesta, nisu raspoređeni, stavljeni su na raspolaganje (istekom roka raspolaganja prestao im je radni odnos u Ministarstvu unutarnjih poslova).

S obzirom na to da proces preustrojanja Ministarstva unutarnjih poslova nije dovršen (kako to s pravom neizravno tvrdi i cijenjeni zastupnik, g. Darko Šantić spominjanjem novoformirane Uprave za granicu), postoje mogućnosti ponovnog primanja u službu onih osoba kojima je služba na opisani način prestala, a ispunjavaju opće i posebne uvjete za prijam u službu policije. Takve osobe nesporno će imati prednost u zapošljavanju, u odnosu na ostale kandidate s istim uvjetima, već i zbog činjenice da posjeduju nužno iskustvo u obavljanju policijskih poslova. Uostalom, na takvo

stajalište obvezuje i odredba članka 61. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, prema kojoj "službenik i namještenik, za čijim je radom prestala potreba u državnom tijelu ima u roku od dvije godine prednost kod prijama u državnu službu odnosno na rad u tom državnom tijelu, ako se u tom vremenu ukaže potreba za obavljanjem poslova radnog mjesta na koje je službenik i namještenik bio raspoređen u trenutku kada je za njegovim radom prestala potreba".

Proces reorganizacije ovog Ministarstva još uvijek nije dovršen, već je otvorena mogućnost ponovnog prijama (odnosno rasporeda) na radna mjesta policijskih službenika kojima je u tijeku rješavanje prigovora na prvostupajnska rješenja, što bitno utječe na način rješavanja izjavljenog pravnog sredstva" - stoji na kraju odgovora Ministarstva unutarnjih poslova.

## HUMANITARNE AKCIJE

## Akcija "Dajmo da čuju" pod kontrolom stručnjaka i nositelja akcije

Na zastupničko pitanje **Vlade Jukića (HSP)** u vezi s **humanitarnom akcijom "Dajmo da čuju"** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

"Vlada Republike Hrvatske s punom odgovornošću tvrdi da nema nikakve afere u vezi s akcijom "Dajmo da čuju", niti je na bilo koji način bilo manipulacije novčanim sredstvima. Sva su sredstva, uplaćena i nalaze se na žiro-računu Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata: ukupno 16.999.470,08 kuna.

Kako bi se osiguralo transparentno i namjensko trošenje tih sredstava Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata potpisali su 12. veljače 2002. godine Sporazum o stručnoj suradnji na poslovima daljnje provedbe humanitarnih akcija "Anamarija u svijetu zvukova" i "Dajmo da čuju". Ciljevi suradnje obuhvaćaju utvrđivanje medicinskih kriterija pogodnosti kandidata za ugradnju umjetne pužnice, izradu liste prioriteta za ugradnju 85 umjetnih pužnica, rješavanje pitanja rane dijagnostike gluhoće u RH, osiguranje prikladnijeg prostora za Centar za umjetnu pužnicu i nove tehnologije Poliklinike

"Suvag", te njegovo opremanje odgovarajućom medicinskom opremom, poboljšanje rehabilitacije slušanja i govora djece s ugrađenom umjetnom pužnicom i obavljanje svih pratećih administrativnih poslova.

Za provedbu ciljeva imenovano je Stručno povjerenstvo u čijem sastavu se nalaze predstavnici svih mjero-davnih institucija za rješavanje problema gluhoće u RH, dok je za nadzor provedbe zaduženo Povjereničko vijeće sastavljeno od najviših predstavnika nositelja akcije.

Stručno povjerenstvo je već održalo niz sastanaka na kojima su usvojeni kriteriji za ugradnju umjetnih pužnica, a na posljednjem sastanku usvojen je i konačni prijedlog dokumentacije za javno nadmetanje za 85 umjetnih pužnica i medicinskih aparata za ranu dijagnostiku. Stručno povjerenstvo će se dalje baviti pitanjima rehabilitacije djece s ugrađenom umjetnom pužnicom i edukacijom stručnog osoblja, kao općenito unaprjeđenjem standarda liječenja gluhe djece u RH."

## MIROVINE

### Primjena Zakona o konvalidaciji

Na zastupničko pitanje **Milana Đukića (SNS)**, koje se u osnovi svodi na primjenu Zakona o konvalidaciji, posebice u svezi s utvrđivanjem mirovinskog staža kao uvjeta za stjecanje prava na mirovinu u postupku koji se odugovlači, te koliko je od ukupnog broja zahtjeva riješeno pozitivno, odgovorilo je **Ministarstvo rada i socijalne skrbi**:

"Prema evidencijama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) u Području službi u Gospiću do 28. veljače 2002. zaprimljeno je 1862 zahtjeva, a 15 zahtjeva je ostalo neriješeno. U istom razdoblju podneseno je 2460 zahtjeva za konvalidaciju mirovinskog staža od čega je riješen 1151 zahtjev dok je 1309 zahtjeva u postupku rješavanja.

Iz navedenih podataka vidljivo je da je riješena većina zahtjeva koji se odnose na isplatu i ostvarivanje prava na mirovinu. Naime, 15 osiguranika još za sada ne prima mirovinu jer im pravo na mirovinu ovisi o stažu osiguranja koji utvrđuju u postupku konvalidacije, dok svi ostali osiguranici primaju mirovinu. Zavod je dao

prednost rješavanju zahtjeva za konvalidaciju rješenja o mirovini radi osiguranja materijalne i zdravstvene zaštite korisnika.

Neriješeni zahtjevi posljedica su toga što, uz podnesene zahtjeve za ostvarivanje prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, nisu priloženi dokazi o mirovinskom stažu. Stranke se na pozive za kompletiranje spisa uopće ne odazivaju ili se odazivaju sa zakašnjenjem jer ne stanuju na adresi prijavljenog boravišta i prebivališta, što utječe na trajanje postupka.

Pri utvrđivanju mirovinskog staža problem je što poduzeća odnosno poslodavci kao obveznici plaćanja doprinosa nisu više aktivni, a ako i jesu nemaju podataka o radnicima jer su podaci uslijed ratnih razaranja nepotpuni ili posve uništeni, a uočeno je da su neki poslodavci izdavali lažne potvrde o trajanju zaposlenja pa čak i o samoj činjenici zaposlenja.

Također je utvrđeno da, unatoč prijavljenom prebivalištu i boravištu na području Republike Hrvatske, korisnici žive u drugim državama i tamo ili imaju stalno zaposlenje ili ostvaruju pravo na mirovinu, ili im se isplaćuje mirovina na temelju određenog propisa te države, što isključuju isplatu u Republici Hrvatskoj" - stoji u odgovoru.

## OBRAZOVANJE

### Novi odgojno-obrazovni sustav

Na zastupničko pitanje **Ante Belje (HDZ)** u vezi s **izradom strategije obrazovanja** odgovor je pripremila **Vlada Republike Hrvatske**.

"Ne postoje dvije strategije već dva dokumenta koji rješavaju bitna pitanja promjene odgojno-obrazovnog sustava na dvije razine: jedan je idejni nacrt, a drugi predlaže konkretna operativna rješenja.

Dokument "Odgoj i obrazovanje", kao idejni nacrt, nastao je u sklopu Vlade RH "Hrvatska u 21. stoljeću", koju vodi Ured za strategiju razvitka Vlade RH. Voditelj je radne skupine prof.dr. Nikola Pastuović, a ukupni troškovi iznose 155.000,00 kuna (bruto).

Prema tome, dokument je pripremio "... Institut gospodina Pastuovića".

"Konceptija promjena odgojno-obrazovnog sustava u RH" je, prema svojoj svrsi i metodologiji, operativan dokument. Pripremila ga je više od 60 stručnjaka, znanstvenika i praktičara.

Troškovi se dijele u dvije skupine: a) tiskanje pojedinih segmenata radi upoznavanja prosvjetne i šire javnosti i javne rasprave, u iznosu od 189.158,00 kuna (bruto) i b) naknada autorima studija (poglavlja), u iznosu od 239.607,08 kuna (bruto).

Ukupan iznos od 428.765,08 kuna (bruto) odnosi se na proračunsko razdoblje 2000. i 2001. godine, zaključno s veljačom 2002. godine kada je dokument završen.

## PRAVOSUĐE

### Ispitivanje svjedoka sukladno međudržavnom ugovoru iz 1997.

Zastupničko pitanje dr.sc. **Ante Kovačevića (HSP-HKDU)** odnosilo se na slučaj "Lora".

Na navedeno zastupničko pitanje **Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave** Republike Hrvatske daje sljedeći odgovor:

"Kod Županijskog suda u Splitu u tijeku je istražni postupak protiv Duić Tomislava i dr. zbog kaznenog djela ratnog zločina civilnog stanovništva, iz članka 120. stavak 1. OKZ RH.

Na temelju Ugovora između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima od 15. rujna 1997. godine Županijski sud u Splitu uputio je zamolnicu broj II I. Općinskom sudu u Beograd za međunarodnu pravnu pomoć ispitivanjem svjedoka s prebivalištem u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

Prema tomu, nije u pitanju presedan niti je upućivanjem zamolnice za ispitivanje svjedoka na temelju međunarodnog ugovora koji je dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj snazi je iznad zakona (članak 140. Ustava RH) priznata nadležnost suda druge države, već istražni postupak u ovome kaznenom predmetu i dalje provodi hrvatski sud.

Što se, pak, tiče dijela pitanja o posjetu nadbiskupa Barišića pritvorenima u Okružnom zatvoru u Splitu, napominjemo da sukladno članku 115. Zakona o kaznenom postupku, samo po odobrenju istražnog suca i pod njegovim nadzorom ili nadzorom osobe koju on odredi, pritvorenika imaju pravo posjećivati, u okviru kućnog reda, njegovi srodnici, a na njegov zahtjev liječnik i druge osobe. Pojedini se posjeti mogu zabraniti ako bi zbog toga mogla nastati šteta za vođenje postupka (istražni sudac Županijskog suda u Splitu odlučio je ne odobriti traženi posjet).

## Isplata tražbina prema redoslijedu plaćanja

Na zastupničko pitanje dr.sc. **Ivice Kostovića (HDZ)** u vezi s **neizvršavanjem pravomoćnih presuda Općinskog suda u Korčuli, te zaštitom prava radnika vezanih uz naplatu potraživanja iz radnog odnosa** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

“Republika Hrvatska je postupak prisilnog namirenja tražbina uredila Ovršnim zakonom (“Narodne novine”, brojevi 57/96. i 29/99).

Pomoć nadležnih tijela u ovakvim slučajevima izostaje budući da ista nemaju ovlasti, a glavni razlog je neratifikacija Konvencije broj 173. Međunarodne organizacije rada iz 1992. godine, koju RH nije potvrdila zbog gospodarskih teškoća. Stoga nije osnovan fond iz kojeg bi, u slučaju insolventnosti poslodavaca, radnici namirivali sve ili dio tražbina iz radnog odnosa, a nije ni dopunjen Ovršni zakon kojim bi se propisao povoljniji red prvenstva.

Kako su navedeni radnici pokrenuli spor pred Općinskim sudom u

Korčuli, koji je pravomoćno okončan odlukom od 16. srpnja 2001. godine, isti su pokrenuli postupak prisilne naplate pred Općinskim sudom u Zagrebu, koji je postupak, također, pravomoćno završen, a odluka proslijeđena Zavodu za platni promet, gdje je utvrđen očevidnik o redoslijedu plaćanja. Stoga ne stoji tvrdnja da se netko oglušio na pravomoćnu presudu Općinskog suda u Korčuli, budući da je iz odgovorenog razvidno da su pravosudna tijela postupak dovela do kraja, a sukladno svojim ovlastima i nadležnostima” - stoji u odgovoru.

## Sporost sudskih postupaka

Zastupnik dr.sc. **Petar Turčinović (IDS)** postavlja pitanje može li Ministarstvo pravosuđa obećati **smanjenje čekanja žalbene odluke**. I to za koliko i od kada? Kako što se tiče Županijskog suda u Puli, tako i za cijelu Hrvatsku.

Odgovorila je **ministrica pravosuđa**: “Napomenula bih da je u Županijskom sudu u Puli, sukladno okvirnim mjerilima, određeno 17 sudačkih mjesta od kojih je popu-

njeno 16, a za sedamnaestog suca je raspisan natječaj. U Općinskom sudu u Puli raspisan je natječaj za popunu pet upražnjenih sudačkih mjesta. Primjenom okvirnih mjerila za određivanje broja sudaca utvrdit će se potreban broj sudaca, te ukoliko se pokaže da je taj broj sudaca nedostatan za učinkovito rješavanje sudskih predmeta raspisat će se natječaji za potrebna sudačka mjesta, kako za Općinski, tako i za Županijski sud u Puli.

Kazala bih da ovo Ministarstvo poduzima mjere i pokreće programe na edukaciji sudaca, poduzima mjere na tehničkom usavršavanju i prostornom stvaranju uvjeta za neometan rad sudaca, kao i da ubrzano radi na programima informatizacije sudova.

Nakon stvaranja prostornih uvjeta za rad sudaca, popunjavanja upražnjenih sudačkih mjesta, a za što trenutno nema osiguranih sredstava iz proračuna, te nakon informatizacije pravosudnog sustava, a posebno nakon nadilaženja sadašnjeg stanja moći ćemo Vam odgovoriti na konkretno postavljena pitanja.”

**M.M.**

**izvješća  
HRVATSKOGA  
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:  
**dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora